

การรับรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชน
ในตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

ปาริชาติ แสงระชัญ

วิทยานิพนธ์เสนอต่อมหาวิทยาลัยรามคำแหง
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์)
ปีการศึกษา 2551
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

THE PERCEPTIONS OF RESIDENTS IN SITHAN SUBDISTRICT,
PHU KRADUENG DISTRICT, LOEI PROVINCE REGARDING
ECOTOURISM INFORMATION

PARICHART SANGRACHUD

A THESIS PRESENTED TO RAMKHAMHAENG UNIVERSITY
IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
(LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE)

2008

COPYRIGHTED BY RAMKHAMHAENG UNIVERSITY

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การรับรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ
ประชาชนในตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

ชื่อผู้เขียน นางสาวปาริชาติ แสงระชฎ

คณะ คณะมนุษยศาสตร์

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

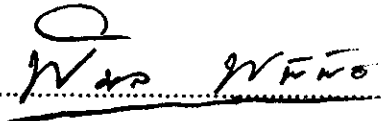
รองศาสตราจารย์ ดร. สุนีย์ กาศจำรูญ

ประธานกรรมการ

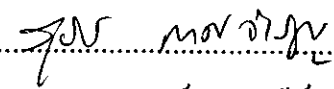
อาจารย์ ดร. สุวิมล อังควานิช

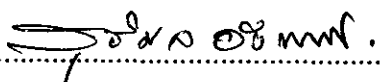
รองศาสตราจารย์นัยนา อรรถนাত্র

มหาวิทยาลัยรามคำแหงอนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

..... คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิมล พุพิพิธ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุนีย์ กาศจำรูญ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. สุวิมล อังควานิช)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์นัยนา อรรถนাত্র)

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การรับรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ
ประชาชนในตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย
ชื่อผู้เขียน นางสาวปาริชาติ แสงระชะดู
ชื่อปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
ปีการศึกษา 2551

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. รองศาสตราจารย์ ดร. สุनीย์ กาศจำรุณ ประธานกรรมการ
2. อาจารย์ ดร. สุวิมล อังควานิช
3. รองศาสตราจารย์นัยนา อรรถนาท

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการรับรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนในตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย (2) ศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม จำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา (3) ศึกษาปัญหาในการรับรู้สารสนเทศการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประชากรที่ใช้ศึกษา คือ ประชาชนในตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย จำนวน 279 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมุติฐาน โดยใช้ t -test และ F -test โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีแอลเอสดี (LSD) ผลของการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ประชาชนส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีการรับรู้สารสนเทศการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีแหล่งรับรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากอุทยานแห่งชาติภูกระดึง มากที่สุด โดยมีการรับรู้จากผู้นำชุมชน มากที่สุด สาเหตุที่ต้องมีการรับรู้เนื่องจากมีความสนใจหรือต้องการที่จะรับรู้ ส่วนช่องทางหรือสื่อที่คิดว่าจะมีผลต่อการรับรู้มากที่สุด คือ

ผู้นำชุมชน แหล่งที่คิดว่าจะมีผลต่อการรับรู้มากที่สุด คือ อุทยานแห่งชาติภูกระดึง มีการรับรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับมาก ด้านสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง และด้านศิลปวัฒนธรรมอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาด้านแหล่งสารสนเทศ คือ ศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยวขาดการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่สารสนเทศที่ต่อเนื่อง ด้านช่องทาง/สื่อสารสนเทศ คือ ป้ายประกาศ/บอร์ดประชาสัมพันธ์ มีน้อย ไม่เพียงพอ

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านเศรษฐกิจ เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า มีการรับรู้ไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามอายุ และระดับการศึกษา พบว่า มีการรับรู้โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสังคม เมื่อจำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา พบว่า มีการรับรู้ไม่แตกต่างกัน จำแนกตามอายุ พบว่า มีการรับรู้โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสิ่งแวดล้อม เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา พบว่า มีการรับรู้ไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับ การรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านศิลปวัฒนธรรม เมื่อจำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา ที่พบว่ามีการรับรู้ไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า มีการรับรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

The techniques of descriptive statistics used in the analysis of the data collected were percentage, mean and standard deviation. The hypothesis posited for this investigation was tested using t-test and F-test. The methods of one-way analysis of variance (ANOVA) and least significant difference (LSD) paired comparison were also used in the analysis of the data.

Findings are as follows:

The majority of the residents were most aware of ecotourism information provided by Phu Kradueng National Park. At the highest level, community leaders became aware of this information because of interest in and need for this information.

Overall there was a high level of awareness of ecotourism. However, the awareness of the effects of ecotourism in an overall picture was at a moderate level. When considered in each aspect, it was found that an awareness of the effects of ecotourism in the aspect of economics was at a high level. On the other hand, at a moderate level were the aspects of society, the environment, and the arts and culture.

Problems were located regarding the aspect of information resources. One such problem was that the center providing tourism information was inept in publicizing and distributing information in a continuous manner. Inadequate also were the channels of information, especially notice and announcement boards.

The test of the hypothesis posited for this investigation insofar as it pertains to awareness of the effects of ecotourism in the aspect of economics

vis-à-vis the demographical characteristic of gender showed no differences. In contradistinction to this result, however, it was found that the demographical characteristics of age and educational level overall evinced differences in awareness at the statistically significant level of .05.

In regard to the awareness of the effects of ecotourism in the aspect of society vis-à-vis the demographical characteristics of gender and educational level, it was found that there were no differences in levels of awareness. When classified by the demographical characteristic of age, it was found that awareness in an overall picture differed at a statistically significant level of .05.

In regard to the awareness of the effects of ecotourism in the aspect of environment vis-à-vis the demographical characteristics of gender, age, and educational level, it was found that there were no differences evinced in regard to awareness. Moreover, it was found that awareness of the effects of ecotourism in the aspect of art and culture when classified by gender and level of education indicated that there was no difference in awareness. When classified by age, it was found that the awareness differed at a statistically significant level of .05.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร. สุณีย์ กาศจำรุญ ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดร. สุวิมล อังควานิช และรองศาสตราจารย์-นัยนา อรรถนাত্র กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่คอยให้คำปรึกษา คำแนะนำ และเอาใจใส่ในการจัดทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยจึงกราบขอบพระคุณไว้เป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รัฐวุฒิ ฐู่แทนคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์-ไทยโรจน์ พวงมณี และคุณอโณทัย เพียรคงชล ผู้เชี่ยวชาญที่ช่วยให้คำแนะนำในการสร้างแบบสอบถาม และอาจารย์ธัญชัช บุญหนัก ในการวิเคราะห์สถิติ

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติภูกระดึง เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลศรีฐาน ครูอาจารย์ในโรงเรียนตำบลศรีฐาน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบคุณ คุณภิญโญ โพธิ์ถาวร และเพื่อน ๆ น้อง ๆ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ทุกคนที่ช่วยเหลือในทุก ๆ เรื่อง

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่คอยช่วยเหลือเบียดเบียน และติดตามข่าวสารให้เสมอ

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ พ่อ แม่ ที่เป็นกำลังใจให้เสมอมา และพระคุณครูอาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา จนการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงด้วยดี

ปาริชาติ แสงระชะฎ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(4)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(6)
กิตติกรรมประกาศ.....	(9)
สารบัญตาราง.....	(12)
สารบัญภาพประกอบ.....	(17)
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
สมมติฐานของการวิจัย.....	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
การรับรู้สารสนเทศ.....	10
การท่องเที่ยว.....	21
การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	27
ผลกระทบจากการท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	36
อุทยานแห่งชาติภูกระดึงและการเผยแพร่สารสนเทศ.....	43
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	51
3 วิธีดำเนินการวิจัย	61
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	61
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	63

บทที่	หน้า
การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	64
การเก็บรวบรวมข้อมูล	66
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
สถิติที่ใช้ในการวิจัย	67
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	68
สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	69
การรับรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	75
การรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	78
ปัญหาในการรับรู้สารสนเทศการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	83
เปรียบเทียบผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและศิลปวัฒนธรรม โดยจำแนกตาม เพศ อายุ และระดับการศึกษา	85
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	125
สรุปผลการวิจัย.....	126
การอภิปรายผลการวิจัย.....	128
ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย	133
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	135
ภาคผนวก	136
บรรณานุกรม	147
ประวัติผู้เขียน.....	155

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	62
2 จำนวนและร้อยละของประชาชนตำบลศรีฐานจำแนกตามเพศ	69
3 จำนวนและร้อยละของประชาชนตำบลศรีฐานจำแนกตามอายุ	69
4 จำนวนและร้อยละของประชาชนตำบลศรีฐานจำแนกตามระดับการศึกษา.	70
5 จำนวนและร้อยละของประชาชนตำบลศรีฐานจำแนกตามอาชีพ	70
6 จำนวนและร้อยละของประชาชนตำบลศรีฐานจำแนกตามการเคยรับรู้ สารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	71
7 จำนวนและร้อยละของประชาชนตำบลศรีฐานจำแนกตามแหล่งรับรู้ สารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	71
8 จำนวนและร้อยละของประชาชนตำบลศรีฐานจำแนกตามช่องทาง หรือสื่อการรับรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	72
9 จำนวนและร้อยละของประชาชนตำบลศรีฐานจำแนกตามระดับ การรับรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	73
10 จำนวนและร้อยละของประชาชนตำบลศรีฐานจำแนกตามสาเหตุการ รับรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	73
11 จำนวนและร้อยละของประชาชนตำบลศรีฐานจำแนกตามช่องทาง หรือสื่อที่คิดว่ามีผลต่อการรับรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เชิงนิเวศมากที่สุด.....	74
12 จำนวนและร้อยละของประชาชนตำบลศรีฐานจำแนกแหล่งที่คิดว่ามี ผลต่อการรับรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากที่สุด.....	75
13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ..	76
14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยว เชิงนิเวศด้านเศรษฐกิจ	78

ตาราง	หน้า
15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยว เชิงนิเวศด้านสังคม.....	79
16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยว เชิงนิเวศด้านสิ่งแวดล้อม.....	80
17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยว เชิงนิเวศด้านศิลปวัฒนธรรม.....	82
18 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการรับรู้สารสนเทศด้าน แหล่งสารสนเทศ.....	83
19 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาการรับรู้สารสนเทศ ด้านช่องทาง/สื่อสารสนเทศ.....	85
20 เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยว เชิงนิเวศด้านเศรษฐกิจจำแนกตามเพศ.....	86
21 เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยว เชิงนิเวศด้านเศรษฐกิจจำแนกตามอายุ.....	88
22 เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยว เชิงนิเวศด้านเศรษฐกิจเป็นรายคู่ จำแนกตามอายุ.....	89
23 เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านเศรษฐกิจเรื่องท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นเป็นรายคู่ จำแนกตามอายุ.....	90
24 เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยว เชิงนิเวศด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามระดับการศึกษา.....	91
25 เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านเศรษฐกิจเป็นรายคู่ จำแนกตามระดับการศึกษา.....	92
26 เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านเศรษฐกิจเรื่อง ท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นเป็นรายคู่ จำแนกตาม ระดับการศึกษา.....	93

ตาราง	หน้า
27 เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านเศรษฐกิจเรื่อง ท้องถิ่นเกิดการกระจายรายได้มากขึ้นเป็นรายคู่ จำแนกตามระดับการศึกษา	94
28 เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านเศรษฐกิจเรื่อง เกิดการสร้างงานและอาชีพแก่ประชาชนในท้องถิ่น เป็นรายคู่ จำแนกตามระดับการศึกษา.....	95
29 เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านเศรษฐกิจเรื่อง มูลค่าสินทรัพย์ในท้องถิ่นเพิ่มขึ้น เช่น อาคาร ที่ดิน เป็นรายคู่ จำแนกตามระดับการศึกษา.....	96
30 เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านสังคม จำแนกตามเพศ	97
31 เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านสังคม จำแนกตามอายุ	99
32 เปรียบเทียบความแตกต่างของการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านสังคมแบบรายคู่ จำแนกตามอายุ	100
33 เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านสังคมเรื่อง อาชญากรรมบริเวณรอบ ๆ แหล่งท่องเที่ยว มีปริมาณเพิ่มขึ้นแบบรายคู่ จำแนกตามอายุ.....	101
34 เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านสังคม เรื่อง เกิดปัญหาความเสื่อมถอยด้านความประพฤติกของคน ในชุมชนแบบรายคู่ จำแนกตามอายุ.....	101
35 เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านสังคมเรื่อง มีการมั่วสุมของกลุ่มนักท่องเที่ยว ทำให้แหล่งท่องเที่ยว เป็นแหล่งยาเสพติดแบบรายคู่ จำแนกตามอายุ.....	102

ตาราง	หน้า
36 เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านสังคม จำแนกตามระดับการศึกษา.....	103
37 เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านสังคมเรื่อง ชุมชนขยายตัวเนื่องจากมีการอพยพที่อยู่ของประชาชน มาจากชุมชนอื่นเพื่อมาประกอบอาชีพมากขึ้น แบบรายคู่ จำแนกตาม ระดับการศึกษา.....	105
38 เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านสิ่งแวดล้อม จำแนกตามเพศ	106
39 เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านสิ่งแวดล้อม จำแนกตามอายุ	108
40 เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านสิ่งแวดล้อมเรื่อง มีการสร้างสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและสถานบันเทิง เช่น ร้านคาราโอเกะสวนสาธารณะแบบรายคู่ จำแนกตามอายุ.....	110
41 เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านสิ่งแวดล้อมเรื่อง ทัศนียภาพที่สวยงามถูกบดบังจากการก่อสร้าง อาคารที่ปราศจากการควบคุมแบบรายคู่ จำแนกตามอายุ	111
42 เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านสิ่งแวดล้อม จำแนกตามระดับการศึกษา.....	112
43 เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านสิ่งแวดล้อมแบบรายคู่ จำแนกตามระดับการศึกษา.....	114
44 เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านศิลปวัฒนธรรม จำแนกตามเพศ	115
45 เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านศิลปวัฒนธรรม จำแนกตามอายุ	117

ตาราง	หน้า
46 เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านศิลปวัฒนธรรมแบบรายคู่ จำแนกตามอายุ.....	118
47 เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านศิลปวัฒนธรรมเรื่อง เกิดการฟื้นฟูอนุรักษ์และเผยแพร่ วัฒนธรรมท้องถิ่นแบบรายคู่ จำแนกตามอายุ.....	119
48 เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านศิลปวัฒนธรรมเรื่อง มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมจากการเดินทางของ นักท่องเที่ยวที่มีถิ่นฐานต่างกันแบบรายคู่ จำแนกตามอายุ	120
49 เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านศิลปวัฒนธรรมเรื่อง ส่งเสริมและฟื้นฟูงานหัตถกรรมพื้นบ้าน ที่แสดงถึงวิถีชีวิตในชุมชนแบบรายคู่ จำแนกตามอายุ	120
50 เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านศิลปวัฒนธรรม จำแนกตามการศึกษา	122
51 เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านศิลปวัฒนธรรมเรื่อง มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมจากการเดินทางของ นักท่องเที่ยวที่มีถิ่นฐานต่างกันแบบรายคู่ จำแนกตามระดับการศึกษา	123

สารบัญภาพประกอบ

ภาพ	หน้า
1 กิจกรรม เชิญเที่ยวภูกระดึง เดือนเมษา-พฤษภา สรงน้ำพระพุทธเมตตา วันเนา เข้าศึกษาพื้นที่ป่าปิด	45
2 กิจกรรม วันขึ้น คีนสุข ที่สุดแห่งรัก.....	46
3 แผนที่หมู่บ้านในตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย.....	50

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมสำคัญที่ทำรายได้สำหรับประเทศไทย เนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญทั้งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมหลายแห่ง โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ซึ่งก่อให้เกิดการลงทุนเกี่ยวกับธุรกิจท่องเที่ยวเพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยวในประเทศเป็นจำนวนมาก โดยพบว่าในปี พ.ศ. 2548 มีนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ จำนวน 11.52 ล้านคน มีรายได้จากการท่องเที่ยว 367,380 ล้านบาท พ.ศ. 2549 มีนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ จำนวน 13.82 ล้านคน มีรายได้จากการท่องเที่ยว 482,319 ล้านบาท ส่วนการท่องเที่ยวภายในประเทศ มีนักท่องเที่ยวชาวไทย ในปี พ.ศ. 2548 จำนวน 79.53 ล้านคน รายได้จากการท่องเที่ยว 334,716.79 ล้านบาท ปี พ.ศ. 2549 จำนวน 81.49 ล้านคน รายได้จากการท่องเที่ยว 322,533.71 ล้านบาท (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย [ททท.], 2551) และมีแนวโน้มในการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวมากขึ้นทุกปี ในอดีตนั้นการพัฒนาการท่องเที่ยวจะเป็นการท่องเที่ยวแบบประเพณีนิยม (conventional tourism) คือ เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเป็นหลัก โดยจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อให้รองรับจำนวนนักท่องเที่ยวให้ได้มากที่สุด เพื่อให้ได้รายได้จากนักท่องเที่ยวให้มากที่สุด โดยมีได้คำนึงถึงผลกระทบระยะยาวที่จะเกิดขึ้นตามมาจากการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นการเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวที่ไม่สามารถฟื้นฟูได้ทัน รวมทั้งไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบทางสังคมที่จะเกิดขึ้นแก่คนในชุมชน ดังนั้น จึงได้มีการเปลี่ยนแปลงแนวคิดการท่องเที่ยวเพื่อจำกัดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติไม่ให้สิ้นเปลือง โดยเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นไปอย่างยั่งยืน (sustainable tourism) ซึ่งได้แก่การพัฒนาไปพร้อมกับด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม จึง

ก่อให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ecotourism) (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548ก, หน้า 3-5) ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องกับระบบนิเวศโดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน หลีกเลี่ยงการสร้างผลกระทบทางด้านลบ อันก่อให้เกิดความเสียหายหรือการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม มีการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวให้ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวจะต้องนำไปสู่การอนุรักษ์ธรรมชาติแวดล้อม และการจัดการเขตอนุรักษ์โดยที่ชุมชนในท้องถิ่นจะต้องเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์โดยตรง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมของการท่องเที่ยวมากที่สุด โดยเฉพาะเน้นความสำคัญของการวางแผนและการเจริญเติบโตของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยหลักประกันว่าจำนวนนักท่องเที่ยวจะต้องอยู่ภายในขอบเขตของศักยภาพการรองรับ (carrying capacity) ตามธรรมชาติของระบบนิเวศท้องถิ่น (วิมล จิโรจพันธ์, ประชิด สกฤษณ์พัฒน์ และอุดม เขยกิจวงศ์, 2548, หน้า 81-83) และบางครั้งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะเรียกรวมกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ซึ่งมีความหมายใกล้เคียงกัน

จังหวัดเลยเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีความสวยงามและสำคัญหลายแห่ง และในช่วงฤดูหนาวอากาศจะหนาวเย็นทำให้มีนักท่องเที่ยวนิยมมาท่องเที่ยวตามยอดเขา เพื่อสัมผัสกับความหนาวเย็นและชื่นชมความงามของพืชไม้ดอกหลากหลายชนิด โดยจังหวัดเลย มีอุทยานแห่งชาติ 3 แห่ง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติภูกระดึง อุทยานแห่งชาติภูเรือ อุทยานแห่งชาติภูสวนทราย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอำเภอภูกระดึงมีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติหลายแห่งที่สำคัญ และมีชื่อเสียงที่สุด คือ อุทยานแห่งชาติภูกระดึง เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศไทยตั้งอยู่ที่ตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ในการให้บริการนักท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ได้แก่ ห้องน้ำ ห้องสุขา ร้านค้าสิ่งของที่จำเป็น ร้านอาหารที่พักแรมบนภูกระดึง หรือป้ายบอกทาง ตลอดจนศูนย์ให้บริการข้อมูลต่าง ๆ ก่อนข้างมีจำกัดและไม่เพียงพอในฤดูกาลท่องเที่ยวซึ่งนักท่องเที่ยวจะนิยมเข้าไปเที่ยวชมอุทยานแห่งชาติภูกระดึงสูงสุดในช่วงเดือน ธันวาคม ถึงเดือนมกราคม เนื่องจากช่วง

เวลาดังกล่าวมีสภาพอากาศหนาวเย็น มีทัศนียภาพที่สวยงาม ในช่วงเทศกาล หรือวันหยุดยาวจะมีนักท่องเที่ยวขึ้นไปท่องเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติภูกระดึงเป็นจำนวนมาก และพบว่า ทุกปีในช่วงเทศกาลปีใหม่จะมีนักท่องเที่ยวมากกว่าหนึ่งหมื่นคน โดยจากสถิติการเดินทางท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูกระดึงของนักท่องเที่ยว เดือนธันวาคม พ.ศ. 2549-มกราคม พ.ศ. 2551 ดังนี้ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2549 พักแรม 32,614 คน ไป-กลับ 344 คน เดือน มกราคม พ.ศ. 2550 พักแรม 10,941 ไป-กลับ 400 คน เดือนธันวาคม พ.ศ. 2550 พักแรม 32,936 ไป-กลับ 644 คน เดือนมกราคม พ.ศ. 2551 พักแรม 9,324 คน ไป-กลับ 151 คน (สำนักงานสถิติจังหวัดเลย, 2551) จากจำนวนนักท่องเที่ยวซึ่งมีมากในช่วงดังกล่าว อุทยานจะมีรายได้จากการเก็บค่าธรรมเนียมเป็นจำนวนมากรวมทั้งเป็นการกระจายรายได้ให้แก่ประชาชนที่อยู่บริเวณใกล้เคียงที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการให้บริการนักท่องเที่ยว นอกเหนือไปจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ไม่ว่าจะเป็นร้านค้าตั้งแต่ที่ทำการอุทยานตลอดเส้นทางการเดินทางไปจนถึงบริเวณหลังแป บริการลูกหาบที่อำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวไม่ต้องถือสัมภาระขึ้นไปเอง ตลอดจนบริการให้เช่าเต็นท์ บ้านพักทั้งที่เป็นส่วนของเอกชนและของอุทยานเอง และอาชีพหัตถกรรมต่าง ๆ สินค้า OTOP เพื่อจำหน่ายเป็นสินค้าที่ระลึกให้แก่ นักท่องเที่ยว จากที่ทำการอุทยานไปจนถึงจุดยอดหลังแปซึ่งเป็นที่ราบนั้นจะเป็นทางสูงชันซึ่งยากลำบากต่อการเดินทาง เป็นระยะทางประมาณ 6 กิโลเมตร และปกตินักท่องเที่ยวต้องใช้เวลาเดินทางขึ้น-ลงเที่ยวละประมาณ 5-6 ชั่วโมง สภาพภูมิประเทศของภูกระดึงเป็นข้อจำกัดให้นักท่องเที่ยวต้องได้พักค้างแรมเป็นยอดภูกระดึง เนื่องจากต้องใช้ระยะเวลาในการเดินเท้าขึ้น-ลง 2 วัน นักท่องเที่ยวต้องเลือกวันเดินทางที่เป็นวันหยุดยาว ทำให้ช่วงเทศกาลมีนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก เนื่องจากอุทยานไม่มีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวต่อวัน ไม่มีการควบคุม หรือกระจายนักท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ กลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนมากจะเป็นกลุ่มนักเรียนหรือนักศึกษา ซึ่งโดยวิถีชีวิตมักจะยังขาดจิตสำนึกในการดูแลรักษาสภาพสิ่งแวดล้อม และจากสถิติที่มีปริมาณนักท่องเที่ยวในช่วงเทศกาลท่องเที่ยวในระหว่างช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมกราคม นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูกระดึงมีอย่างแออัด โดยเฉพาะเดือนธันวาคมของทุกปี จากสถิติจะพบว่า ทุกปีมี

จำนวนนักท่องเที่ยวมากกว่า 30,000 คน ซึ่งช่วงเวลาดังกล่าวทรัพยากรธรรมชาติ เช่น พันธุ์พืชในอุทยานจะถูกเหยียบย่ำจากนักท่องเที่ยว และสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจากการกระทำของนักท่องเที่ยว เช่น ปริมาณขยะ สัตว์ป่าถูกรบกวน ผลกระทบทางด้านวัฒนธรรม ที่สร้างความเปลี่ยนแปลงในชุมชน ประชาชนในท้องถิ่นมีการแข่งขันกันมากขึ้นในเรื่องเศรษฐกิจ อาชีพของชุมชนเปลี่ยนแปลงจากเกษตรกรรมเป็นการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการบริการนักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น รวมไปถึงการแต่งกายและค่านิยมต่าง ๆ ของคนในท้องถิ่น ก็เปลี่ยนแปลงไปจากการเข้ามาของนักท่องเที่ยวต่างถิ่น เหล่านี้จะเป็นผลกระทบจากการท่องเที่ยวซึ่งอุทยานจะมีการปิดเพื่อให้สภาพธรรมชาติได้มีโอกาสฟื้นฟูตนเองในช่วงเดือนมิถุนายนถึงเดือนกันยายนของทุกปี นอกเหนือจากนั้นแนวทางแก้ไขปัญหานั้นได้มีผู้เสนอให้สร้างถนนขึ้นภูกระดึงเป็นการพัฒนาด้านการคมนาคม นักท่องเที่ยวจะค้างคืนน้อยลง แต่การพัฒนาถนนขึ้นภูกระดึงนั้นจะมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมากเนื่องจากต้องมีการตัดต้นไม้บนภูกระดึงเป็นจำนวนมาก จึงมีการเสนอโครงการสร้างกระเช้าไฟฟ้าขึ้นภูกระดึงแทน ในปี พ.ศ. 2525 เพื่อแก้ไขปัญหาปริมาณนักท่องเที่ยวในช่วงฤดูหนาวที่มีมากจนบนยอดภูกระดึงในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวมีภาวะเสื่อมโทรมโดยนักท่องเที่ยวสามารถขึ้นไปท่องเที่ยวได้ตลอดปี และเพิ่มโอกาสให้กลุ่มนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น ๆ นอกเหนือจากกลุ่มหนุ่มสาวได้ขึ้นไปท่องเที่ยวบนอุทยานแห่งชาติได้ เช่น ผู้สูงอายุ ผู้พิการ หรือ นักท่องเที่ยวต่างประเทศ ที่มีโอกาสได้ขึ้นไปท่องเที่ยวแบบไป-กลับได้ แต่จากการศึกษาถึงข้อดี ข้อเสีย ของการสร้างกระเช้าไฟฟ้าตลอดจนการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มประชาชน และนักท่องเที่ยวมาตลอดจนถึงปัจจุบัน โครงการสร้างกระเช้าไฟฟ้ายังไม่สามารถทำได้เนื่องจากความคิดเห็นจากผู้ที่ไม่เห็นด้วยต่อการสร้างกระเช้าไฟฟ้าเห็นว่าการสร้างกระเช้าไฟฟ้าเป็นการเอื้อผลประโยชน์แต่กลุ่มบุคคลเพียงบางกลุ่มซึ่งเป็นกลุ่มผู้ประกอบการร้านค้าและที่พัก ซึ่งส่วนมากผู้ประกอบการไม่ใช่ประชาชนในท้องถิ่น อีกทั้งการสร้างกระเช้าไฟฟ้านั้นจะเป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติไปจำนวนมาก ซึ่งขัดกับหลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เป็นการท่องเที่ยวมุ่งเน้นสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศให้ยั่งยืน การให้ผลประโยชน์ และรายได้ให้แก่ชุมชน และการให้ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกิจกรรมให้มากที่สุด อีกทั้งตลอดเส้นทางการเดินทางเท้าถึงหลังเปนนัน นักท่องเที่ยวสามารถใช้

เส้นทางเป็นการศึกษาธรรมชาติและระบบนิเวศวิทยาได้ ในการแก้ไขปัญหานักท่องเที่ยวที่แออัดในช่วงเทศกาล ซึ่งนอกเหนือจากการพยายามหาแนวทางแก้ไขปัญหาโดยการสร้างสิ่งก่อสร้าง คือการสร้างกระเช้าไฟฟ้าซึ่งมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างมากแล้ว สิ่งที่จะต้องดำเนินการอีกประการคือ การให้ชุมชนในท้องถิ่นได้รับทราบ และเข้าใจเกี่ยวกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยว ที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น อุทยานแห่งชาติภูกระดึงเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ โดยตรงในการเผยแพร่และให้ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวรวมทั้งการทำกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแก่ประชาชนโดยต้องอาศัยความร่วมมือกับองค์กรส่วนท้องถิ่นคือ องค์กรบริหารส่วนตำบลศรีฐาน ซึ่งได้มีแนวทางในการส่งเสริม และสร้างความเข้าใจเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อสร้างจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อมพร้อม ๆ กับการสร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยว และที่สำคัญที่สุดคือ ประชาชนในท้องถิ่น โดยเฉพาะประชาชนในหมู่บ้านที่มีอาณาเขตติดกับอุทยานแห่งชาติภูกระดึง จำนวน 6 หมู่บ้าน ใน ตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ได้แก่ หมู่ 1 บ้านศรีฐาน หมู่ 2 บ้านนาแปน หมู่ 3 บ้านอีเลิศจ หมู่ 4 บ้านวังยาง หมู่ 5 บ้านพองหนีบ และหมู่ 10 บ้านหนองอีเลิศจ การมีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ประชาชนได้รับทราบ และทำความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น และการกระจายรายได้บนพื้นฐานของความรู้ และความรับผิดชอบต่อระบบนิเวศ ชุมชนขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม และวิถีท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ทั้งนี้อุทยานแห่งชาติเองก็ต้องมีการรับกระแสการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการปรับเปลี่ยนรูปแบบการท่องเที่ยวแบบดั้งเดิมเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากขึ้น โดยเฉพาะอุทยานแห่งชาติภูกระดึงเป็นเขตอุทยานแห่งชาติที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่ค่อนข้างสมบูรณ์ เจ้าหน้าที่ควรได้รับการศึกษาอบรม เกิดการเรียนรู้ในการดูแลรักษาพื้นที่ ทั้งมีการจัดทำสื่อความหมายธรรมชาติ เพื่อบอกเล่าเรื่องราวแก่นักท่องเที่ยว มีผู้นำทางในการศึกษาธรรมชาติ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ถึงคุณค่าธรรมชาติ โดยในเขตอุทยานแห่งชาติภูกระดึงมีพื้นที่ใกล้กับชุมชนจะมีการร่วมมือในการดูแลธรรมชาติในป่าเนื่องจากชุมชนยังต้องพึ่งพิงอาศัยป่า เมื่อเกิดการท่องเที่ยวชาวบ้านบางส่วนจะได้รับบทบาทในการบริการการท่องเที่ยว การเป็นผู้นำทางแนะนำให้รู้จักการอยู่ในป่า การจำหน่ายอาหาร และจัดที่พักแรม

(สุนีย์ เลี้ยวเพ็ญวงษ์, 2546, หน้า 73) ซึ่งอุทยานแห่งชาติภูกระดึง และองค์การบริหารส่วนตำบลศรีฐาน มีการจัดกิจกรรมของเพื่อให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้ร่วมอนุรักษ์ และรักษาระบบนิเวศภูกระดึง เช่น โครงการอาสาสมัครพิทักษ์ภูกระดึง ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาด และสิ่งแวดล้อมของภูกระดึง โดยนักท่องเที่ยวที่เข้าร่วม โครงการจะต้องนำขยะลงมาจากบนยอดเขาคนละไม่ต่ำกว่า 1 กิโลกรัม และทางอุทยานแห่งชาติจะมอบใบประกาศเกียรติคุณให้ หรือกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น เช่น งานประเพณีสงกรานต์บนยอดภูกระดึง โดยใช้ชื่อว่า เสิญ์เที่ยวภูกระดึง เดือนเมษา-พฤษภา สงกรานต์พระพุทธรเมตตา วันเนา เข้าศึกษาพื้นที่ป่าปิด ขึ้นในระหว่างวันที่ 18-19 เมษายน ของทุกปีโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและราษฎรในท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้น กิจกรรมวันขึ้นคืนสุข ที่สุดแห่งรัก ที่เป็นกิจกรรมจัดงานแต่งงานตามประเพณีท้องถิ่นบนยอดภูกระดึงแก่คู่แต่งงาน เป็นต้น ซึ่งนอกเหนือจากอุทยานแห่งชาติภูกระดึง ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญแล้ว อำเภอภูกระดึง ยังมีสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติอีกหลายแห่งที่ยังต้องมีการพัฒนาอีกหลายแห่ง เช่น น้ำตกตาดฮ้อย น้ำตกลาดใหญ่ น้ำตกตาดหินปูน 9 ชั้น น้ำตกตาดงาม น้ำตกตาดห้วยค้ำพลู น้ำตกตาดยายเอ็ง น้ำตกตาดน้อย ลาดหินงาม ลาดจูบแก้ว ลาดคอบ ลาดกันทะวงส์ ถ้ำฝ่ามือแดง ถ้ำคิ้ววิว เป็นต้น ซึ่งสถานที่ท่องเที่ยวเหล่านี้ ยังไม่เป็นที่รู้จักสำหรับนักท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีการวางแผนในการจัดการอย่างรอบคอบเพื่อพัฒนาเป็นสถานที่สำหรับการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนควบคู่กับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อนำไปสู่การสร้างงาน สร้างรายได้ แก่ชาวบ้านในระดับชุมชน และท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนตำบลศรีฐาน, 2550, หน้า 8)

จากกิจกรรมที่อุทยานแห่งชาติภูกระดึงร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลศรีฐาน ได้จัดขึ้นเพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ต่าง ๆ หลายกิจกรรมนี้ พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของประชาชนในท้องถิ่นยังมีน้อย เช่น กิจกรรม เสิญ์เที่ยวภูกระดึง เดือนเมษา-พฤษภา สงกรานต์พระพุทธรเมตตา วันเนา เข้าศึกษาพื้นที่ป่าปิด พบว่า มีเพียงประชาชนไม่กี่กลุ่มที่ขึ้นไปประกอบกิจกรรม และวัตถุประสงค์ในการร่วมกิจกรรมนั้น ถึงแม้ว่าจะมีการประกอบกิจกรรมการสงกรานต์ การรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ และกิจกรรมบันเทิงต่าง ๆ แต่กิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์

สภาพแวดล้อมยังขาดการให้ความรู้ และสร้างความเข้าใจแก่ประชาชน โดยพบว่า การประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของอุทยาน จะเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผ่านทางหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง เว็บไซต์ของอุทยานแห่งชาติ การทำแผ่นพับ การทำเอกสารเวียนแจ้งแก่ประชาสัมพันธ์ผ่านทางองค์การบริหารส่วนตำบลศรีฐาน และเทศบาลตำบลภูกระดึง การเผยแพร่ข่าวกิจกรรมของอุทยานให้แก่ประชาชนในพื้นที่ได้ทราบข่าวกิจกรรม ที่สำคัญคือ การเวียนแจ้งผ่านทางองค์การบริหารส่วนตำบลศรีฐาน และกระจายไปสู่ประชาชนในหมู่บ้าน ผ่านทางข้าราชการส่วนท้องถิ่น เช่น ครู สมาชิก อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น เนื่องจากแหล่งสารสนเทศอื่น ๆ ประชาชนแทบไม่มีโอกาสในการเข้าถึง เช่น จากเว็บไซต์ หรือเข้าถึงได้น้อย เช่น จากหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ หรือจากรายการวิทยุ ในการทำให้ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาถึงสภาพการรับรู้สารสนเทศ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนในท้องถิ่นว่า มีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเหตุการณ์แวดล้อมที่เกิดขึ้นมาอย่างน้อยเพียงใด และควรทำตัวอย่างไร รวมไปถึงการรับรู้ผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม เพื่อจะได้นำผลที่ได้จากการศึกษามาเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการเผยแพร่สารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติ ภูกระดึง และแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรับรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนในตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนในตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา
3. เพื่อศึกษาปัญหาในการรับรู้สารสนเทศการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของประชาชนในตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

สมมติฐานของการวิจัย

การรับรู้สารสนเทศ เกี่ยวกับผลกระทบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนในตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย แตกต่างกัน ตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร มุ่งเน้นศึกษาเฉพาะประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่มีอาณาเขตติดกับอุทยานแห่งชาติภูกระดึง จำนวน 6 หมู่บ้าน ใน ตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ได้แก่ หมู่ 1 บ้านศรีฐาน หมู่ 2 บ้านนาแปน หมู่ 3 บ้านอีเลิศ หมู่ 4 บ้านวังยาง หมู่ 5 บ้านพองหนีบ และหมู่ 10 บ้านหนองอีเลิงจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 916 ครัวเรือน (กรมการปกครอง, สำนักบริหารการทะเบียนปกครอง, 2549)

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้ทั้งหมด 279 กลุ่มตัวอย่าง เป็นการสุ่มแบบชั้นภูมิ (stratified sampling) ตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละหมู่บ้าน จากหมู่บ้านที่มีอาณาเขตติดกับอุทยานแห่งชาติภูกระดึง จำนวน 6 หมู่บ้าน โดยการจับฉลากจากเลขที่ทะเบียนบ้าน ที่มีผู้อยู่อาศัย ที่สำรวจมาจากองค์การบริหารส่วนตำบลศรีฐาน และเลือกจากหัวหน้าครอบครัวหรือตัวแทนครอบครัว หากไม่พบผู้อยู่อาศัยในบ้านเลขที่ในขณะนั้น ให้สำรวจจากบ้านที่อยู่ใกล้เคียงแทน จนครบตามจำนวนของกลุ่มตัวอย่างของแต่ละหมู่บ้าน

3. ตัวแปรที่จะศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การรับรู้ผลกระทบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ประชาชน หมายถึง ผู้ที่อาศัยอยู่ในตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย
2. แหล่งสารสนเทศ หมายถึง สถานที่ ที่เป็นแหล่งผลิต แหล่งเผยแพร่ และแหล่ง
ที่ให้บริการสารสนเทศการท่องเที่ยว
3. การรับรู้สารสนเทศ หมายถึง การที่ประชาชนได้อ่าน ได้ดู ได้ฟัง ข้อมูลการ
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากแหล่งสารสนเทศต่างๆ
4. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง รูปแบบของการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่
มีเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยมีกระบวนการ
เรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยวอย่าง
มีส่วนร่วมของท้องถิ่นเพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน
และรวมไปถึงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงการรับรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชน
ในตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย
2. ทำให้ทราบถึงความคิดเห็นของประชาชนในตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง
จังหวัดเลย ที่มีต่อการท่องเที่ยว
3. ทำให้ทราบปัญหาในการรับรู้สารสนเทศของประชาชนในตำบลศรีฐาน
อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย
4. เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการพัฒนาการรับรู้สารสนเทศการท่องเที่ยวเชิง-
นิเวศ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวแก่อุทยานแห่งชาติภูกระดึงต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งเนื้อหาในการศึกษาในหัวข้อต่อไปนี้

1. การรับรู้สารสนเทศ
2. การท่องเที่ยว
3. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
4. ผลกระทบจากการท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
3. อุทยานแห่งชาติภูกระดึงและการเผยแพร่สารสนเทศ
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การรับรู้สารสนเทศ

ความหมายของสารสนเทศ

สารสนเทศ หรือสารนิเทศ ตรงกับคำว่า Information ในภาษาอังกฤษ โดยมีผู้ที่ให้ความหมายไว้ต่าง ๆ ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2546, หน้า 1122) ได้ให้ความหมายในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 มีความหมายดังนี้

สารสนเทศ หมายถึง ข่าวสาร การแสดงหรือชี้แจงข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ

สารนิเทศ หมายถึง การชี้แจงแนะนำเกี่ยวกับข่าวสารหรือข้อมูลต่าง ๆ

ส่วน วิเศษศักดิ์ โคตรอาษา, เดชอนันต์ บุญพันธ์, กฤษณา บุตรปาละ, สุดาใจ

โล่ห์วันิชชัย และเสวี หรั่งเจริญ (2542, หน้า 147) ได้อธิบายว่า สารสนเทศ หมายถึง ข้อมูลที่ได้ถูกกระทำให้มีความสัมพันธ์ หรือความหมายนำไปใช้ประโยชน์ได้ เช่น การเก็บข้อมูล การขายรายวัน แล้วทำการประมวลผลเพื่อหาว่า สินค้าใดมียอดขายสูงที่สุด เพื่อจัดทำแผนการขายในเดือนต่อไป สารสนเทศมีประโยชน์คือ

1. ให้ความรู้
2. ทำให้เกิดความคิดและความเข้าใจ
3. ทำให้เห็นสภาพปัญหา สภาพการเปลี่ยนแปลง ว่าก้าวหน้า หรือตกต่ำ
4. สามารถประเมินค่าได้

เอ็ดมุนด์ ทักสัน ประสิทธิผล (2542, หน้า 1) อธิบายว่า สารนิเทศคือ ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ ข้อเท็จจริง ที่ได้มีการบันทึกไว้ในสื่อที่สามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นทราบได้ด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง เพื่อนำสารนิเทศนั้นไปใช้ประโยชน์ตามที่ต้องการ ส่วน พงษ์ศักดิ์ สังขภิญโญ (2542, หน้า 4) ได้อธิบายว่า สารนิเทศ ก็คือ ข้อมูลสุก (information/cooked data) คือ ข้อมูลที่ผ่านการปรุงแต่งหรือประมวลผลแล้ว หรือข้อมูลที่อยู่ในรูปแบบที่เหมาะสม สามารถส่งไปถึงคนที่ต้องการอย่างเหมาะสม และในเวลาที่เหมาะสม

สุณี เลิศแสวงกิจ และพิศิษฐ์ กาญจนพิมาย (2546, หน้า 25) อธิบายว่า สารนิเทศคือ ความรู้ เรื่องราว ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งมีการบันทึก และการจัดการตามหลักวิชาการเพื่อเผยแพร่ และเพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ทั้งในส่วนบุคคล และสังคม

Burch and Grudnitski (1989, pp. 3-4) อธิบายว่า สารสนเทศ หมายถึง ข้อมูลผ่านการประมวลผลและกระบวนการวิเคราะห์แล้วอาจจะอยู่ในรูปข้อมูล รูปภาพ ข้อความ เอกสาร และเสียง สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ นำมาใช้ในการช่วยการตัดสินใจได้ โดยเฉพาะในองค์กรธุรกิจ สารสนเทศจะมีส่วนที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะนำมาช่วยในการตัดสินใจสำหรับผู้บริหาร ที่จำเป็นต้องมีการคาดการณ์ถึงสถานการณ์ในอนาคตเสมอ เพื่อช่วยการตัดสินใจและการบริหารงาน สารสนเทศที่ได้มาแต่ละองค์กรนั้น จะถือว่ามี ความสำคัญต่อองค์กรมาก โดยเฉพาะการตัดสินใจ และถ้าสารสนเทศนั้นออกมาในรูปแบบของตัวเลข ก็ยังมีส่วนเกี่ยวข้องในการตัดสินใจมากขึ้น

ประเภทของสารสนเทศ

จินคาร์ตัน เบอรพันท์ (2544, หน้า 10) ได้แบ่งสารสนเทศที่เป็นทางการและ สารสนเทศที่ไม่เป็นทางการ ดังนี้

1. สารสนเทศที่เป็นทางการ (formal information) คือ สารสนเทศที่ผู้ต้องการ สารสนเทศไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการการผลิตข้อมูลที่เป็นสารสนเทศ เช่น

ความต้องการสารสนเทศด้านกฎหมาย พระราชบัญญัติ สัญญาความร่วมมือ สัญชา
นโยบาย รายงานประจำปี เป็นต้น

2. สารสนเทศที่ไม่เป็นทางการ (informal information) คือ สารสนเทศที่ได้จาก
การประเมินของผู้ใช้สารสนเทศ ซึ่งอาจเป็นความรู้สึกนึกคิด และไม่มีโครงสร้างแน่นอน
วิธีการประมวลผลข้อมูลไม่สามารถแยกได้จากผู้ใช้สารสนเทศได้ เช่น ความคิดเห็น
จินตนาการ ประสบการณ์ เป็นต้น

คุณสมบัติของสารสนเทศ

จินคาร์ตัน เบอรพันท์ (2544, หน้า 12) ได้อธิบายคุณสมบัติของสารสนเทศ ดังนี้

1. สารสนเทศจะต้องปราศจากความผิดพลาด หรือมีอัตราความผิดพลาดน้อย
2. สารสนเทศต้องมีรายละเอียดที่ต้องการอย่างเพียงพอ
3. การได้รับสารสนเทศจำเป็นต้องให้ทันต่อความต้องการของผู้ใช้
4. สารสนเทศจะต้องไม่คลุมเครือ และไม่ต้องอาศัยการตีความหรือหาคำตอบ
ใด ๆ เพิ่มเติม
5. ตรงกับความต้องการของผู้ใช้
6. สารสนเทศที่ได้รับต้องมีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการ
7. ต้องเป็นสารสนเทศที่ไม่ได้ถูกแต่งเติมหรือขยายให้มีผลต่อความรู้สึกของผู้ใช้
8. สามารถพิสูจน์ได้
9. เข้าถึงได้อย่างสะดวก และรวดเร็ว
10. มีความสมบูรณ์ในตัวเอง ไม่จำเป็นต้องไปหาเพิ่มเติมจากแหล่งสารสนเทศอื่น

ความสำคัญของสารสนเทศ

มหาวิทยาลัยบูรพา, คณะมนุษยศาสตร์, คณาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์
(2548, หน้า 5) ได้อธิบายความสำคัญของสารสนเทศ ดังนี้

1. ช่วยสนับสนุนการวางแผน และนโยบายการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ให้
สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เป็นจริงในปัจจุบันมากที่สุด

2. ช่วยในการแก้ไขปัญหาทางเทคนิคตลอดจนพัฒนาปรับปรุงขั้นตอน และกระบวนการผลิตให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น
3. ช่วยให้ติดตามความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของโลกได้อย่างทันทั่วถึง
4. สารสนเทศทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีเป็นสิ่งจำเป็นต่อการวิจัย และพัฒนา โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการผลิต การคิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ การขยายธุรกิจ หรือแนวโน้มของเทคโนโลยีใหม่
5. เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อภาคอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ในการพัฒนาอุตสาหกรรมให้มีความเจริญก้าวหน้า โดยเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนา เพื่อให้สามารถแข่งขันทางการค้ากับนานาประเทศ

6. ช่วยพัฒนาศักยภาพของคนในสังคม มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อเศรษฐกิจรูปแบบใหม่ สารสนเทศที่ได้มาแต่ละองค์กรนั้นจะถือว่ามีความสำคัญต่อองค์กรมาก โดยเฉพาะการตัดสินใจ และถ้าสารสนเทศนั้นออกมาในรูปของตัวเลข ก็ยังมีส่วนเกี่ยวข้องในการตัดสินใจมากขึ้น

ส่วน สุณี เลิศแสวงกิจ และพิศิษฐ์ กาญจนพิมาย (2546, หน้า 27-29) ได้อธิบายถึงประโยชน์ความสำคัญของสารสนเทศออกเป็น 5 ประการคือ

1. เพื่อการศึกษา (education) สารสนเทศที่จัดเก็บให้บริการ ในแหล่งสารสนเทศ ล้วนแต่ให้ประโยชน์ต่อการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน ซึ่งรวมถึงการศึกษาด้วยตนเอง สารสนเทศเพื่อการศึกษา เช่น หนังสือ แบบเรียน ตำราเรียน คู่มือ สื่อสารสนเทศ ประเภทอิเล็กทรอนิกส์ เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นต้น

2. เพื่อให้ความรู้ (information) สารสนเทศทุกประเภทล้วนแต่ให้ข่าวสารที่เกิดขึ้นสังคมในแต่ละวัน เช่น วารสาร หนังสือพิมพ์ สื่อสารสนเทศประเภท วิทยุ โทรทัศน์ และโทรคมนาคม ซึ่งจะมีความสำคัญต่อการขจัดความสงสัยในเรื่องใคร่รู้ของเหตุการณ์ในสังคม

3. เพื่อการค้นคว้า (research) สารสนเทศที่ตอบสนองในเรื่องการค้นคว้าวิจัย มีบทบาทอย่างสูงต่อการพัฒนาคน และพัฒนาประเทศ สารสนเทศทางด้านการศึกษาค้นคว้า ล้วนแต่มีความสำคัญในการก่อให้เกิดสารสนเทศเพื่อการศึกษาที่ทันสมัย

4. เพื่อความจรรโลง (inspiration) สารสนเทศบางประเภทและบางชนิดอำนวยความสะดวกก่อให้เกิดความจรรโลงใจให้เกิดความสุขทางจิตใจ เช่น วรรณกรรมต่าง ๆ

5. เพื่อความบันเทิง (recreation) ปัจจุบันสื่อสารสนเทศมีการให้ความบันเทิงและการพักผ่อนหย่อนใจมากยิ่งขึ้น ตอบสนองความบันเทิงส่วนตัว

ดังนั้นพอจะสรุปได้ว่า สารสนเทศ คือ กระบวนการในการนำข้อมูลดิบ (data) ไม่ว่าจะเป็น ตัวเลข ตัวอักษร หรืออื่น ๆ ที่ได้มีการนำเข้า (input) ผ่านกระบวนการวิเคราะห์และประมวลผล (process) จนสามารถนำผล (output) ออกมาในรูปแบบต่าง ๆ ที่สามารถนำมาใช้งานหรือใช้ประโยชน์หรือเพื่อตอบสนองความต้องการ ตลอดจนในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพได้

แหล่งสารสนเทศ (information resources)

มหาวิทยาลัยบูรพา, คณะมนุษยศาสตร์, คณาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ (2548, หน้า 7-9) ได้แบ่งแหล่งสารสนเทศออกได้ดังนี้

1. แหล่งสารสนเทศที่เป็นสถาบันบริการสารสนเทศ ได้แก่ ห้องสมุด ศูนย์สารสนเทศ ศูนย์เอกสาร ศูนย์วิเคราะห์สารสนเทศ ศูนย์ข้อมูล ศูนย์ประสานงานสารสนเทศ ศูนย์ให้บริการคัดเลือกสารสนเทศเฉพาะบุคคล ศูนย์แจกจ่ายสารสนเทศ ศูนย์แนะแหล่งสารสนเทศ และศูนย์บริการสารสนเทศเชิงพาณิชย์ ซึ่งแหล่งสารสนเทศประเภทนี้มุ่งเน้นการจัดหาจัดเก็บ รวบรวมหรือแจกจ่าย ประมวลผลข้อมูลหรือสารสนเทศเฉพาะด้าน เฉพาะสาขาวิชา ให้บริการเฉพาะกลุ่ม รูปแบบของการให้บริการจะมีความหลากหลายตามวัตถุประสงค์หรือความต้องการของผู้ใช้ และบางหน่วยงานจะทำหน้าที่บริการสารสนเทศแก่ผู้ใช้โดยคิดค่าบริการ

2. แหล่งสารสนเทศบุคคล เป็นสารสนเทศ และความรู้ที่สะสมไว้ของแต่ละคน เช่น ประสบการณ์ ความคิดของตนเอง และบุคคลอื่นซึ่งอาจเป็นการพูดคุยขอคำปรึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งสารสนเทศที่ต้องการ เช่น เพื่อนร่วมอาชีพ ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิจัย ผู้เชี่ยวชาญ สาขาต่าง ๆ หรือบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญในแต่ละสาขาอาชีพ

3. แหล่งสารสนเทศที่เป็นสถานที่ ซึ่งอาจไม่ใช่แหล่งสะสมรวบรวมข้อมูลโดยตรง เช่น โบราณสถาน พิพิธภัณฑ์ อนุสาวรีย์ สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ การเมือง ศาสนา แต่ให้ข้อมูลที่มีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้า

4. แหล่งสารสนเทศสื่อมวลชน ได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร วิทยุ โทรทัศน์ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการผลิต และเผยแพร่สารสนเทศไปยังผู้รับข่าวสาร/สารสนเทศหรือคนในสังคมเป็นจำนวนมาก

5. แหล่งสารสนเทศที่เป็นข่ายงานคอมพิวเตอร์ เป็นแหล่งสารสนเทศที่สามารถค้นหาสารสนเทศที่ต้องการ ได้อย่างกว้างขวางทุกสาขาวิชา เช่น เครือข่ายคอมพิวเตอร์ เฉพาะที่ (intranet) เครือข่ายอินเทอร์เน็ต (internet) ผู้ใช้สามารถสืบค้น และเรียกใช้สารสนเทศได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ประหยัดเวลา และค่าใช้จ่าย ไม่ต้องไปใช้บริการที่สถาบันบริการสารสนเทศ และสามารถสืบค้นสารสนเทศจากทุกแหล่งสารสนเทศได้ทั่วโลก

ส่วนในงานวิจัยฉบับนี้จะกล่าวถึงแหล่งสารสนเทศที่มีการเผยแพร่สารสนเทศ และสื่อในการเผยแพร่สารสนเทศการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชน คือ ตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ซึ่ง สมจิต พรหมเทพ (2542, หน้า 17-20) ได้อธิบายถึงแหล่งสารสนเทศในชนบทว่า แหล่งสารสนเทศมีการเรียกแตกต่างกันไป เช่น แหล่งความรู้ แหล่งวิชาการในชุมชน แหล่งทรัพยากรชุมชน แหล่งข่าวสารชนบท ซึ่งแต่ละคำจะหมายถึง เป็นศูนย์รวม ศูนย์กลาง หรือบ่อเกิด ที่เป็นประสบการณ์ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ ความเข้าใจ ความเท่าทัน ความเป็นไปต่าง ๆ และความเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ช่วยให้เป็นคนทันโลก ทันเหตุการณ์ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงนี้ได้อย่างเป็นสุขตามอัธยาศัย โดยมีความสำคัญต่อคนในท้องถิ่นคือ เป็นสถานที่รวบรวมบริการ และเผยแพร่สารสนเทศแก่ชุมชนในท้องถิ่น หรือเรียกได้ว่า เป็นสถานศึกษาอย่างไม่เป็นทางการของชุมชนนั้น ๆ เพราะหากไม่มีแหล่งสารสนเทศในชนบทแล้ว ประชาชนจะขาดแหล่งแสวงหาความรู้ และกลายเป็นผู้ล้าสมัย

ประเภทของแหล่งสารสนเทศในชนบท

ประเภทของแหล่งสารสนเทศในชนบท สมจิต พรหมเทพ (2542, หน้า 20-21) แบ่งไว้ดังนี้

1. แหล่งสารสนเทศประเภทบุคคล คือ ศูนย์รวมของวิชาความรู้ที่เป็นบุคคลในชนบท เป็นผู้คิดค้น จัดจำ ถ่ายทอด และสร้างสรรค์ความรู้ต่าง ๆ มาตั้งแต่อดีตจวบจนปัจจุบัน

2. แหล่งสารสนเทศประเภททรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เป็นประโยชน์ต่อมนุษย์ในด้านการศึกษาค้นคว้าความรู้ เช่น อุทยานแห่งชาติ วนอุทยานเป็นแหล่งสารสนเทศที่สวยงามมีคุณลักษณะเฉพาะตัวตามเขตภูมิศาสตร์ และภูมิอากาศ มีคุณค่าทางด้านการศึกษาค้นคว้า และเป็นแหล่งที่ให้ความเพลิดเพลินตามธรรมชาติ

3. แหล่งสารสนเทศประเภทวัตถุและอาคารสถานที่ หมายถึง วัตถุ อาคารสถานที่ ซึ่งเป็นสิ่งๆที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถไปศึกษาค้นคว้า เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่ต้องการได้ เช่น สถานีอนามัย โรงพยาบาล วัด โรงเรียน ห้องสมุดเคลื่อนที่ องค์การบริหารส่วนตำบล ศูนย์ข้อมูลต่าง ๆ ในชุมชน เป็นต้น

4. แหล่งสารสนเทศประเภทสื่อ หมายถึง ตัวกลางที่เป็นวัสดุอุปกรณ์หรือสิ่งที่เป็นวัสดุอุปกรณ์ที่ผู้แสวงหาความรู้สามารถไปศึกษา ค้นคว้า หรือรับถ่ายทอดความรู้ทางการเห็น ฟัง หรือสองทางพร้อมกันได้ แบ่งเป็น สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสิ่งพิมพ์ในชนบทพบได้ 4 ประเภท ได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร หรือวารสาร หนังสือเล่ม และสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจ เช่น โปสเตอร์ ป้ายประกาศ แผ่นพับ ใบปลิว จุลสาร ส่วนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในชนบท ได้แก่ สื่อที่ให้เสียง ได้แก่ วิทยุกระจายเสียง สื่อที่ให้ภาพ และเสียง ได้แก่ โทรทัศน์ และภาพยนตร์

ความหมายของการรับรู้ (perception)

การรับรู้ ตรงกับภาษาอังกฤษคำว่า perception ถือว่าเป็นพื้นฐานทางจิตวิทยาอย่างหนึ่งของพฤติกรรมมนุษย์ เป็นองค์ประกอบสำคัญสำหรับการติดต่อสื่อสาร เพราะในชีวิตประจำวันทุกคนจะต้องมีกระบวนการรับรู้อยู่ตลอดเวลา

Cambridge University Press (2007) ได้ให้ความหมายของ perception ไว้ 2 ด้าน คือเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเชื่อ (belief) และความเห็น (opinion) ที่เกิดขึ้นจากคนหลายคน โดยมีพื้นฐานจากสิ่งที่มองเห็น โดยที่การมองเห็น (sight) คือ การทราบถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จากอวัยวะรับความรู้สึก โดยเฉพาะจากการมอง และความสามารถของบุคคลที่จะ รับทราบ และเข้าใจ สิ่งใดสิ่งหนึ่ง

Hornby (2000, p. 938) ให้ความหมายว่า การรับรู้ คือ ความสามารถในการเห็น การได้ยิน หรือการเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ หนทางที่จะทำให้เห็น เข้าใจ และรู้ความหมาย

มัลลิกา คณานุรักษ์ (2547, หน้า 47) อธิบายว่า การรับรู้ คือ กระบวนการของการเลือก (selection) การรวบรวมจัดระเบียบข้อมูล (organization) การตีความ และการแปลความ จากการสัมผัสของมนุษย์ และการกำหนดภาพลักษณ์ของสิ่งเร้า

กรองแก้ว อยู่สุข (2539, หน้า 46-51) อธิบายว่า การรับรู้เป็นกระบวนการเริ่มด้วย บุคคลรับเอาสิ่งเร้าต่าง ๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้าเป็นการรับรู้ทางสรีระที่ทำให้เกิด ความรู้สึก (sense) ขึ้นมาก่อนแล้วแต่ละคนจะแปลความหมายออกจากความรู้สึกนั้น ๆ ตามภูมิหลัง (background) ของตนเอง

Huse and Bowditch (1977, pp. 119-122) อธิบายว่า คนแต่ละคนจะมีการรับที่ แตกต่างกันในสิ่งที่เห็น หรือได้ยินทั้งที่เป็นสิ่งเดียวกัน การรู้สึกจะถูกนำเข้าไปในระบบ ความรู้สึก (sensory system) และการรับรู้จะถูกประมวลผลด้วยวิธีการจัดระเบียบข้อมูล ออกมาเป็นความหมายที่ตนเข้าใจ โดยปัจจัยที่เป็นเหตุผลในการรับรู้ของแต่ละบุคคล มี ดังนี้

1. ลักษณะทางกายภาพ (physiology) บุคคลมีการรับรู้แตกต่างกัน เพราะลักษณะ ทางร่างกายแตกต่างกัน เช่น คนที่ตาบอดสี จะรับรู้สีไม่เหมือนกับคนตาปกติ หรือคนหู- หนวก เป็นต้น
2. ครอบครัว (family) พื้นฐานการเลี้ยงดูของครอบครัวตั้งแต่เด็ก การสร้างความ เชื่อหรือทัศนคติให้แก่เด็ก เช่น ความเชื่อทางด้านศาสนา ทำให้บุคคลมีการรับรู้แตกต่างกัน
3. วัฒนธรรม (culture) วัฒนธรรม สังคม การใช้ชีวิตมีผลต่อทัศนคติค่านิยม และ ความคาดหวังของคน เช่น การรับรู้ของเด็กกำรวย กับเด็กยากจนจะมีความแตกต่างกัน ในเรื่องเดียวกัน เป็นต้น

Robbins and Judge (2007, p. 130) ให้ความหมายของการรับรู้ว่าเป็นกระบวนการการแปลความหมายเฉพาะตัวบุคคล โดยอาศัยการจัดระเบียบของความรู้สึก ซึ่งในการรับรู้ของแต่ละบุคคลจะแตกต่างกันออกไปตามวัตถุประสงค์ ซึ่งตรงกับ George and Jones (2008, pp. 110-111) ที่ให้ความหมายของการรับรู้ว่าเป็นกระบวนการของการเลือกเฉพาะตัวบุคคล การรวบรวม และการตีความหมาย โดยออกมาจากความรู้สึก อันได้แก่ การเห็น การได้ยิน การสัมผัส การได้กลิ่น และรสชาติ เพื่อให้ได้มาซึ่งความหมาย โดยองค์ประกอบของการรับรู้จะมี 3 ประการ ได้แก่ ผู้รับ (the perceiver) เป้าหมาย (the target of perception) และสถานการณ์ (the situation)

สนธยา พลศรี (2550, หน้า 57) อธิบายว่า การรับรู้เป็นกระบวนการแปลความหมายของสิ่งเร้าที่ได้สัมผัสด้วยการจำแนก คัดเลือก วิเคราะห์โดยใช้ระบบประสาท และสมองเพื่อนำไปใช้ในการเรียนรู้ต่อไป การรับรู้เป็นขั้นตอนสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ของบุคคลซึ่งธรรมชาติของการรับรู้ที่สำคัญ คือ ความสามารถในการคัดเลือกสิ่งต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม (selectivity) คือ เป็นสิ่งที่น่าสนใจ มีลักษณะเด่น แปลกใหม่ สอดคล้องกับความต้องการ ความคาดหวังของบุคคล และการจัดระบบของการรับรู้เป็นหมวดหมู่ (organization) ทำให้เกิดการรับรู้ได้ง่าย

ส่วน สมใจ ลักษณะ (2542, หน้า 107) ได้อธิบายส่วนประกอบสำคัญของกระบวนการรับรู้ คือ การมีสิ่งเร้าจากภายนอก การรู้สึกของระบบประสาทรับสิ่งเร้า การพิจารณาเลือกรับ การจัดระบบระเบียบของสิ่งที่รับรู้ไว้ในโครงสร้างความจำ การเรียกข้อมูลจากหน่วยความจำมาใช้แปลความหมายในสิ่งที่ได้รับรู้ใหม่ ๆ และระบบการตัดสินใจแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งเร้า

ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องและมีอิทธิพลต่อการรับรู้ กรองแก้ว อยู่สุข (2539, หน้า 46-51) ได้อธิบายไว้ดังนี้

1. ค่านิยมและทัศนคติ
2. บุคลิกภาพ
3. สิ่งจูงใจ

4. ความสนใจ
5. ประสบการณ์
6. ความคาดหวัง

มัลลิกา คณานุรักษ์ (2547, หน้า 57-60) อธิบายว่า รอบตัวมนุษย์มีสิ่งเร้ามากมาย เกินกว่าที่รับรู้ได้หมด สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของมนุษย์ คือ สี ขนาด ระยะทาง การเคลื่อนไหว แรงจูงใจ อารมณ์ โดยเฉพาะ ความคาดหวัง (expectation) เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการรับรู้ โดยเฉพาะผู้ที่มีความคาดหวังก็มักจะเตรียมพร้อมที่จะรับรู้เรื่องนั้นมากเป็นพิเศษ

Segall, Dasen, Berry, and Poortiga (1999, pp. 94-96) ได้อธิบายว่า กิจกรรมของมนุษย์ เริ่มจากเราต้องประมวลสิ่งที่เข้ามาก่อนจากอวัยวะรับความรู้สึก (sensory organ) และการรับรู้ก็เป็นหนึ่งในอวัยวะความรู้สึกนั้น ลำดับต่อไป คือ การจำ ซึ่งอาจจะจำเป็นชื่อของวัตถุตามที่เราได้จำแนกไว้ และรู้ว่า สิ่งนั้นมีหน้าที่อะไร และเอาไว้ใช้ทำอะไร และใช้ได้อย่างไร

นอกจากนั้นปัจจัยอื่นที่มีผลต่อการรับรู้ ดังนี้ (กรองแก้ว อยู่สุข, 2539, หน้า 52)

1. เป้าหมายและภูมิหลัง
2. ความใกล้เคียงเหตุการณ์
3. ความคล้ายคลึง
4. สถานการณ์

ดังนั้นพอจะสรุปได้ว่า การรับรู้ เป็นกระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์ ที่เกิดจากสิ่งเร้าที่เข้ามากระทบกับระบบประสาท ซึ่งได้แก่ การเห็น การได้ยิน การสัมผัส การได้กลิ่น และรสชาติ โดยมีการจำแนก และประมวลผลเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ต่อไป ซึ่งการจำแนก หรือการประมวลผลนั้นมีปัจจัยต่าง ๆ เข้ามามีอิทธิพล ซึ่งแตกต่างกันไปแต่ละบุคคล เช่น ค่านิยม ความเชื่อ ทศนคติ ความคาดหวัง ทำให้การรับรู้และนำไปสู่การเรียนรู้ของแต่ละคนย่อมไม่เหมือนกัน ทำให้ประโยชน์ของความเข้าใจในเรื่องการรับรู้ของบุคคลนั้น จะทำให้สามารถเข้าใจ และตระหนักถึงตัวเอง และใจกว้างได้ว่า สิ่งที่เราเข้าใจว่า สิ่งนั้นถูกอาจจะผิด หรือเป็นภาพลวงตาที่ทำให้เข้าใจผิดจำเป็นต้องพิจารณาให้

รอบคอบ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเพื่อจะได้เป็นข้อมูลในการรับรู้ และตัดสินใจได้อย่างรอบคอบ

ความหมายการรับรู้สารสนเทศ

การรับรู้สารสนเทศนั้นจะต้องผ่านระบบสื่อสารหรือการถ่ายทอดสารสนเทศ หรือเรียกว่า กระบวนการสื่อสารความรู้ (information communication) โดยจะมีกระบวนการที่ซับซ้อน มีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ ตัวเนื้อหาสารสนเทศ สื่อที่ใช้ถ่ายทอด ช่องทางการส่ง-การรับ และสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องที่จะช่วยให้การถ่ายทอด และการไหลเวียนของสารสนเทศเป็นไปอย่างราบรื่น (อารีย์ ชื่นวัฒนา, 2546, หน้า 10-11) ซึ่งในการสื่อสาร ภัทวดี นิตเกษตรสุนทร (2535, หน้า 43-47) ได้อธิบายการสื่อสาร หมายถึง กระบวนการถ่ายทอดความคิดซึ่งมักจะออกมาในรูปของสารจากแหล่งหนึ่ง ไปยังอีกแหล่งหนึ่งโดยผ่านสื่อใด ๆ โดยมีองค์ประกอบสำคัญอยู่ 2 ฝ่าย คือ ผู้ส่งสาร (sender) และ ผู้รับสาร (receiver) โดยผู้ส่งสาร มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อบอกกล่าวสารสนเทศ เพื่อให้ความรู้ เพื่อความบันเทิง และเพื่อโน้มน้าวใจในขณะที่ผู้รับสารมีวัตถุประสงค์ที่สอดคล้อง คือ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ เพื่อค้นคว้าหาความรู้ เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ และเพื่อพิจารณาตัดสินใจซึ่งเมื่อผู้ส่งสารเริ่มกระบวนการสื่อสารไปยังผู้รับสาร โดยผ่านขั้นตอนต่าง ๆ แล้ว ผลผลิตที่ได้มาคือ สาร (message) ซึ่งสามารถเดินทางผ่านไปสู่อุปกรณ์รับสารได้ โดยอาศัยสื่อในการสื่อสาร (media)

ประดิษฐ์ เมฆไชยภักดิ์ (2538, หน้า 11-13) กล่าวถึงความสำคัญของการสื่อสารต่อชุมชนว่า ในการที่จะนำสารสนเทศไปสู่คนจำนวนมาก ต้องใช้ระบบการสื่อสาร (communication system) โดยเฉพาะในแง่ของการพัฒนาประเทศเพื่อให้ข่าวสารข้อมูลที่เป็นประโยชน์ได้ส่งถึงประชาชนได้มากที่สุด จึงต้องอาศัยการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และแต่ละชุมชนก็มีความแตกต่างกัน จึงต้องมีการสื่อสารที่ดี สอดคล้องเหมาะสมกับผู้รับ

การสื่อสารมีบทบาทต่องานบริการสารสนเทศแก่ชุมชนดังนี้

1. เผยแพร่ข่าวสารข้อมูลให้คนในชุมชนได้รับรู้ข่าวสารจากภายนอกชุมชน
2. ให้ความเข้าใจที่ดีต่อกันระหว่างผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการ
3. ช่วยให้การประสานงานมีประสิทธิภาพ

4. สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ
 5. ช่วยประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานและคนในชุมชนได้รับรู้กิจกรรมที่กำลังดำเนินงานอยู่
 6. ช่วยสนับสนุนการบริการให้มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จได้มากขึ้น
- จากความหมายของการรับรู้และสารสนเทศ จึงสรุปได้ว่า การรับรู้สารสนเทศ คือ การที่บุคคลได้รับสารสนเทศใด ๆ จากผู้ส่งสารหรือแหล่งสารสนเทศในรูปแบบต่าง ๆ ผ่านกระบวนการสื่อสาร และทำให้ผู้รับเกิดการสนใจจัดระบบ เรียนรู้ และสร้างความเข้าใจกับสารสนเทศที่ได้รับซึ่งแต่ละคนจะมีการรับรู้แตกต่างกันไปตามปัจจัยต่าง ๆ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อตนเองและสังคมได้

การท่องเที่ยว

ความหมายของการท่องเที่ยว

ตามความหมายขององค์การสหประชาชาติการท่องเที่ยว คือ การเดินทางเพื่อความบันเทิงรื่นเริงใจ เยี่ยมญาติ หรือการไปร่วมประชุม แต่มิใช่เพื่อการประกอบอาชีพเป็นหลักเป็นฐาน หรือไปพำนักอยู่เป็นการถาวร (คณีย์ บวรเกียรติคุณ, 2549, หน้า 17)

ส่วน ฉลองศรี พิมลสมพงษ์ (2544, หน้า IV) อธิบายความหมายของการท่องเที่ยว (tourism) หมายถึง การเดินทางเพื่อความเพลิดเพลิน และพักผ่อนหย่อนใจ และเป็นการเดินทางที่มีเงื่อนไขสำคัญ 3 ประการ คือ

1. เดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว
2. เดินทางด้วยความสมัครใจ
3. เดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ได้ แต่มิใช่เพื่อประกอบอาชีพ หรือหารายได้

องค์การสหประชาชาติ ได้จัดประชุมว่าด้วยการเดินทาง และท่องเที่ยวระหว่างประเทศขึ้น ณ กรุงโรม ประเทศอิตาลี เมื่อปี พ.ศ. 2506 และได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า การท่องเที่ยวหมายถึง การเดินทาง (travel) ที่มีเงื่อนไข 3 ประการ ดังนี้ คือ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548ข, หน้า 11)

1. การเดินทาง (travel) หมายถึง การเดินทางที่ไม่ได้ถูกบังคับหรือเพื่อสินจ้าง โดยมีการวางแผนเดินทางจากสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่ง และใช้ยานพาหนะนำไปเป็นระยะทางไกล หรือไกลก็ได้

2. จุดหมายปลายทาง (destination) คือ มีจุดหมายปลายทางที่จะไปอยู่เป็นการชั่วคราว แล้วต้องเดินทางกลับที่อยู่เดิม โดยเป็นสถานที่ที่นักท่องเที่ยวเลือกเดินทางไปเยือน และใช้ช่วงเวลาหนึ่งอยู่ ณ ที่นั้น ซึ่งมีสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการที่เพียงพอสำหรับสนองความต้องการ และความพอใจให้กับนักท่องเที่ยวที่มาเยือน

3. ความมุ่งหมาย (purpose) มีความมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ในการเดินทางใดก็ได้ที่ไม่ใช่เพื่อประกอบอาชีพ หรือหารายได้ โดยมีความมุ่งหมายในการเดินทางอยู่หลายอย่างด้วยกัน ซึ่งผู้เดินทางคนหนึ่งอาจมีความมุ่งหมายในการเดินทางมากกว่าหนึ่งอย่างก็ได้

นอกจากนั้น ไพฑูรย์ พงศบุตร และวิลาสวงศ์ พงศบุตร (2542, หน้า 17) ได้นิยามของการท่องเที่ยวไว้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทาง ไปเยือนสถานที่ต่างถิ่น ซึ่งมีไม่ใช่ที่พักอาศัยประจำของบุคคลนั้น และเป็นการไปเยือนชั่วคราวโดยไม่ใช่เพื่อเป็นการประกอบอาชีพหารายได้

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548ข, หน้า 12) ได้สรุปเงื่อนไขที่การเดินทางที่ไม่ใช่การท่องเที่ยว 6 ประการ ดังนี้

1. เป็นการเดินทางเพื่อประกอบอาชีพหรือประกอบธุรกิจใดธุรกิจหนึ่ง
2. เป็นการเดินทางโดยตั้งใจจะไปตั้งถิ่นฐานถาวร
3. เป็นการเดินทางเข้าประเทศใดประเทศหนึ่ง เพื่อปฏิบัติงานด้านการทูตหรือองค์การระหว่างประเทศ หรือเอกชนอื่น ๆ โดยได้รับค่าจ้างตอบแทน
4. เป็นการเดินทางข้ามพรมแดนไปทำงานต่างประเทศทุกวันเป็นประจำ
5. เป็นการเดินทางโดยไม่แวะลง แม้ว่าการเดินทางนั้นจะอยู่ในอาณาเขตของประเทศใดประเทศหนึ่งเป็นเวลามากกว่า 24 ชั่วโมง
6. เป็นการเดินทางที่ถูกบังคับให้เดินทาง

Cook, Yale, and Marqua (2002, p. 5) ได้อธิบายว่า การท่องเที่ยว (tourism) เป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการเดินทาง (travel) ซึ่งเมื่อมีการเดินทาง หรือเป็นนักเดินทางจำเป็น

จะต้องได้รับการบริการ จึงเกิดเป็นบริการท่องเที่ยว โดยที่การเดินทางที่เป็นการท่องเที่ยวจะต้องเป็นการเดินทางชั่วคราวจากถิ่นพำนักหรือสถานที่ทำงานถาวรของตน โดยที่จุดมุ่งหมายที่จะไปนั้น จะต้องมิกิจกรรม และสิ่งอำนวยความสะดวกเท่าที่จำเป็น

ส่วน Lundberg (1994, pp. 202-203) ได้อธิบายว่า การท่องเที่ยวภายในประเทศเป็นการเดินทางจากถิ่นพำนักอาศัยไม่น้อยกว่า 25 ไมล์ โดยเป็นการเดินทางที่ไม่ใช่เพื่อการทำงาน ส่วนการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ คือ การเดินทางระหว่างประเทศโดยมีช่วงระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 24 ชั่วโมง แต่จะรวมถึงการเดินทางเพื่อไปประกอบธุรกิจชั่วคราว แต่ไม่รวมในการเดินทางเกี่ยวกับทางการเมือง การอพยพ การศึกษา การร่ำร้อนของกลุ่มชนต่าง ๆ บุคคลที่ประกอบอาชีพตามชายแดน ผู้ลี้ภัย หรือบุคคลที่ทำงานที่มีระยะทางไกลจากถิ่นพำนัก

ดังนั้นพอจะสรุปได้ว่า การท่องเที่ยว คือ การเดินทางจากถิ่นที่อยู่อาศัยของบุคคลไปยังสถานที่อื่นชั่วคราวโดยสมัครใจ โดยมีวัตถุประสงค์ต่าง ๆ เช่น พักผ่อนหย่อนใจ ประชุมสัมมนา เยี่ยมญาติ ฯลฯ ไม่ใช่เป็นการเดินทางไปเพื่อการประกอบอาชีพ การศึกษา การลี้ภัยทางการเมือง การอพยพ หรือไปเพื่อการพำนักเป็นการถาวร

รูปแบบและประเภทของการท่องเที่ยว

ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว วิมล จิโรจน์ และคนอื่น ๆ (2548, หน้า 73) ได้แบ่งประเภทไว้ดังนี้

1. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (natural attractions) เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดจากสภาพแวดล้อมตามธรรมชาตินั้น ประกอบด้วย สภาพภูมิอากาศ (climate) ทิวทัศน์ที่สวยงาม (scenery) และสัตว์ป่า (wildlife) นับได้ว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ประสบความสำเร็จในการดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากที่สุด แต่แหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวนี้จะต้องได้รับการดูแล และบำรุงรักษาเป็นอย่างดี จากนักท่องเที่ยวที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ อาจทำลายความสวยงามลงได้

2. แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และวิถีชีวิต ซึ่งกลุ่มนักท่องเที่ยวอีกจำนวนไม่น้อยที่สนใจในความรุ่งเรืองแห่งอารยธรรมในอดีต วัฒนธรรม หรือวิถีชีวิตของ

ชนกลุ่มน้อยรวมถึงพิธีกรรม พิธีการ งานฉลองรื่นเริงต่าง ๆ ศิลปะการแสดง ดนตรี เพลง
พื้นบ้าน การรำยรำ การละคร ตลอดจนงานหัตถกรรม

3. แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น (manufactured attractions) เป็นแหล่งท่องเที่ยว
ที่มนุษย์สร้างขึ้นจะตรงกันข้ามกับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เมืองขนาดใหญ่ ๆ
สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้าไปชมสิ่งก่อสร้าง และสถาปัตยกรรมทางประวัติศาสตร์
ศาสนสถาน อาคารเก่าแก่ที่มีประวัติความเป็นมาที่สำคัญ

ส่วน บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548ฯ, หน้า 15) ได้แบ่งประเภทของการท่องเที่ยว
ออกได้ 5 ประเภท ดังนี้

1. แบ่งประเภทตามสภาพภูมิศาสตร์การเดินทาง
 - 1.1 การท่องเที่ยวภายในประเทศ (internal tourism)
 - 1.2 การท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (international tourism)
2. แบ่งประเภทตามวัตถุประสงค์ของการเดินทาง
 - 2.1 การท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อน
 - 2.2 การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ
 - 2.3 การท่องเที่ยวเพื่อความสนใจพิเศษ
3. แบ่งตามลักษณะการเดินทาง
 - 3.1 การท่องเที่ยวแบบกลุ่มเหมาจ่าย
 - 3.2 การท่องเที่ยวแบบอิสระ
4. แบ่งตามการตลาด แบ่งได้เป็น
 - 4.1 การท่องเที่ยวตลาดหรูหรา
 - 4.2 การท่องเที่ยวตลาดมวลชน
5. แบ่งตามการจัดการ
 - 5.1 การท่องเที่ยวแบบประเพณีนิยม (conventional tourism)
 - 5.2 การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (sustainable tourism)

ส่วนในการศึกษานี้ จะกล่าวถึงรูปแบบของการท่องเที่ยวเฉพาะการท่องเที่ยว
แบบยั่งยืน โดยแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (cultural tourism)
2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ecotourism)

การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548ก, หน้า 7) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (sustainable tourism) เป็นการท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ และกลุ่มเล็กที่มีการจัดการอย่างดีเยี่ยมเพื่อสามารถดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรท่องเที่ยวให้มีความคงคูดอย่างไม่เสื่อมคลาย ธุรกิจท่องเที่ยวมีการปรับปรุงคุณภาพให้ผลกำไรอย่างเป็นธรรม ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอย่างเหมาะสม โดยมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมเยียนสม่ำเสมออย่างเพียงพอ แต่มีผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด หรือไม่มีเลยอย่างยั่งยืนยาว โดยมีลักษณะที่สำคัญอยู่ 6 ประการ

1. เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทุกประเภททั้งแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี กิจกรรม
2. เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นคุณค่า และความเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละแหล่งท่องเที่ยว
3. เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อทรัพยากรท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว
4. เป็นการท่องเที่ยวที่ให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัส เรียนรู้ และได้รับประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติและวัฒนธรรม
5. เป็นการท่องเที่ยวที่ให้ผลตอบแทนแก่ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนยาว
6. เป็นการท่องเที่ยวที่ให้ประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น และคืนประโยชน์กลับสู่ทรัพยากรท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นด้วย

โดยหลักการพื้นฐานของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน Eber (อ้างถึงใน บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548ก, หน้า 8-9) ได้อธิบายว่า มีหลัก 10 ประการ ดังนี้

1. การใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน
2. การลดการบริโภคและของเสียที่เกินความจำเป็น
3. การรักษาความหลากหลาย
4. การรวมการพัฒนาการท่องเที่ยวเข้ามาอยู่ในการวางแผน
5. การสนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น
6. การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น
7. การปรึกษากันระหว่างผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชน
8. การฝึกอบรมบุคลากร
9. การตอบสนองการตลาดท่องเที่ยว
10. การวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ

จากหลักการพื้นฐานของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสามารถไปสร้างกรอบแนวทางการปฏิบัติของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนได้ 10 ประการ ดังนี้ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548ก, หน้า 9-11)

1. มุ่งพัฒนาการท่องเที่ยวภายในประเทศอย่างจริงจัง
2. มุ่งให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในโครงการท่องเที่ยวต่าง ๆ
3. มุ่งพิจารณาอย่างรอบคอบถึงขอบเขตที่เหมาะสมของการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับทุก ๆ ด้าน
4. มุ่งให้ข้อมูลการท่องเที่ยวอย่างเพียงพอพร้อมแก่นักท่องเที่ยว
5. มุ่งใช้วัสดุและผลผลิตในท้องถิ่น
6. มุ่งกระจายรายได้และนำรายได้เข้าสู่ท้องถิ่นมากที่สุด
7. มุ่งจ้างแรงงานในท้องถิ่นด้วยการส่งเสริมรูปแบบของงานที่น่าสนใจ
8. มุ่งพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นให้มีความรู้ ความสามารถเพิ่มขึ้น
9. มุ่งรักษาคุณค่าสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมในท้องถิ่นให้อยู่รอดในระยะยาว
10. มุ่งทำงานร่วมกันอย่างเสมอภาคระหว่างภาคธุรกิจท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน จะนำไปสู่การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และนำไปสู่การท่องเที่ยวรูปแบบใหม่อีก 2 รูปแบบ คือ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (cultural tourism)

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในอีกรูปแบบหนึ่ง โดยเป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรม หรือชมงานประเพณีต่าง ๆ ที่ชุมชนท้องถิ่นจัดขึ้นเพื่อให้ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน พร้อมทั้งได้ศึกษาความเชื่อความเข้าใจต่อสภาพสังคม และวัฒนธรรม มีประสบการณ์ใหม่ๆ เพิ่มขึ้น ภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยวอย่างดี รวมถึงการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นโดยมุ่งเน้นให้มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อม และวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548ก, หน้า 14) ซึ่งหลักการจะเหมือนกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แต่จะมุ่งเน้นในเรื่องการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีต่าง ๆ ที่สืบทอดต่อกันมา การให้คนไทยเห็นในคุณค่า และพยายามรักษาไว้ด้วยความรู้ ความฉลาดรอบรอบ มิให้สูญหายหรือเสื่อมโทรมไป

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความเป็นมาของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

แนวคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ททท. (ม.ป.ป., หน้า 2-7) เริ่มมีการเสนอในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติแผนแรกของประเทศไทย พ.ศ. 2519 แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์และแนวทางที่ชัดเจน จะระบุเพียงแต่การพัฒนาระบบท่องเที่ยวทั้งระบบ โดยผลของระบบของการพัฒนานั้นจะพิจารณาในมิติด้านเศรษฐศาสตร์เป็นหลัก แต่ก็สามารถสะท้อนกิจกรรมการท่องเที่ยวในกลุ่มผู้สนใจเป็นพิเศษ ซึ่งกลุ่มนี้จะนิยมท่องเที่ยวในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การเดินป่า การดูนก การดำน้ำ และการเดินทางชมศิลปวัฒนธรรม ในช่วงเวลานั้นได้ การท่องเที่ยวในช่วงเวลานั้น เริ่มมีความรับผิดชอบ และให้ความสำคัญ

กับการศึกษาหาความรู้ ควบคู่ไปกับความสนุกเพลิดเพลิน แต่สิ่งที่ขาดหายไปบางส่วน คือ การพิจารณาเรื่องคนท้องถิ่น กลุ่มนักท่องเที่ยวยังเป็นกลุ่มเล็ก

ใน พ.ศ. 2519-2535 เป็นช่วงพัฒนาการท่องเที่ยวประเทศไทยประสบความสำเร็จอย่างสูง นักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้ามาเป็นจำนวนมาก อัตราการจ้างงาน อัตราการขยายตัวในภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องเติบโตขึ้น พ.ศ. 2530 ประกาศเป็นปีการท่องเที่ยวไทย เป็นการเปิดประเทศสู่สังคมโลก ช่วงปี พ.ศ. 2530-2535 รายได้จากการท่องเที่ยวสูงเป็นอันดับ 1 เมื่อเปรียบเทียบกับสินค้าออกประเภทอื่น นอกจากผลในเชิงเศรษฐกิจแล้ว การพัฒนาการท่องเที่ยวได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรมซึ่งกระจายลงไปในพื้นที่ท่องเที่ยวหลักของประเทศ เช่น พัทยา ภูเก็ต เกาะสมุย กาญจนบุรี เชียงใหม่ จากผลกระทบดังกล่าว จึงได้มีความพยายามที่จะสรุปทฤษฎีที่ผ่านมามีพร้อมกับนำเสนอแนวคิดในการพัฒนาที่ยั่งยืน และแนวคิดเรื่อง ecotourism ได้ถูกนำมาพิจารณาอีกครั้ง โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักโดยตรง และได้มีการศึกษาวิจัยเรื่อง ecotourism ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ เป็นการริเริ่มแนวความคิดเรื่อง ecotourism ในประเทศไทย

พ.ศ. 2538-2539 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ผลักดันให้เกิดนโยบาย และแนวทางการพัฒนา ecotourism เพื่อกำหนดทิศทางที่จะดำเนินงานในทุกองค์ประกอบ เช่น การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว การพัฒนาบุคลากร การจัดบริการนำเที่ยว เป็นต้น

พ.ศ. 2539-2540 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้กำหนดนโยบาย ecotourism ระดับชาติ ซึ่งต้องได้รับความเห็นชอบจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยได้มุ่งเน้น และให้ความสำคัญในเรื่องกระบวนการ กล่าวคือ แต่ละขั้นตอนจะต้องผ่านการประชุมร่วมกันระหว่างทุกหน่วยงาน ผลที่ได้จากการประชุมหารือจะได้นำมากำหนดนโยบาย แห่งชาติต่อไป

พ.ศ. 2541 ได้มีการกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และจัดทำแผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ ตั้งแต่ พ.ศ. 2542 เป็นต้นมา จนได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อ 2 ตุลาคม พ.ศ. 2544 ประกาศเป็นแผนปฏิบัติการระดับชาติ

ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมอบหมายให้สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วท.) ศึกษาเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ และขอให้ราชบัณฑิตยสถานกำหนดความหมาย ในที่สุดได้ความหมายของคำว่า ecotourism คือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, กองอนุรักษ์, 2544, หน้า 2) ซึ่งตรงกับนักวิชาการหลายท่าน ได้อธิบายว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน อันได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงการศึกษาธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพธรรมชาติ เป็นต้น (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548ก, หน้า 14; วิมล จิโรจพันธุ์ และคนอื่น ๆ, 2548, หน้า 81)

ส่วน Cambridge University Press (2008) ให้ความหมายว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ecotourism) เป็นธุรกิจของการจัดการในการเข้าเยี่ยมชมในสถานที่ต่าง ๆ ของประชาชนในวันหยุดซึ่งก็คือ การท่องเที่ยว โดยที่การท่องเที่ยวนั้น ๆ จะต้องช่วยประชาชนในท้องถิ่น และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, กองอนุรักษ์, 2544, หน้า 2-4) ได้แบ่งออกเป็น 4 ด้านดังนี้

1. องค์ประกอบด้านพื้นที่ เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่มีลักษณะเฉพาะถิ่น ทั้งนี้รวมถึงแหล่งวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์เกี่ยวเนื่อง

กับระบบนิเวศในพื้นที่นั้น ๆ ดังนั้น องค์ประกอบด้านพื้นที่จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีพื้นฐานอยู่กับธรรมชาติ

2. องค์ประกอบด้านการจัดการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบโดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม มีการจัดการที่ยั่งยืนครอบคลุมไปถึงการอนุรักษ์ทรัพยากร การจัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกัน และกำจัดมลพิษ และควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขต จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างยั่งยืน เพื่อให้เกิดเป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบที่ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสังคม

3. องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ โดยเป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้โดยมีการให้การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม และระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว เป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความประทับใจ เพื่อสร้างความตระหนัก และปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องต่อนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นการท่องเที่ยวสิ่งแวดล้อมศึกษา

4. องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม เป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน และประชาชนท้องถิ่นที่มีส่วนร่วมในการคิด วางแผน ปฏิบัติตาม ได้รับประโยชน์ ติดตามตรวจสอบตลอดจนบำรุงรักษาทรัพยากรท่องเที่ยว อันจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ในท้องถิ่น ทั้งการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิต และการได้รับผลตอบแทนเพื่อกลับมาบำรุงรักษา และจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วย และในที่สุดแล้วท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ ท้องถิ่นในที่นี้เริ่มต้นจากระดับรากหญ้าจนถึงการปกครองส่วนท้องถิ่น และอาจรวมไปถึงการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน

ลักษณะเฉพาะของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, กองอนุรักษ์, 2544, หน้า 4) ได้อธิบายว่า คือ การมุ่งเน้นในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติเพื่อประสานการท่องเที่ยวกับความพอใจในการเรียนรู้ และสัมผัสกับระบบนิเวศ มีความแตกต่างอย่างชัดเจนกับความสนใจประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และการพัฒนาอารยธรรมของมนุษย์ในการเอาชนะธรรมชาติ ลักษณะเฉพาะนี้จึงทำให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่ใช่การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แม้ว่าจะมีความเกี่ยวข้องกันกับพื้นที่ก็ตาม ในทำนองเดียวกันการท่องเที่ยวธรรมชาติ จึงไม่ใช่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้งหมด ทั้งนี้ขึ้นกับวัตถุประสงค์

ของการจัดการท่องเที่ยวอื่น ๆ ด้วย ดังนั้นแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ จึงมีบางส่วนจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้หรือแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ด้วย ดังนั้น แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ จึงมีบางส่วนจัดเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ หรือแหล่งท่องเที่ยวหนึ่ง ๆ อาจมีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวแบบอื่น ๆ ได้

จากลักษณะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศดังกล่าว ลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีเพิ่มเติมดังนี้

1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวแนวใหม่ที่แตกต่างจากการท่องเที่ยวแบบปกติหรือแบบประเพณีนิยมซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเป็นหลัก และเน้นการส่งเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ

2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไม่ใช่สิ่งตรงข้ามกับการท่องเที่ยวแบบคณะใหญ่ (mass tourism) เพราะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่ได้ถูกจำกัดที่ขนาดของการท่องเที่ยว แต่จำกัดที่รูปแบบกิจกรรม และขนาดที่เหมาะสมกับพื้นที่ นักท่องเที่ยวกลุ่มเล็ก ๆ สามารถทำลายสิ่งแวดล้อมได้เช่นเดียวกัน หรือมากกว่านักท่องเที่ยวคณะใหญ่ หากปราศจากการจัดการที่ดี

3. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไม่จำเป็นต้องเป็นการจัดการที่ง่าย ๆ ราคาถูก มีรูปแบบการท่องเที่ยวที่ยากลำบาก มีรายได้จากการท่องเที่ยวน้อย เพียงแต่มีการจัดการที่ดี มีการรักษาสีเขียวอย่างมีประสิทธิภาพ มีการประสานความเข้าใจกับนักท่องเที่ยว และให้ประโยชน์ที่เหมาะสมตามความคาดหวังของนักท่องเที่ยวแล้ว การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอาจตอบสนองนักท่องเที่ยวได้ทุกกลุ่ม ทุกระดับ และมีรายได้สูงเช่นกัน

4. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ให้ความสำคัญในการให้การศึกษา และสร้างจิตสำนึกมากกว่าการให้ความพึงพอใจอย่างไม่มีขอบเขตของนักท่องเที่ยว ดังนั้นจึงเป็นการท่องเที่ยวที่ต้องการประสานความเข้าใจกันอย่างเหมาะสมตลอดกระบวนการ

นอกจากนั้น วิมล จิโรจพันธุ์ และคนอื่น ๆ (2548, หน้า 83) อธิบายลักษณะที่สำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีดังนี้

1. เป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ และสัตว์ป่า

2. เป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่มุ่งให้คนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ และได้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจให้มากที่สุด

3. เป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่มีจุดสนใจหลักอยู่ที่สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและหรือวัฒนธรรมที่ยังคงความดั้งเดิม และบริสุทธิ์ห่างไกลความเจริญแบบสังคมเมือง

4. เป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่มีการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวให้มีความสมดุลกับความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของแต่ละพื้นที่

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548ก, หน้า 270) ได้อธิบายวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 4 ประการ ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังนี้

1. เพื่อมุ่งเน้นคุณค่าธรรมชาติที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น มากกว่าการเสริมแต่งสภาพธรรมชาติ และการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว

2. เพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องดูแลรักษา และคงไว้ซึ่งคุณภาพสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว

3. เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสเรียนรู้หรือได้รับประสบการณ์จากสภาพแวดล้อมโดยตรง อันจะเป็นการสร้างความพึงพอใจและช่วยสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

4. เพื่อให้ประโยชน์กลับคืนสู่ธรรมชาติและ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในขณะเดียวกันก็เอื้อประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น พร้อมทั้งปรับปรุงคุณภาพชีวิตของชุมชนท้องถิ่นให้ดีขึ้น

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, กองอนุรักษ์ (2544, หน้า 5-6) ได้อธิบายถึงการกำหนดนโยบาย และกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีจุดมุ่งหมายสูงสุด (super goal) ของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน คงสภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและทางสังคมที่ดี และประชาชนสามารถพึ่งตนเองได้ และได้มีการกำหนดจุดมุ่งหมายเฉพาะในระยะแรกของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศดังนี้

1. ให้มีแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศในพื้นที่ ที่ได้รับการจัดการอย่างมีความรับผิดชอบในการอนุรักษ์ พื้นฟู และการรักษาระบบนิเวศที่ยั่งยืน โดยคำนึงถึงขีดความสามารถที่รองรับได้ โดยมีการ

กำหนดพื้นที่ที่เหมาะสมในการใช้ประโยชน์พื้นที่อนุรักษ์และพื้นที่นอกเขตอนุรักษ์เพื่อการท่องเที่ยว

2. ให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการสร้างจิตสำนึกด้านการท่องเที่ยว เพื่อรักษาระบบนิเวศอันเป็นการสนับสนุนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสังคมโดยรวม

3. ให้มีการจัดการที่ประสานความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องตามบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน โดยมีเป้าหมายและทิศทางเดียวกัน และมีการศึกษาร่วมกันอย่างมีระบบ ทั้งนี้ต้องมีการจัดการอย่างมีส่วนร่วมที่เสมอภาค และเป็นธรรมของประชาชนในท้องถิ่น ในกระบวนการท่องเที่ยวในด้านการจัดการ กำกับ ดูแล และการประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในทิศทางที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์อย่างเหมาะสม เสริมสร้างชุมชนที่มีความเข้มแข็ง ประชาชนสามารถรักษาวิถีชีวิตที่ดี ชีวิต และสังคมมีการเปลี่ยนแปลงด้วยความสมัครใจ

4. ให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกลมกลืนกับทรัพยากร โดยคงรักษาสีเขียวที่สวยงามที่ดี มีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ได้มาตรฐาน รักษาเอกลักษณ์ทางธรรมชาติและสังคมของพื้นที่ และมีบรรยากาศการท่องเที่ยวที่ให้ความมั่นใจ และความปลอดภัยในการท่องเที่ยว

5. ให้นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศชาวต่างประเทศที่มีคุณภาพ เดินทางเข้ามาสู่ประเทศไทยมากขึ้น นักท่องเที่ยวชาวไทยมีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศภายในประเทศอย่างกว้างขวางมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชน และประชาชนทั่วไป และมีการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

ประเภทของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ประเภทของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548ก, หน้า 280-281) ได้แบ่งออกดังนี้

1. การท่องเที่ยวเชิงการศึกษาธรรมชาติ (nature tourism) เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่จุดประสงค์เพื่อศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพืช สัตว์ และสิ่งแวดล้อม โดยมีกระบวนการเรียนรู้

2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล (marine ecotourism)
3. การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา (litho travel)
4. การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (agrotourism)
5. การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ (natural health tourism)

ประเภทของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ประเภทของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ วมิล จิโรจพันธุ์ และคนอื่น ๆ (2548, หน้า 105) ได้แบ่งออกได้ดังนี้

1. กลุ่มนักท่องเที่ยวทั่วไปที่ต้องการชื่นชมธรรมชาติ (casual tourist) เพื่อเป็นการเสริมความหลากหลายให้กับประสบการณ์ในการท่องเที่ยวของตน
2. กลุ่มนักท่องเที่ยวผู้รักธรรมชาติ (nature tourist)
3. กลุ่มนักธรรมชาติวิทยา (naturalists) ซึ่งมีจุดประสงค์หลักในการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ พืช สัตว์ สิ่งแวดล้อมในระบบนิเวศหนึ่ง ๆ
4. กลุ่มนักท่องเที่ยวที่ชอบแสวงหาความตื่นเต้น และแปลกใหม่ (mainstream nature tourists) ในสภาพป่าที่ห่างไกลความเจริญ และมีความลำบากในการเข้าถึง

กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วท.) ได้จัดแบ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศออกเป็น 3 หมวด รวม 19 กิจกรรม ประกอบด้วย

1. กิจกรรมเชิงนิเวศในแหล่งธรรมชาติ 9 กิจกรรม ได้แก่
 - 1.1 การเดินป่า
 - 1.2 ศึกษาธรรมชาติ
 - 1.3 ส่องสัตว์/ดูนก
 - 1.4 เทียวถ้ำ/น้ำตก
 - 1.5 พายเรือ (แก่ง คยัค เรือใบ กระดานโต้คลื่น)
 - 1.6 ดำน้ำดูปะการัง (น้ำตื้น น้ำลึก)
 - 1.7 ตั้งแคมป์

- 1.8 ล่องแพ/ล่องเรือยาง
- 1.9 ซี่ม้า/นั่งช้าง
2. กิจกรรมถึงนิเวศ 5 กิจกรรม ได้แก่
 - 2.1 ถ่ายรูป บันทึกภาพ/เสียง
 - 2.2 ปีน/ไต่เขา
 - 2.3 ศึกษาท้องฟ้า
 - 2.4 จักรยานท่องเที่ยว (เสือภูเขา)
 - 2.5 ตกปลา
3. กิจกรรมส่งเสริมทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ 5 กิจกรรม ได้แก่
 - 3.1 ชมความงาม ความเก่าแก่ ลักษณะเฉพาะตัวของแหล่งประวัติศาสตร์
 - 3.2 ศึกษาเรียนรู้ ประวัติ และความเป็นมาของแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์
 - 3.3 ศึกษา ชื่นชม งานศิลปกรรม และวัฒนธรรม
 - 3.4 ร่วมกิจกรรม เรียนรู้พฤติกรรมของผู้คน
 - 3.5 การศึกษาเรียนรู้การผลิตของที่ระลึก และสินค้าพื้นเมือง
4. กิจกรรมที่ไม่เป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ควรพิจารณาเพื่อพัฒนาการจัดการให้มีโอกาสเสริมแนวความคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้แก่
 - 4.1 ล่องเรือชมธรรมชาติ
 - 4.2 ชมทิวทัศน์
 - 4.3 พักผ่อน ปิกนิก
 - 4.4 เล่นน้ำ ว่ายน้ำ อาบแดด
 - 4.5 นมัสการ กราบไหว้ตามความเชื่อ หรือแสวงบุญ
 - 4.6 ถ่ายภาพ
 - 4.7 ชม/ร่วมเล่นกีฬา
 - 4.8 ประชุมสัมมนา
 - 4.9 กิจกรรมบันเทิงต่าง ๆ

กิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้มีลักษณะเหมาะสมกับบางพื้นที่ และบางกลุ่มนักท่องเที่ยว ซึ่งมีวัตถุประสงค์ต่างกัน มีความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวก หรือเครื่องมือต่าง ๆ รวมทั้งมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในระดับที่ต่างกันด้วย ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าว เมื่อพิจารณาประกอบกับกรอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสามารถประเมินความเหมาะสมในการจัดเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ ซึ่งกิจกรรมที่มีแนวโน้มเป็นกิจกรรมเชิงนิเวศหรือกึ่งนิเวศ จะมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับระบบนิเวศในพื้นที่เกี่ยวข้องกับประชาชนหรือชุมชนในท้องถิ่นค่อนข้างมาก กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีความเหมาะสมจะต้องมีการจัดการที่ลดผลกระทบด้วยหากปราศจากมาตรการลดผลกระทบที่ดีแล้วกิจกรรมเหล่านี้จะเป็นตัวเร่งการทำลายทรัพยากรให้เสียหายเร็วยิ่งขึ้น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, กองอนุรักษ์, 2544, หน้า 39-40)

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ และแหล่งวัฒนธรรม ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ ที่มีระบบการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วม และสร้างจิตสำนึกในการรักษาระบบนิเวศให้ยั่งยืน และจากกิจกรรมส่งเสริมทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทำให้มีความเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้วย โดยกิจกรรมการท่องเที่ยวจะต้องให้เกิดผลกระทบหรือรบกวนต่อระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อม และสังคมวัฒนธรรมในท้องถิ่นให้น้อยที่สุด โดยให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว และเป็นผู้ที่ได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวมากที่สุด

ผลกระทบจากการท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบต่อวิถีการดำเนินชีวิตในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ

วิมล จิโรจน์ และคนอื่น ๆ (2548, หน้า 77) อธิบายว่า การท่องเที่ยวสามารถทำรายได้เพิ่มให้แก่ท้องถิ่นเป็นจำนวนมาก ในขณะที่เดียวกันก็ทำให้สินค้าและบริการ ค่าครองชีพต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยวสูงขึ้น การลงทุนด้านการก่อสร้างจะมีผลให้ชาวต่างชาติ หันมาหาแรงงานที่มีค่าตอบแทนสูงกว่า เป็นผลให้ผลผลิตทางการเกษตรลดลง ในขณะที่ความต้องการผลผลิตเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการด้วย ราคาผลผลิตจึงสูงขึ้น การป้องกันผลกระทบด้านนี้จะทำได้โดยการกำหนดให้มีแผนส่งเสริมด้านการศึกษา และฝึกอบรมให้ประชากรในท้องถิ่นนั้น สามารถประกอบอาชีพเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้กว้างขวางยิ่งขึ้น

ศรัญญา วรากุลวิทย์ (2551, หน้า 24-38) อธิบายผลกระทบของการท่องเที่ยวทางเศรษฐกิจ ดังนี้

ผลกระทบด้านบวก ของการท่องเที่ยวทางเศรษฐกิจ ได้แก่

1. การเพิ่มรายได้ประชาชาติ
2. ก่อให้เกิดการสร้างงานและอาชีพแก่ประชาชน
3. เกิดการกระจายรายได้
4. เกิดการหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ
5. กระตุ้นให้เกิดการลงทุน
6. รัฐบาลได้ประโยชน์จากการเก็บภาษี
7. ไม่มีขีดจำกัดในการผลิตผลิตภัณฑ์ และการขอบเขตการจำหน่ายสินค้า
8. มูลค่าสินทรัพย์เพิ่มขึ้น

ผลกระทบทางลบของการท่องเที่ยวทางเศรษฐกิจ ได้แก่

1. ค่าครองชีพสูงขึ้น
2. มูลค่าของที่ดินและสิ่งก่อสร้างมีราคาแพง
3. รายได้ส่วนใหญ่ไม่กระจายสู่ประชาชนเท่าที่ควร เพราะธุรกิจดำเนินการในกลุ่มคนที่มั่งคั่งในชุมชนหรือจากคนในท้องถิ่นอื่น ๆ

ศูนย์เพื่อการวางแผนการท่องเที่ยวและการแก้ปัญหาความยากจนแห่งเอเชีย (2549, หน้า 79) ได้อธิบายถึง ผลกระทบด้านลบ เช่น การว่างงานนอกฤดูกาลท่องเที่ยว

ผลกำไรรั่วไหลออกนอกพื้นที่ ความต้องในสิ่งสาธารณูปโภคเพิ่มขึ้น การละทิ้งโอกาสทางเศรษฐกิจอื่น ๆ

ผลกระทบต่อสังคม

วิมล จิโรจพันธุ์ และคนอื่น ๆ (2548, หน้า 76-77) ได้อธิบายว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนในสังคม ทั้งในด้านการสร้างสรรค์ ในขณะที่เดียวกันก็นำมาซึ่งความเสื่อมถอยของชุมชนได้เช่นกัน ได้แก่

1. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการสร้างงาน และกระจายรายได้ออกสู่ชนบท ซึ่งในบางครั้งประชาชนในกลุ่มมักจะหาโอกาสหากำไร ชูครีดี หลอกหลวงนักท่องเที่ยว ก่อให้เกิดปัญหาความเสื่อมถอยด้านความประพฤติของคนในชุมชนนั้น

2. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการพัฒนาสาธารณูปโภค เช่น ระบบไฟฟ้า การสื่อสาร เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันก็ก่อให้เกิดปัญหาหามลภาวะ ขยะมูลฝอย การตัดไม้ทำลายป่า

ศรัญญา วรากุลวิทย์ (2551, หน้า 32-39) อธิบายผลกระทบของการท่องเที่ยวทางสังคม ดังนี้

ผลกระทบด้านบวกของการท่องเที่ยวทางสังคม ได้แก่

1. เกิดการพัฒนาท้องถิ่น
2. การจ้างแรงงานผู้หญิงเพิ่มขึ้น
3. ประชากรในแหล่งท่องเที่ยวมีโอกาสได้เลือกงานที่เหมาะสมกับความรู้

ความสามารถ

4. มีการจัดตั้งสถานศึกษาในระดับต่าง ๆ เพื่อรองรับกับขนาดของประชากรที่เพิ่มขึ้น

5. มีการเสริมสร้างสัมพันธภาพและความเข้าใจกันอันดีระหว่างมนุษยชาติ

6. ชุมชนขยายตัว จากการอพยพที่อยู่ของประชากรจากชุมชนอื่นเพื่อมาประกอบอาชีพ

7. ลดอัตราการเคลื่อนย้ายถิ่นที่อยู่อาศัยของประชากรไปยังถิ่นอื่นให้น้อยลง

8. ก่อให้เกิดมาตรการส่งเสริมความมั่นคงปลอดภัยในพื้นที่ที่ได้รับพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว

ผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยวทางสังคม ได้แก่

1. ปริมาณของอาชญากรรมเพิ่มขึ้น
2. เป็นแหล่งยาเสพติด
3. ปริมาณการหย่าร้างเพิ่มขึ้น เพราะคนในครอบครัวต้องการรายได้เพิ่มมากขึ้น ทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวเปลี่ยนไป
4. สังคมมีความแออัด ทั้งในและนอกฤดูกาลท่องเที่ยว และการเป็นศูนย์กลางของการค้า ทำให้ประชากรอาศัยอยู่หนาแน่น
5. ปริมาณของหญิงบริการเพิ่มขึ้น
6. การทิ้งถิ่นฐานเดิมมาประกอบอาชีพในแหล่งท่องเที่ยว

ศูนย์เพื่อการวางแผนการท่องเที่ยวและการแก้ปัญหาความยากจนแห่งเอเชีย (2549, หน้า 79) กล่าวถึงผลกระทบด้านลบทางสังคม ได้แก่ จำนวนนักท่องเที่ยวมากกว่าผู้อยู่อาศัย ปัญหาความขัดแย้ง สภาพที่แออัด พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่ขาดความรับผิดชอบ ปัญหาอาชญากรรม การนำเสนอวัฒนธรรมเพื่อการค้า และปัญหาการค้าประเวณี

ผลกระทบต่อศิลปวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวมีผลกระทบต่อศิลปวัฒนธรรม ดังต่อไปนี้ (วิมล จิโรจพันธุ์ และคนอื่น ๆ, 2548, หน้า 77)

1. การผลิตศิลปวัตถุหรือโบราณวัตถุ โดยไม่คงเอกลักษณ์ดั้งเดิมไว้ ซึ่งเป็นการทำลายคุณค่าทางศิลปะของโบราณสถาน
2. การมุ่งผลผลิตให้ได้ปริมาณทำให้งานขาดความประณีตบรรจงตามศิลปะแบบไทย
3. การรับเอาวัฒนธรรมของต่างชาติเข้ามาโดยเห็นสิ่งดีงาม เช่น การแต่งตัว การแสดงออกถึงความละเลยต่อประเพณีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของคนไทย

ศรัณยา วรากุลวิทย์ (2551, หน้า 34-40) อธิบายผลกระทบของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ดังนี้

ผลกระทบด้านบวกของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ได้แก่

1. มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม จากการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่มีถิ่นฐานต่างกัน
2. เกิดการฟื้นฟูและเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่น
3. เกิดการติดต่อสื่อสาร แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ ของประเทศและของโลกมากยิ่งขึ้น
4. ส่งเสริมการฟื้นฟูหัตถกรรมพื้นบ้านที่แสดงถึงวิถีชีวิตในชุมชน

ผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ได้แก่

1. เกิดการบิดเบือนวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี
2. การลอกเลียนศิลปะ
3. การเปลี่ยนค่านิยม เกิดการเลียนแบบระหว่างนักท่องเที่ยว และประชาชนในท้องถิ่น ทำให้ละทิ้งขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมดั้งเดิม

วินิจ วีรยางกูร (2532, หน้า 64-65) อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลกระทบทางวัฒนธรรม คือ วัฒนธรรมพื้นบ้านได้มีการขุดค้นขึ้นมาและมีแนวความคิดที่จะอนุรักษ์ไว้มากขึ้นแต่มีข้อควรระวังคือ อย่าพยายามดัดแปลงโดยมุ่งที่จะจัดแสดงให้นักท่องเที่ยวดูอย่างเดียว และหวังในรูปเงินอย่างเดียว จะทำให้วัฒนธรรมผิดเพี้ยนไปจากข้อเท็จจริง รวมทั้งการผลิตของที่ระลึกเพื่อสนองตอบความต้องการของนักท่องเที่ยวโดยหวังเป็นตัวเงินมากเกินไป จนไม่สามารถรักษาเอกลักษณ์ของสินค้าพื้นเมืองได้

ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของการท่องเที่ยว วิมล จิโรจพันธุ์ และคนอื่น ๆ (2548, หน้า 78-80) ได้อธิบายทั้งด้านลบ และด้านบวก ดังนี้ การเดินทางไปกับการใช้ยานพาหนะประเภทต่าง ๆ เป็นเรื่องที่สัมพันธ์กัน ไม่ว่าจะเป็นยานพาหนะประเภทใด ล้วนมีส่วนส่งเสริมสภาวะอากาศเป็นพิษทั้งสิ้น และจะส่งผลกระทบต่อชุมชนเมืองมากกว่าชุมชนในชนบท การปล่อยของเสียลงไปตามร่องน้ำ ลำธารสาธารณะ หรือทะเลมากเกินไปธรรมชาติจะสร้างความสมดุลได้ น้ำบริเวณนั้นจะกลายเป็นน้ำเน่าเสีย แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาอย่างมากมายในช่วงฤดูการท่องเที่ยวกำลัง

ดึงดูดความสนใจ จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ต้นไม้ ในบริเวณนั้น เช่น การข่าลงบน-
กล้าไม้ หรือขับรถเข้าไปบนทุ่งหญ้า ป่าละเมาะ การตัดต้นไม้ปรับพื้นที่เพื่อทางเดินที่
การตัดไม้ทำเชื้อเพลิง การทิ้งขยะ จนกลายเป็นแหล่งเพาะเชื้อโรค เชื้อราอาจทำอันตราย
แก่ต้นไม้ได้ การเก็บดอกไม้ หรือหักกิ่งไม้ การก่อกองไฟ และดับไม้สนิท อาจก่อให้เกิด
ไฟป่า

ผลกระทบต่อสัตว์ป่า โดยการล่าสัตว์หรือ การอนุญาตให้นักท่องเที่ยวขับรถเล่น
ผ่านเข้าไปในทุ่งหญ้าที่มีสัตว์ป่า ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนทำให้เกิดผลเสียต่อสัตว์ป่า
ทั้งในแง่ของจำนวนที่ลดลงและพฤติกรรมเปลี่ยนแปลง การสูญเสียพันธุ์ของสัตว์บางชนิด
การพักผ่อนแล้วทิ้งเศษอาหารให้สัตว์มาคุ้ยเขี่ย รวมทั้งการที่สัตว์ป่าที่มีอันตรายต่อมนุษย์
และถูกฆ่าตาย

ผลกระทบต่อธรณีวิทยา เป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นน้อยที่สุดกว่าด้านอื่น แต่เป็น
เรื่องที่แก้ไขยาก และจะส่งผลกระทบต่อลักษณะทางกายภาพ และความสมดุลของระบบนิเวศ-
วิทยาไปเป็นเวลานานกว่าที่จะแก้ไขให้เป็นเช่นเดิมได้

ศรัญญา วรากุลวิทย์ (2551, หน้า 36-42) อธิบายผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อ
สิ่งแวดล้อม ดังนี้

ผลกระทบด้านบวกของการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อม ได้แก่

1. มีการสร้างโครงสร้างพื้นฐาน เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว เช่น ถนน น้ำ ระบบการสื่อสาร
2. เกิดการกระตุ้นให้เกิดธุรกิจต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ทำให้มีสถานที่
ในการประกอบธุรกิจเกิดขึ้นมากมาย เช่น โรงแรม เกสเฮาส์ โฮมสเตย์ ร้านอาหาร
3. มีการพัฒนาสภาพแวดล้อม การรักษาสิ่งแวดล้อมให้สะอาดสวยงามของแหล่ง
ท่องเที่ยว
4. มีการสร้างสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและสถานบันเทิง เพื่อตอบสนอง และ
ดึงดูดนักท่องเที่ยว เช่น สวนสุขภาพ
5. เกิดสถานที่ที่เป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ของประชาชน เช่น พิพิธภัณฑ์ต่าง ๆ

ผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อม ได้แก่

1. ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรท่องเที่ยว
2. ความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อม
3. การบุกรุกทรัพยากรการท่องเที่ยว
4. การบดบังทัศนียภาพ ในการก่อสร้างอาคารเพื่อดำเนินธุรกิจต่าง ๆ
5. การทำลายธรรมชาติ
6. มลภาวะที่เพิ่มขึ้นในอากาศ น้ำ และเสียง

วินิจ วีรยางกูร (2532, หน้า 65-66) กล่าวถึงผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมทั้งเชิงบวก และเชิงลบ ดังนี้

1. การสร้างโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน เพื่อให้เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวกขึ้น แต่ก็ให้เกิดการทำลายป่า พืช และสัตว์

2. การสร้างโรงแรม ที่พัก อาคาร ร้านค้า เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ หากควบคุมไม่ดีจะก่อให้เกิดความบดบังความสวยงามของสถานที่สำคัญ ๆ ต่าง ๆ เป็นการทำลายทัศนียภาพของสถานที่นั้น ๆ

3. ก่อให้เกิดความจำเป็นในการสร้างระบบการควบคุมการจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยว แต่ก็ก่อให้เกิดการสูญเสียพื้นที่ดินที่จะใช้เป็นป่าไม้ การเกษตร ก่อให้เกิดการปรับภูมิทัศน์ให้เหมาะสมขึ้น

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า การท่องเที่ยวรวมทั้งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยว จะก่อให้เกิดผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบ ต่อเศรษฐกิจ สังคม ศิลปวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ต่อท้องถิ่นที่อยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยว จึงจำเป็นต้องอาศัยการจัดการที่ดีเพื่อให้เกิดผลกระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่นให้น้อยที่สุด รวมทั้งการให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วม การจัดการการท่องเที่ยว และเป็นผู้ที่ได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวมากที่สุด โดยกิจกรรมการท่องเที่ยวจะต้องให้เกิดผลกระทบ หรือรบกวนต่อระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อม และสังคมวัฒนธรรมในท้องถิ่นให้น้อยที่สุด

อุทยานแห่งชาติภูกระดึงและการเผยแพร่สารสนเทศ

อุทยานแห่งชาติภูกระดึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศไทย ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 348.13 ตารางกิโลเมตร หรือ 217,576 ไร่ ตั้งอยู่ที่ตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย อุทยานแห่งชาติภูกระดึงมีความโดดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ทั้งทางกายภาพ และชีวภาพ โดยมีลักษณะที่เป็นจุดเด่นและน่าสนใจ คือ เป็นภูเขาหินทราย ยอดตัดยกตัวสูงชันเป็นภูเขาหินตั้งด้านบนเป็นที่ราบ ที่ราบบนยอดภูกระดึงนั้นเป็นป่าสน หุบหญ้า และป่าดิบเขา มีความสูงตั้งแต่ 200 เมตร ถึง 1,316 เมตร จากระดับน้ำทะเล และเป็นแหล่งต้นน้ำที่สำคัญของแม่น้ำพอง ซึ่งไหลลงเขื่อนอุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น บนอุทยานแห่งชาติภูกระดึงมีสัตว์ป่าที่สำคัญอยู่หลายชนิด สัตว์ป่าที่พบในอุทยานแห่งชาติภูกระดึง ได้แก่ ช้าง กวาง และหมูป่า พื้นที่ในเขตอุทยานมีสภาพธรรมชาติที่สวยงาม ทั้งแหล่งน้ำผา น้ำตก หุบหญ้า และเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ได้รับความนิยมมากที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศไทย ดังในอนุสาร อสท. ที่จัดทำโดย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้มีการให้จัดลำดับให้อุทยานแห่งชาติภูกระดึง เป็นอันดับ 1 ที่นักท่องเที่ยวต้องการมาเที่ยวมากที่สุดในประเทศไทย (ภาคภูมิ น้อยวัฒน์, 2550, หน้า 42) โดยจุดที่นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางไปเที่ยวชม จำนวน 19 แหล่ง ทั้งที่เป็นหน้าผาซึ่งเป็นจุดชมวิว ได้แก่ ผานกแอ่น ผาหล่มสัก ผาหมากคูด ผาเหยียบเมฆ เป็นต้น น้ำตกที่สำคัญเช่น น้ำตกเพ็ญพบใหม่ น้ำตกโผนพบ น้ำตกเพ็ญพบ เป็นต้น และแหล่งท่องเที่ยวหุบหญ้า ป่าสนบริเวณหลักแป สระอโนดาต ลานพระแก้ว เป็นต้น

การให้บริการนักท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ได้แก่ ห้องน้ำ ห้องสุขา ที่พักแรมบนภูกระดึง หรือป้ายบอกทาง หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการให้บริการต่าง ๆ เหล่านี้ คือ อุทยานแห่งชาติภูกระดึง ซึ่งมีที่ทำการอุทยาน และศูนย์บริการนักท่องเที่ยวศรีฐาน จะอยู่ด้านล่างของยอดเขา และศูนย์บริการนักท่องเที่ยววังกวาง อยู่บนยอดเขา ส่วนร้านค้าสิ่งของที่จำเป็น ร้านอาหาร จะเป็นของเอกชน จะตั้งตามบริเวณชำต่าง ๆ ในทางเดินเท้าขึ้นยอดเขา และร้านค้าอยู่บนยอดเขาส่วนหนึ่ง บริการนักท่องเที่ยวต่าง ๆ เหล่านี้ ก่อนข้างมีจำกัด และไม่เพียงพอในฤดูกาลท่องเที่ยวซึ่งนักท่องเที่ยวจะนิยม

เข้าไปเที่ยวชมอุทยานแห่งชาติภูกระดึงสูงสุดในช่วงเดือน ธันวาคม ถึงเดือนมกราคม ซึ่งเป็นช่วงฤดูหนาว เนื่องจากเวลาดังกล่าว มีสภาพอากาศหนาวเย็น มีทัศนียภาพที่สวยงาม ในช่วงเทศกาล หรือวันหยุดยาว จะมีนักท่องเที่ยวขึ้นไปท่องเที่ยว ณ อุทยานแห่งชาติภูกระดึงเป็นจำนวนมากและพบว่าทุกปี ในช่วงเทศกาลปีใหม่มักจะมีนักท่องเที่ยวมากกว่าหนึ่งหมื่นคน ซึ่งอุทยานจะมีรายได้จากการเก็บค่าธรรมเนียมเป็นจำนวนมาก รวมทั้งเป็นการกระจายรายได้ให้แก่ประชาชนที่อยู่บริเวณใกล้เคียงที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการให้บริการนักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นร้านค้าตั้งแต่ที่ทำการอุทยาน จนถึงบริเวณหลังแปบริการลูกหาบที่อำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวไม่ต้องถือสัมภาระขึ้นไปเอง ตลอดจนบริการให้เช่าเต็นท์ และบ้านพักเอกชนและของอุทยานเอง จากที่ทำการอุทยานไปจนถึงจุดยอดหลังแปซึ่งเป็นที่ราบ นั้นจะเป็นทางสูงชันซึ่งยากลำบากต่อการเดินทาง เป็นระยะทางประมาณ 5 กิโลเมตร และปกตินักท่องเที่ยวต้องใช้เวลาเดินทางขึ้นลงเที่ยวละประมาณ 6 ชั่วโมง สภาพภูมิประเทศของภูกระดึงเป็นข้อจำกัดให้นักท่องเที่ยวต้องได้พักค้างแรมเป็นยอดภูกระดึง เนื่องจากต้องให้ระยะเวลาในการเดินเท้าขึ้นลง 2 วัน ต้องเลือกวันเดินทางที่เป็นวันหยุดยาว ทำให้ช่วงเทศกาลมีนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก

จากการศึกษา พบว่า อุทยานแห่งชาติภูกระดึง มีกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ดังนี้

กิจกรรมที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติภูกระดึง

1. กิจกรรมเชิญเที่ยวภูกระดึง เดือนเมษา-พฤษภา สรงน้ำพระพุทธเมตตา วันเนา เข้าศึกษาพื้นที่ป่าปิด เกิดขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2543 อำเภอภูกระดึง อุทยานแห่งชาติภูกระดึง และองค์การบริหารส่วนตำบลศรีฐาน กำหนดให้มีงานประเพณี สรงน้ำพระบนยอดภูกระดึง โดยใช้ชื่อว่า เชิญเที่ยวภูกระดึง เดือนเมษา-พฤษภา สรงน้ำพระพุทธเมตตา วันเนา เข้าศึกษาพื้นที่ป่าปิด จัดขึ้นในระหว่างวันที่ 18-19 เมษายน ของทุกปี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการอนุรักษ์ประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามของไทย และราษฎรในท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเดือนเมษายน ที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวน้อย เป็นการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวกันมากขึ้น

ภาพ 1 กิจกรรม เจริญท้าวภูกระดัง เดือนเมษา-พฤษภา สรงน้ำพระพุทธรูปเมตตา
วันเนา เข้าศึกษาพื้นที่ป่าปิด

ที่มา. จาก เจริญท้าวภูกระดัง เดือนเมษา-พฤษภา สรงน้ำพระพุทธรูปเมตตา วันเนา เข้าศึกษา
พื้นที่ป่าปิดประจำปี 2552, โดย กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, 2551, ค้นเมื่อ
5 เมษายน 2552, จาก <http://www.dnp.go.th/parkreserve/asp/style2/news.asp>

2. กิจกรรม วันขึ้น คีนสุข ที่สุดแห่งรัก ด้วยจากสภาพธรรมชาติ และเส้นทางเดิน
ขึ้นสู่ยอดภูกระดัง ได้ขึ้นชื่อในเรื่องของความยากลำบากเนื่องจากระยะทางเดินขึ้นมีความ
สูงชัน ซึ่งความยากลำบากในการเดินขึ้นถือว่าเป็นบทพิสูจน์ความอดทน และหากผู้ใด
ที่มากับคู่รักยิ่งถือเป็นการพิสูจน์ความรักแท้ ประกอบกับยอดภูเป็นที่ราบกว้างใหญ่
หากมองจากมุมสูง จะมีลักษณะคล้ายรูปหัวใจ อุทยานแห่งชาติจึงได้มีการจัดกิจกรรมขึ้น
สำหรับการจัดงานจดทะเบียนสมรสหมู่บนยอดภูนอกสถานที่ ณ บนยอดภูกระดังนี้ ได้ถูกกำหนด
ขึ้นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2542 โดยใช้ชื่อโครงการว่า ครอบครัวเป็นสุขรับสหัสวรรษที่ 2000
ณ ยอดภูกระดัง โดยกำหนดจัดงานบริการจดทะเบียนสมรสคู่บ่าวสาวนอกสถานที่บน
ยอดภูกระดัง ในวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2542 ต่อมาใน พ.ศ. 2545 อุทยานแห่งชาติภูกระดัง
ได้กำหนดการจัดงานจดทะเบียนสมรสหมู่บนยอดภูกระดังขึ้นอย่างเป็นทางการ ใน
ระหว่างวันที่ 13-14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2545 เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของ
อุทยานแห่งชาติภูกระดัง เสริมสร้างสถาบันครอบครัว รวมทั้งเพื่อระลึกถึงความรัก โดย

ให้ชื่อการจัดงานว่า วันขึ้น คีนสุข ที่สุดแห่งรัก ในวันแห่งความรัก คือ วันที่ 14 กุมภาพันธ์ ซึ่งได้กำหนดให้มีการจัดงานนี้เป็นประจำต่อมาทุกปี

ภาพ 2 กิจกรรม วันขึ้น คีนสุข ที่สุดแห่งรัก

ที่มา. จาก บรรยายากศ 16 คู่รักจกดทะเลเบียนบนยอดภูกระดึง, โดย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, สำนักประชาสัมพันธ์และประสานงานชุมชน, ค้นเมื่อ 5 เมษายน 2552, จาก <http://pr.lru.ac.th/main/content/view/238/26>

3. โครงการอาสาสมัครพิทักษ์ภูกระดึง อุทยานแห่งชาติภูกระดึง มีแหล่งการเกิดขยะอยู่ 2 แห่งด้วยกัน คือ บริเวณพื้นที่เขตบริการเชิงเขา และพื้นที่เขตบริการบนยอดเขา การกำจัดขยะโดยภาพรวมทั้ง 2 แห่งดังกล่าว ในอดีตที่ผ่านมาได้ดำเนินการโดยติดตั้งถังขยะตามบริเวณจุดบริการ เส้นทางเดินเท้าและแหล่งท่องเที่ยว ในแต่ละวันจะให้เจ้าหน้าที่ของอุทยานแห่งชาติภูกระดึง ใช้อุทธรณขยะจัดเก็บทุกวันแล้วแยกขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ออกไว้ต่างหาก ส่วนขยะที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ก็ใช้วิธีเผาทำลายหรือขุดหลุม ฝังกลบ

ต่อมาปีงบประมาณ 2537 อุทยานแห่งชาติภูกระดึงได้จัดทำโครงการอาสาสมัครพิทักษ์ภูกระดึงขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาด และสิ่งแวดล้อมในภูกระดึง โดยนักท่องเที่ยวที่เข้าร่วมโครงการจะต้องนำขยะลงมาจากบนยอดเขาคนละไม่ต่ำกว่า 1 กิโลกรัม และทางอุทยานแห่งชาติจะมอบใบประกาศเกียรติคุณให้ ต่อมาเมื่อปีงบประมาณ 2542 อุทยานแห่งชาติภูกระดึงได้รับจัดสรรงบประมาณก่อสร้างเตาเผาขยะไว้บริเวณเชิงเขา จำนวน 1 เตา ดังนั้นการกำจัดขยะในปัจจุบัน ได้ดำเนินการ โดยวิธีเผาทำลายโดยเตาเผา และฝังกลบในปีงบประมาณ 2542-2544 ได้จัดโครงการนำร่องรณรงค์รักษาความสะอาดโดยขอความร่วมมือจากนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการร้านค้า ลูกหาบ ร่วมนำขยะลงจากยอดเขา ต่อมาในปีงบประมาณ 2545 จนถึงปัจจุบัน อุทยานแห่งชาติภูกระดึงได้ดำเนินการบันทึกสถิติข้อมูลการนำขยะลงจากยอดเขาอย่างเป็นทางการ และระบุในเงื่อนไขแนบท้ายใบอนุญาตให้ผู้ประกอบการนำขยะลงจากยอดเขารายละไม่ต่ำกว่า 50 กิโลกรัม โดยขยะที่นำลงมาจากยอดเขาเป็นขยะแห้ง พลาสติก ขวดแก้ว กระจัง

4. โครงการค่ายเยาวชนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติ (ยอส.อช.) อุทยานแห่งชาติภูกระดึง จังหวัดเลย เกิดขึ้นเมื่อ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและกระทรวงศึกษาธิการ ได้เล็งเห็นความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงได้จัดทำข้อตกลงความร่วมมือด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2546 เพื่อพัฒนาศักยภาพเยาวชนและส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการ และพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติอย่างยั่งยืน กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จึงได้กำหนดให้อุทยานแห่งชาติทั่วประเทศจัดทำโครงการค่ายเยาวชนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติขึ้นเพื่อให้เป็นห้องเรียนธรรมชาติแก่นักเรียน นิสิต นักศึกษาโดยทั่วไป โดยกำหนดเป้าหมายภายในระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ. 2547-2551) ต้องให้บริการความรู้เกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติ ป่าไม้ สัตว์ป่า ฯลฯ แก่เยาวชนทุกระดับในอุทยานแห่งชาติแห่งละไม่น้อยกว่า 1,500 คน/ปี ดังนั้นอุทยานแห่งชาติภูกระดึง จึงได้จัดทำโครงการค่ายเยาวชนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติ (ยอส.อช.) เพื่อสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่เยาวชน

นักเรียน นิสิต และนักศึกษารวมทั้งเป็นการสร้างแนวร่วม และเครือข่ายในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

5. โครงการจัดงานพิธีเปิดการท่องเที่ยวและพักผ่อนนยอดภูกระดึง อุทยานแห่งชาติภูกระดึง เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศไทย ในแต่ละปี มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศเดินทางมาท่องเที่ยว และพักผ่อนเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะช่วงที่มีวันหยุดนักขัตฤกษ์ติดต่อกันหลายวันจะมีนักท่องเที่ยวมามากเป็นพิเศษทำให้สิ่งอำนวยความสะดวกมีไม่เพียงพอ ประกอบกับทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายลงจากการเหยียบย่ำของนักท่องเที่ยวอยู่ตลอดเวลา กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชจึงได้ประกาศปิดการท่องเที่ยว และพักผ่อนนยอดภูกระดึง ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน ถึง วันที่ 30 กันยายน ของทุกปี และจะเริ่มเปิดให้ท่องเที่ยวได้ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม เป็นต้นไป โดยนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวนอกจากจะได้รับชมความสวยงามจากธรรมชาติแล้วจะได้มีการรู้จักขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น และได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของภูกระดึง เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ได้รับความนิยมมากยิ่งขึ้น ผลประโยชน์ที่ได้รับนั้น นอกจากจะให้นักท่องเที่ยวมีความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแล้ว ยังเป็นการสร้างองค์กรเครือข่ายด้านการท่องเที่ยว และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่เข้มแข็ง เป็นการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวให้กับชุมชนในท้องถิ่น ได้เผยแพร่ศิลปะ และวัฒนธรรมของชุมชนในท้องถิ่น โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบร่วมกัน ได้แก่ อุทยานแห่งชาติภูกระดึง องค์การบริหารส่วนจังหวัดเลย เทศบาลตำบลภูกระดึง อำเภอภูกระดึง องค์การบริหารส่วนตำบลในท้องที่อำเภอภูกระดึง

6. การกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าไปในอุทยานแห่งชาติภูกระดึง ตามที่มีประกาศกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ฉบับลงวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550 เรื่อง การกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าไปในอุทยานแห่งชาติ โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2551 เป็นต้นไป โดยกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวที่จะเข้าไปพักค้างคืนสูงสุดที่สามารถรองรับได้ ณ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยววังกกวาง (ยอดเขา) จำนวน 5,000 คน/คืน ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ในการคุ้มครอง และดูแลรักษาอุทยานแห่งชาติ

ภูกระดึง ตลอดจนการดูแลรักษา ความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว อุทยานแห่งชาติภูกระดึง จึงได้กำหนดพื้นที่กางเต็นท์พักแรม ณ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยววังวาง ไม่เกิน 5,000 คน (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, 2552)

หน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการเผยแพร่สารสนเทศการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

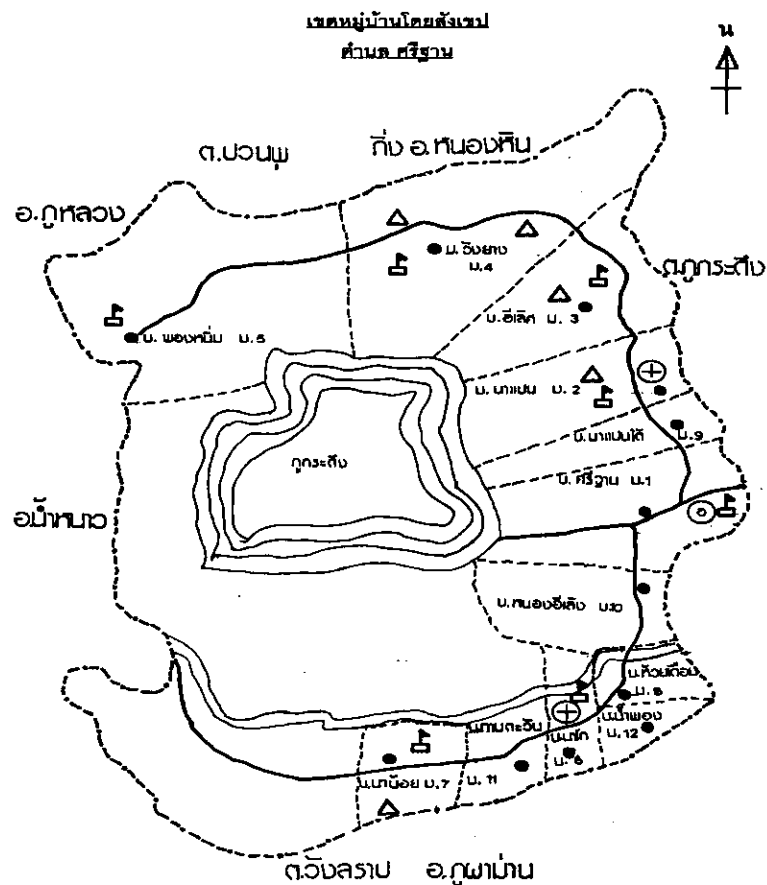
ในชุมชนมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในด้านการดูแล การบริหาร การจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์กิจกรรม การส่งเสริมการท่องเที่ยว ได้แก่ อุทยานแห่งชาติภูกระดึง โดยองค์การบริหารส่วนตำบลศรีฐานมีส่วนร่วมในกระบวนการดังกล่าว

1. อุทยานแห่งชาติภูกระดึง เป็นหน่วยงานมีหน้าที่โดยตรงในการจัดกิจกรรมที่ เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทั้งการประชาสัมพันธ์กิจกรรมตาม สื่อต่าง ๆ เช่น ป้ายประกาศ การจัดแสดงนิทรรศการ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และ การจัดกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยในอุทยานแห่งชาติภูกระดึง จะมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ที่ให้ความรู้ และอำนวยความสะดวกในการให้ข้อมูล และ การให้บริการนักท่องเที่ยว

2. องค์การบริหารส่วนตำบลศรีฐาน และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ องค์การบริหารส่วนตำบลศรีฐาน (อบต.ศรีฐาน) แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 16 หมู่บ้าน ส่วนหมู่ที่ 1 คือ บ้านศรีฐานที่มีพื้นที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล คือ บ้านศรีฐาน (คุ้มบ้านโนนป่ากลอย) คุ้มอื่นจะอยู่ในเขตเทศบาลตำบลภูกระดึง อาชีพของประชาชน ส่วนใหญ่คือ อาชีพเกษตรกรรม และรับจ้าง และมีศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว 1 แห่ง ณ สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลศรีฐาน ซึ่งทำหน้าที่ในการประสานงาน และ เผยแพร่เกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติภูกระดึง ให้แก่นักท่องเที่ยว ที่มาติดต่อพร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ข่าวสารจากอุทยานแห่งชาติไปยังประชาชนใน หมู่บ้านต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้การปกครอง

ส่วนเทศบาลตำบลภูกระดึง จะแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 10 หมู่บ้าน รวมทั้ง หมู่บ้านศรีฐาน ที่อยู่ในเขตตำบลศรีฐานด้วย เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่อยู่เขตเทศบาล และบ้านผานกเค้าเป็นจุดที่นักท่องเที่ยวที่เดินทางจากต่างจังหวัด ต้องใช้ต่อรถรับจ้างเพื่อ

เดินทางไปในอุทยานแห่งชาติ ทำให้เทศบาลต้องทำหน้าที่ในการให้บริการข้อมูลการท่องเที่ยว (องค์การบริหารส่วนตำบลศรีฐาน, 2550, หน้า 2-4)

ภาพ 3 แผนที่หมู่บ้านในตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

ที่มา. จาก เขตหมู่บ้าน โดยสังเขปตำบลศรีฐาน, โดย สำนักงานจังหวัดเลย, 2551, ค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2551, จาก <http://www.loej.go.th/Pookadounng/pd1/Untitled-5.jpg>

องค์การบริหารส่วนตำบลภูกระดึง แบ่งการปกครองออกเป็น 13 หมู่บ้าน ที่อยู่นอกเขตเทศบาลตำบลภูกระดึง

องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเหล่านี้ จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกับอุทยานแห่งชาติภูกระดึง เนื่องจากมีอาณาเขตที่ติดต่อกับอุทยานแห่งชาติภูกระดึง โดยสิ่งที่มีการเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์สารสนเทศการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทั้งใน

อุทยานแห่งชาติภูกระดึง และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น จะมีทั้งที่เป็นเอกสารตีพิมพ์ คู่มือต่าง ๆ แผ่นพับ มีการจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับกิจกรรม และ โครงการต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ณ ที่ทำการอุทยานแห่งชาติภูกระดึง ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว องค์การบริหารส่วนตำบลศรีฐาน และตามชุมชน รวมทั้งการเผยแพร่โดยการประกาศผ่านเสียงตามสายวิทยุชุมชน หรือชี้แจงผ่านผู้นำชุมชน เพื่อให้นักท่องเที่ยว และ ประชาชนในท้องถิ่น ได้มีโอกาสรับทราบ ข่าวสารเกี่ยวกับการกิจกรรมการท่องเที่ยวใน อุทยานแห่งชาติภูกระดึง

แหล่งสารสนเทศเหล่านี้ เป็นเพียงบางส่วน ในการเผยแพร่สารสนเทศของอุทยานแห่งชาติภูกระดึงเท่านั้น ยังมีแหล่งสารสนเทศอีกหลายแหล่งที่ประชาชนในท้องถิ่นมีโอกาสได้รับข่าวสารได้ จากหลายหน่วยงาน และนอกจากการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแล้ว เพื่อตอบรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้มีประกาศจากกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เพื่อกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวเข้าไปในอุทยานแห่งชาติภูกระดึง เพื่อให้สอดคล้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำนวนนักท่องเที่ยวจะต้องอยู่ภายในขอบเขตของศักยภาพในการรองรับ (carrying capacity) ตามธรรมชาติของระบบท้องถิ่น รวมทั้งการมีโครงการการสร้างกระเช้าไฟฟ้าขึ้นภูกระดึง เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาจำนวนนักท่องเที่ยวที่แออัดในช่วงเทศกาลอีกประการหนึ่ง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศไทย

ประทุมพร แสนกล้า เสด็จสิงห์ (2534) ศึกษาเรื่อง การรับสารนิเทศเพื่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างประเทศ ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ได้รับสารนิเทศแรกสุดจากการแนะนำจากเพื่อนหรือญาติ และสารนิเทศที่ได้รับมีรายละเอียดเพียงพอ ถ้ารายละเอียดไม่เพียงพอจะรับสารนิเทศเพิ่มจากการติดต่อบริษัทนำเที่ยวด้วยตนเองเป็นอันดับแรกมากที่สุด และเห็นว่า บริษัทนำเที่ยวเป็นแหล่งโฆษณาเพื่อการ

ท่องเที่ยวที่เหมาะสมที่สุด ส่วนสารนิเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวมากที่สุด คือ สารนิเทศด้านอำนวยความสะดวก

บุญรัตน์ ชาญโลหะ (2537) ศึกษาเรื่อง การรับรู้สารสนเทศกับการพัฒนาพื้นที่บริเวณมาบตาพุดและความตระหนักเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นของผู้นำ โดยผลการศึกษารูปได้ว่า ผู้นำชุมชน มีการรับรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่บริเวณมาบตาพุด อยู่ในระดับปานกลาง แต่มีความตระหนักเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาพื้นที่บริเวณมาบตาพุดในระดับมาก เปรียบเทียบการรับรู้สารสนเทศกับการพัฒนาพื้นที่บริเวณมาบตาพุดตามลักษณะของผู้นำชุมชนพบว่า ผู้นำชุมชนแบบเป็นทางการมีการรับรู้สารสนเทศต่างจากผู้นำชุมชนแบบไม่เป็นทางการ เปรียบเทียบความตระหนักเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาพื้นที่บริเวณมาบตาพุดตามลักษณะผู้นำชุมชน พบว่า ผู้นำชุมชนแบบเป็นทางการ มีความตระหนักแตกต่างจากผู้นำชุมชนแบบไม่เป็นทางการอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และความคิดเห็นของผู้นำชุมชนที่มีต่อการรับรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่บริเวณมาบตาพุดพบว่า ผู้นำชุมชนได้รับสารสนเทศส่วนใหญ่จากประสบการณ์ตรง การพูดคุย และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้นำชุมชนส่วนมากเห็นว่า รัฐบาลควรเผยแพร่สารสนเทศที่ถูกต้อง และชุมชนต้องการรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ มากกว่านี้ โดยเฉพาะสารสนเทศเกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

สุชาดา วรรณธรรมาณี (2542) ศึกษาเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ecotourism) กับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักศึกษามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร โดยได้ศึกษาถึงปริมาณการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากสื่อมวลชน ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และนิตยสาร รวมทั้งวัดความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของนักศึกษา และศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารจากสื่อวิทยุมากที่สุด นักศึกษาต่างชั้นปี ศึกษาในสถาบันการศึกษาต่างประเภทกัน มีภูมิสำเนา และการเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมแตกต่างกัน จะมีการเปิดรับข่าวสาร มีความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และพฤติกรรมการท่องเที่ยวแตกต่างกัน

กฤษดา ยะการ. (2543) ศึกษาเรื่อง *ความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนตำบลแม่ทราย อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่* ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับมาก ข้อมูลการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้อมูลความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อยู่ในระดับมาก อาชีพ ไม่มีผลต่อความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประชาชนที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน มีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน และประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน มีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่แตกต่างกัน

ชนสิทธิ์ กาญจนภากิน. (2544) ศึกษาเรื่อง *ความสนใจและโอกาสของประชาชนรอบเขตอุทยานแห่งชาติคอกหมอกลงเกี่ยวกับกรท่องเที่ยวเชิงนิเวศ* ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความสนใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับมาก และคิดว่าจะมีโอกาสจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับมาก อายุ อาชีพ รายได้ การศึกษา ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ที่ท้องถิ่น การเข้าไปใช้ประโยชน์ในเขตอุทยาน และความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความสนใจของประชาชนรอบเขตอุทยาน และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความสนใจของประชาชนรอบเขตอุทยาน อาชีพ การศึกษา ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น การเข้าไปใช้ประโยชน์ในอุทยาน และความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับ โอกาสที่จะได้รับจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ภคนนท์ เอี่ยมเศรษฐี (2544) ศึกษาเรื่อง *รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาสวนหินผางาม ตำบลปวนพุก กิ่งอำเภอนองหิน จังหวัดเลย* พบว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวซึ่งประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการแบ่งเขตพื้นที่ใช้สอยภายในแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการเข้ารับการ

อบรม สัมมนามากที่สุด และรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการลงทุน
ในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งประชาชนท้องถิ่นเข้าร่วมลงทุนภายในแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด

สุวณี ทรัพย์พิบูลย์ผล (2544) ศึกษาเรื่อง *การท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับการเปลี่ยนแปลงของชุมชนปกากะญอ (กะเหรี่ยง) บ้านแม่กลางหลวง และบ้านอ่าวกาน้อย อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่* จากการศึกษาพบว่า โครงสร้างหลักทางสังคมและวัฒนธรรมได้มีการปรับตัว แต่ชุมชนยังคงไว้ซึ่งระบบการผลิตแบบเลี้ยงตนเอง และคงความสัมพันธ์แบบเครือญาติที่มีความเอื้อเพื่อแบ่งปัน และยังคงไว้ซึ่งระบบคุณค่าของการเคารพต่อธรรมชาติซึ่งมีสิ่งเหนือธรรมชาติควบคุมอยู่ การท่องเที่ยวในชุมชนได้นำมาซึ่งผลกระทบทั้งเชิงบวก และเชิงลบ ในทางสังคมวัฒนธรรมในเชิงบวก ได้สร้างความรู้สึภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ของชนเผ่า ก่อให้เกิดการสร้างงาน ยกกระดับมาตรฐานการครองชีพ สนับสนุนการศึกษา และการหมุนเวียนเงินตราขึ้นในชุมชน ส่วนผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมในเชิงบวกได้ช่วยยับยั้งการตัดไม้ทำลายป่า แต่ก่อให้เกิดมลภาวะ เช่น ขยะมูลฝอย การรบกวนระบบนิเวศของป่าดิบเขาตอนบน และรบกวนความเป็นส่วนตัวหรืออิสระในการใช้พื้นที่ชุมชนโดยรวม

ปรารธนา ยศสุข และเฉลิมชัย ปัญญาดี (2545) ศึกษาเรื่อง *ผลกระทบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่อชุมชนและครัวเรือน ในชุมชนที่มีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชนบทภาคเหนือของประเทศไทย* ผลการศึกษาพบว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีผลกระทบต่อชุมชนในด้านสังคมน้อยมาก แต่มีผลกระทบต่อวัฒนธรรมชุมชนในด้านการอยู่อาศัย การใช้ภาษา และการเลี้ยงดูบุตรในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว ส่วนผลกระทบด้านเศรษฐกิจของชุมชนใน 2 ด้านย่อย คือ การประกอบอาชีพ และด้านรายได้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการท่องเที่ยวมากกว่าชาวบ้าน แต่ไม่มีผลกระทบต่อค่าครองชีพของคนในชุมชน นอกจากนี้ยังมีผลกระทบต่อผลการอนุรักษ์ และการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยว

อนุชา ปัญญาจันทร์ (2545) ศึกษาเรื่อง *การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนบนพื้นที่สูง: กรณีศึกษาดำบลผาช้างน้อย อำเภอปง จังหวัดพะเยา* ผลการศึกษาสรุปได้ว่าการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลผาช้างน้อย เป็นการดำเนินงานโดยมีทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว สภาพภายในแหล่งท่องเที่ยวมี

ลักษณะป่าไม้ที่ยังอุดมสมบูรณ์ มีความหลากหลายทางชีวภาพพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ มีทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทวิวทิวทัศน์ที่สวยงาม ลักษณะกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มี คือ การเดินป่า ศึกษาธรรมชาติ การพักผ่อน โดยจัดให้มีการศึกษา และสร้างจิตสำนึก เพื่อให้นักท่องเที่ยว และผู้ที่เกี่ยวข้อง สภาพปัญหาที่สำคัญคือ การบุกรุกพื้นที่ป่า เกิดไฟไหม้ป่า ขาดมาตรการในการควบคุมเสี่ยงอีกที ขาดประสิทธิภาพในการประชาสัมพันธ์ ชุมชนในท้องถิ่นมีโอกาสน้อยในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว

ธีรพัฒน์ ตื้อตัน (2546) ศึกษาเรื่อง *ความรู้ ทักษะคิด และการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่วนอุทยานม่อนพระยาแช่ ตำบลพิชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง* ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับสูง ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ ระดับการศึกษา และการได้รับข่าวสาร

อมรา จำรูญศิริ (2546) ศึกษาเรื่อง *การท่องเที่ยวกับการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม: กรณีศึกษา ตำบลหนองบัว อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย* ผลการวิจัยพบว่า ด้านเศรษฐกิจ มีการเปลี่ยนแปลงอาชีพ มีการเปลี่ยนแปลงการผลิตจากการผลิตเพื่อยังชีพ เป็นการผลิตเพื่อขาย ด้านสังคมพบว่า การปกครองมีระเบียบแบบแผนดำเนินการระบบครอบครัวเปลี่ยนแปลงไปเป็นครอบครัวเดี่ยว การพึ่งพาอาศัยกันลดน้อยลง การศึกษาได้รับความสนใจมากขึ้น ระบบสาธารณสุขปโลกได้รับการพัฒนา ชาวบ้านได้รับการบริการจากภาครัฐอย่างทั่วถึง ด้านวัฒนธรรม พบว่า มีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย และองค์การบริหารส่วนจังหวัดเลย (2547) ศึกษาเรื่อง *ผลกระทบทางสังคมเกี่ยวกับการสร้างกระแสไฟฟ้าขึ้นภูกระดึง* ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนมากทราบ และรับรู้การสร้างกระแสไฟฟ้าขึ้นภูกระดึง ภาพรวมวิธีการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างทราบมาจากแหล่งต่าง ๆ มากที่สุด 3 อันดับ คือ สื่อ (วิทยุ โทรทัศน์ แผ่นพับ) รองลงมาจากผู้นำท้องถิ่น (ผู้ใหญ่บ้าน สส. อบต.) และหน่วยงานต่าง ๆ ภายในอำเภอ (โรงเรียน อุทยาน) ตามลำดับ ระดับการรับรู้การสร้างกระแสไฟฟ้าขึ้นภูกระดึงอยู่ในระดับปานกลาง ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างกระแสไฟฟ้าขึ้นภูกระดึงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างกระแสไฟฟ้าฯ คือ เห็นด้วย

วรสถิตย์ วิสุเวส (2547) ศึกษาเรื่อง *บทบาทของผู้ใหญ่บ้านในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และสัตว์ป่าที่อยู่ในและรอบนอกเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง จังหวัดเลย* ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้ใหญ่บ้านในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง หากพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทระดับสูงในด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ และด้านการป้องกันการบุกรุกทำลายป่า และล่าสัตว์ ผู้ใหญ่บ้านที่มีประสบการณ์การฝึกอบรม และได้รับข้อมูลข่าวสารมากจะมีบทบาทในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และสัตว์ป่ามาก ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญของผู้ใหญ่บ้านในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และสัตว์ป่า คือ ขาดแคลนเครื่องมือ และวัสดุอุปกรณ์ในการปราบปราม ขาดงบประมาณ และการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ ในการจัดกิจกรรมให้ความรู้ และการป้องกันการบุกรุกทำลายป่า และล่าสัตว์

มานพ อำพันธ์ (2548) ศึกษาเรื่อง *รูปแบบการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบยั่งยืนที่อุทยานแห่งชาติภูเรือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์* ผลการวิจัยพบว่า มีปัญหาการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบยั่งยืน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิเคราะห์รายข้อ ได้แก่ ปัญหามากที่สุด คือ การวางแผนการประชาสัมพันธ์ส่วนที่ต่ำสุด ได้แก่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย/นักท่องเที่ยว (ผู้รับสาร) ส่วนรูปแบบการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ (1) การวิเคราะห์ปัญหา และกำหนดประเด็น (2) การตัดสินใจเลือกแก้ปัญหา ตามระดับปัญหาที่พบ (3) การดำเนินการแก้ปัญหาโดยสนทนากลุ่ม (FGD) ด้วยวงจรมมิ่ง (4) การประเมินผลตามประเด็นและรายงาน (5) สรุปทำรายงาน

โรจนา โนนศรีชัย (2548) ศึกษาเรื่อง *การตลาดเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูกระดึง จังหวัดเลย* ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากโดยรวมกับการท่องเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติภูกระดึง สื่อที่ทำให้นักท่องเที่ยวรู้จักภูกระดึงมากที่สุดคือ คนแนะนำรู้จัก โดยทั่วไปจำนวนวันที่เที่ยว 3-4 วัน ความคิดเห็นในการสร้างกระเช้าขึ้นภูกระดึง นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เห็นด้วย การศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาและความคิดเห็นต่อการสร้างกระเช้าแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการพัฒนาอุทยานแห่งชาติภูกระดึงโดยรวมแตกต่างกัน แต่ด้านบริการ ด้านราคา ด้านส่งเสริมการตลาดไม่แตกต่างกัน แต่

ด้านสถานที่การจัดจำหน่ายแตกต่างกัน นักท่องเที่ยวที่มีรายได้แตกต่างกันมีความพึงพอใจโดยรวมต่อการพัฒนาแตกต่างกัน นักท่องเที่ยวที่มีพฤติกรรมจำนวนครั้งที่มาเที่ยว แผนการท่องเที่ยว และจำนวนวันท่องเที่ยวแตกต่างกัน มีความพึงพอใจโดยรวมด้านบริการ ด้านราคา ด้านสถานที่การจัดจำหน่าย ด้านส่งเสริมการตลาดต่อการพัฒนาอุทยานแห่งชาติภูกระดึงไม่แตกต่างกัน

ศลิษา หมัดลั้ง (2549) ศึกษาเรื่อง *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาชุมชนบ้านคลองสน กิ่งอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด* ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนชาวบ้านคลองสน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในด้านร่วมศึกษาค้นหาปัญหา ด้านร่วมในการวางแผน ด้านร่วมในการดำเนินงาน และร่วมในการติดตามผล ทุกด้านอยู่ในระดับมีส่วนร่วมน้อย ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า ชาวบ้านคลองสนยังมีความเข้าใจไม่ตรงกัน และการศึกษา หรือความรู้ความเข้าใจกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชาวคลองสนยังมีอยู่ในระดับน้อย

สุภาวดี มีนาภา (2549) ศึกษาเรื่อง *การยอมรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนชายฝั่งทะเล เขตบางขุนเทียน* ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยได้รับจากแหล่งข่าววิทยุ/โทรทัศน์ การรับรู้ข่าวสารอยู่ในระดับปานกลาง โดยเห็นว่าตนได้รับข่าวสารการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากแหล่งข่าวสารต่าง ๆ อย่างเพียงพอแล้ว และเห็นว่าควรมีข่าวสารการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพิ่มเติมจากแหล่งข่าวอื่นบ้าง เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร หรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ และจากผู้นำชุมชน ส่วน ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนตามองค์ประกอบของการจัดการท่องเที่ยว 4 ด้าน คือ ด้านพื้นที่ ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรม และด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น ส่วนความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลนโดยใช้หลักการอนุรักษ์ 3 ประการ คือ การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน การฟื้นฟู และการสงวนเก็บรักษาทรัพยากรไม่ให้หมดสิ้นไป พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับปานกลาง

ประธานสิทธิ์ กระทบ (2550) ศึกษาเรื่อง *ทัศนคติของราษฎรในชุมชนท้องถิ่นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตำบลทรงคะนอง อำเภอพระประแดง จังหวัด*

สมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่า ระดับทัศนคติของราษฎรในชุมชนท้องถิ่นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับสูงนั่นคือ ราษฎรในชุมชนท้องถิ่นสนับสนุนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แต่จะต้องส่งเสริม และให้ความรู้มากขึ้น เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศประสบความสำเร็จ และเป็นไปตามหลักการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

อุไรรัตน์ วรรณวิสันต์ (2550) ศึกษาเรื่อง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนตำบลเกาะช้างใต้ กิ่งอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ สถานภาพครอบครัว การศึกษา การประกอบอาชีพ และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่แตกต่างกัน เพราะว่าประชาชนต่างได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นประจำ ทำให้ประชาชนเกิดความรู้ และสามารถเข้าใจในวิธีการทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้อย่างถูกต้อง

งานวิจัยต่างประเทศ

Seid (1994) ศึกษาเรื่อง ความเข้าใจของพลเมืองแวงมอนโรต่อผลกระทบจากการท่องเที่ยวในเมืองมอนโร รัฐเพนซิลวาเนีย เป็นการศึกษาเพื่อสำรวจความคิดเห็นของผู้อยู่อาศัยในเมืองมอนโรต่อผลกระทบของธุรกิจท่องเที่ยวในแวงมอนโร รัฐเพนซิลวาเนีย ในด้านเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และในมุมมองด้านนิเวศวิทยา ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าความเข้าใจต่อผลกระทบของการท่องเที่ยวแตกต่างกันไปตามระดับการศึกษา และระยะเวลาที่อยู่อาศัยในเมือง แต่ตัวแปรอื่น ๆ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส หรือรายได้ ไม่มีผลต่อความเข้าใจผลกระทบของการท่องเที่ยว การแปรผลในแบบสอบถามชี้ให้เห็นผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อมิติของโครงสร้าง 6 ด้าน ได้แก่ ผลกระทบด้านลบต่อสังคมนิเวศวิทยา ผลกระทบด้านบวกต่อเศรษฐกิจ ผลกระทบด้านบวกต่อการศึกษา โครงสร้างสาธารณูปโภค ผลกระทบด้านลบต่อการเงิน และความเอื้อเฟื้อค่อนักท่องเที่ยว

Narayanan (2002) ศึกษาเรื่อง ผลกระทบของการท่องเที่ยวในด้านเศรษฐกิจ และการพัฒนาด้านประชากรของชาวชนบทประเทศสเปน โดยเป็นการศึกษาถึงการเปลี่ยน-

แปลงทางเศรษฐกิจและทางประชากรศาสตร์ ที่มีผลมาจากการพัฒนาการท่องเที่ยว ในสังคมชนบทของประเทศสเปน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ให้ชุมชนเป็นเจ้าของถูกบัญญัติเป็นกฎหมายโดยรัฐบาลในปี ค.ศ. 1980 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวในประเทศมากกว่านักท่องเที่ยวต่างประเทศ ในงานวิจัยได้ศึกษาผลกระทบทั้งในเชิงบวกและเชิงลบของการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน มีการเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีทางสถิติและประชากร รวมทั้งการสังเกตการณ์มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ปากเปล่า ผลจากการพัฒนาการท่องเที่ยว ในระยะแรกทำให้อัตราการจ้างงานของประชาชนเพิ่มขึ้น และธุรกิจด้านที่พักอาศัยเจริญเติบโต รวมทั้งทำให้อัตราการเติบโตของประชากรเพิ่มขึ้น อัตราการเพิ่มจำนวนผู้สูงอายุ เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนก่อนจะมีการอพยพ กลุ่มอายุ และผู้พัฒนาการท่องเที่ยว เชื่อว่า การท่องเที่ยวเป็นการจุดเริ่มต้นของกระบวนการในการพัฒนาเศรษฐกิจในด้านอื่น ๆ ตามมา รวมทั้งเป็นการเพิ่มจำนวนประชากรให้มากขึ้นรวมทั้งเด็กด้วย

Beetink (2004) ศึกษาเรื่อง ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกรณีศึกษาของไกด์นำเที่ยวแม่น้ำปุนขาวในชนบทที่ราบสูงของประเทศพิจิตรท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพิจิตร เป็นแนวทางการกระจายเศรษฐกิจไปสู่ชนบทในขณะเดียวกันก็อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไปในตัว การศึกษานี้มุ่งสำรวจผลกระทบทางสังคม และวัฒนธรรมของการจ้างงานเป็นไกด์นำเที่ยวแม่น้ำปุนขาวใน 2 จังหวัดบนที่ราบสูงของพิจิตร โดยใช้วิธีศึกษาคุณภาพ และการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อศึกษาความเข้าใจในการเปลี่ยนบทบาทจากชาวนาเป็นไกด์นำเที่ยวแม่น้ำปุนขาว และการเปลี่ยนแปลงชีวิตประจำวัน ผลการศึกษาชี้ให้เห็นความเข้าใจที่หลากหลายทั้งในด้านประโยชน์ และความเสียหายต่อปัจเจกชน และชุมชน ต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงในชีวิตประจำวัน โครงสร้างสังคม และวัฒนธรรม ความเปลี่ยนแปลงยังรวมไปถึง การปกครองท้องถิ่น การอพยพจากชนบทสู่เมืองรูปแบบการใช้เวลาว่าง การจ้างงานแบบประจำและชั่วคราว คุณภาพชีวิตชีวิต และโครงสร้างการปกครอง ชนิดของการจ้างงาน ความสัมพันธ์ของเจ้าบ้าน และผู้มาเยือน ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจต่อผลกระทบระยะยาวของปรากฏการณ์นี้

Diedrich (2006) ศึกษาเรื่อง การประเมินผลกระทบของการพัฒนาการท่องเที่ยว ในชุมชนชายฝั่งที่เมืองเบลลิซ เป็นการศึกษาศึกษาเพื่อประเมินผลกระทบของการพัฒนาการท่องเที่ยวทางด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคมวัฒนธรรมและเศรษฐกิจในชุมชนชายฝั่งที่เมืองเบลลิซ ผลการวิจัยทำให้ทราบว่า การพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวในเมืองเบลลิซมีผลกระทบเป็นไปในเชิงบวก และประชาชนในท้องถิ่นมีความตระหนักในการอนุรักษ์ปะการัง ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาการท่องเที่ยว และผลกระทบทางสังคมวัฒนธรรม และเศรษฐกิจ มีทั้งแง่บวก และแง่ลบ ส่วนการเปรียบเทียบผลกระทบของการท่องเที่ยวทางทะเลกับการท่องเที่ยวแบบพักอาศัย พบว่า นักท่องเที่ยวทางทะเลให้ความสนใจเรื่องสิ่งแวดล้อมน้อยกว่า แต่ทั้งสองแบบก็มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งแง่บวก และแง่ลบ ผลการศึกษานี้ชี้ให้เห็นบทบาทสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทางทะเลที่จะต้องก่อให้เกิดผลกระทบต่อแนวปะการัง Mesoamerican ให้น้อยที่สุด เนื่องจากขณะนี้คนส่วนใหญ่ยังเห็นว่าการท่องเที่ยวมีผลกระทบแง่บวกมากกว่าแง่ลบ

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในประเทศ และต่างประเทศ พบการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจะมีผลกระทบทั้งด้านบวก และด้านลบต่อชุมชน และผู้นำชุมชนจะมีบทบาทสำคัญต่อการทำให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้าใจต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องจำเป็นจะต้องสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ผู้นำชุมชน รวมทั้งการเผยแพร่สารสนเทศที่จำเป็นผ่านช่องทางหรือในแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ ให้มากขึ้น เพื่อสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น เพื่อได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในชุมชนต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การรับรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนในตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยผู้วิจัยมีวิธีการเพื่อดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่มีอาณาเขตติดกับอุทยานแห่งชาติภูกระดึง จำนวน 6 หมู่บ้าน ในตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ได้แก่ บ้านศรีฐาน บ้านนาแปน บ้านอีเลิศ บ้านวังยาง บ้านพองหนีบ และบ้านหนองอีเลิง จำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 916 ครัวเรือน

กลุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ มีวิธีการดังนี้

1. สุ่มจำนวนประชากรของประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

2. กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการคำนวณของ Yamane (1970, p. 581) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % และความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 0.05 สูตรที่ใช้ คือ

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

e = ค่าความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง = 0.05

แทนค่าจากสูตร จะได้ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 279 คน

3. สุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ใช้การสุ่มแบบชั้นภูมิ (stratified sampling) ตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละหมู่บ้านจากหมู่บ้านที่มีอาณาเขตติดกับอุทยานแห่งชาติภูกระดึง จำนวน 6 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านศรีฐาน บ้านนาแปน บ้านอีเลิศ บ้านวังยาง บ้านพองหนีบ และบ้านหนองอีเลิง ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างดังตาราง 1

ตาราง 1

จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน	คิดเป็นร้อยละ	สัดส่วน	กลุ่มตัวอย่าง
บ้านศรีฐาน	87	9.50	26.44	27
บ้านนาแปน	160	17.47	48.63	49
บ้านอีเลิศ	198	21.62	60.18	60
บ้านวังยาง	204	22.27	62.01	62
บ้านพองหนีบ	146	15.94	44.38	44
บ้านหนองอีเลิง	121	13.21	36.78	37
รวม	916	100	-	279

ทำการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยการจับฉลากจากเลขที่ทะเบียนบ้าน ที่มีผู้อยู่อาศัย ที่สำรวจมาจากองค์การบริหารส่วนตำบลศรีฐาน และเลือกจากหัวหน้าครอบครัวหรือตัวแทนครอบครัว หากไม่พบผู้อยู่อาศัยในบ้านเลขที่ในขณะนั้น ให้สำรวจจากบ้านที่อยู่ใกล้เคียงแทน จนครบตามจำนวนของกลุ่มตัวอย่างของแต่ละหมู่บ้าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสร้างแบบสอบถาม จำนวน 279 ฉบับ โดยโครงสร้างแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ และเติมคำในช่องว่าง จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการรับรู้สารสนเทศการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการและเติมคำในช่องว่าง จำนวน 7 ข้อ ส่วนที่ 2 การรับรู้เกี่ยวกับเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ โดยมีสามตัวเลือก คือ ใช่ ไม่ใช่ ไม่แน่ใจ จำนวน 19 ข้อ

ตอนที่ 3 การรับรู้ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นเมื่อจัดให้มีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 4 ด้าน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งกำหนดระดับการรับรู้ไว้ 5 ระดับ คือ รับรู้มากที่สุด รับรู้มาก รับรู้ปานกลาง รับรู้น้อย และรับรู้น้อยที่สุด จำนวน 27 ข้อ

ตอนที่ 4 ปัญหาในการรับรู้สารสนเทศการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยข้อคำถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งกำหนดระดับปัญหาไว้ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 29 ข้อ

การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม ซึ่งในการสร้างแบบสอบถาม มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้สารสนเทศ แหล่งสารสนเทศ และช่องทาง การรับรู้สารสนเทศ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และใช้ข้อมูลมาประกอบในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของการรับรู้สารสนเทศ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย

ตอนที่ 2 ส่วนที่ 2 จะมีลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ โดยมีสามตัวเลือก คือ ใช่ ไม่ใช่ ไม่แน่ใจ โดยให้คะแนนดังนี้ ตอบใช่ ให้ 1 คะแนน ตอบไม่ใช่ และไม่แน่ใจ ให้ 0 คะแนน

ในการแปลความหมาย ผู้วิจัยจะทำการแปลความหมาย จากเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยที่มีช่วงคะแนนเท่ากัน ของ เพ็ญแข แสงแก้ว (2541, หน้า 204-205) ซึ่งได้แบ่งเกณฑ์การแปลความหมายไว้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80 ความหมาย ต่ำ

คะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60 ความหมาย ค่อนข้างต่ำ

คะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40 ความหมาย ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.41-4.20 ความหมาย ค่อนข้างสูง

คะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00 ความหมาย สูง

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงได้แบ่งเกณฑ์วัดการรับรู้สารสนเทศไว้ 3 ระดับ ด้วยการหาช่วงชั้นคะแนนจากสูตรของอันตรภาคชั้น (class interval) (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2534, หน้า 29) เพื่อให้ได้ช่วงชั้นคะแนนเท่ากัน

โดย พิสัย = คะแนนสูงสุด-คะแนนต่ำสุด

$$\text{อันตรภาคชั้น} = \frac{\text{พิสัย}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

ได้คะแนนเพื่อกำหนดช่วงชั้นคะแนนเท่ากับ 0.33

โดยการแปลความหมาย ผู้วิจัยจะทำการแปลความหมายดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 0.67-1.00 หมายถึง มีการรับรู้ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 0.34-0.66 หมายถึง มีการรับรู้ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 0.00-0.33 หมายถึง มีการรับรู้ในระดับน้อย

ตอนที่ 3 และ ตอนที่ 4 มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ซึ่งกำหนดระดับการรับรู้ไว้ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

มากที่สุด หมายถึง ให้ 5 คะแนน

มาก หมายถึง ให้ 4 คะแนน

ปานกลาง หมายถึง ให้ 3 คะแนน

น้อย หมายถึง ให้ 2 คะแนน

น้อยที่สุด หมายถึง ให้ 1 คะแนน

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งเกณฑ์วัดการรับรู้สารสนเทศไว้ 5 ระดับ ด้วยการหาช่วงชั้นคะแนนจากสูตรของอันตรภาคชั้น เพื่อให้ได้ช่วงชั้นคะแนนเท่ากัน

ได้คะแนนเพื่อกำหนดช่วงชั้นคะแนนเท่ากับ = 0.80

โดยการแปลความหมาย ผู้วิจัยจะทำการแปลความหมายดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง รับรู้มากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง รับรู้มาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง รับรู้ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง รับรู้น้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง รับรู้น้อยที่สุด

1. สร้างแบบสอบถามและนำแบบสอบถามเสนอประธาน และกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบ และนำมาปรับปรุงแก้ไข

2. นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (Index of item Objective Congruence: IOC) และให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำมาปรับปรุงให้สมบูรณ์

3. นำแบบสอบถามไปทดสอบกับกลุ่มที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง (try-out) จำนวน 30 ฉบับ เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

4. นำแบบสอบถามที่ตอบเรียบร้อยแล้วมาทดสอบความเชื่อมั่น โดยใช้ค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของ Cronbach (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 99)

ได้ผลดังนี้ ตอนที่ 2 ส่วนที่ 2 การรับรู้เกี่ยวกับเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวม 19 ข้อ เท่ากับ 0.9288 ตอนที่ 3 การรับรู้ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นเมื่อจัดให้มีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวม 27 ข้อ เท่ากับ 0.8955 และตอนที่ 4 ปัญหาในการรับรู้สารสนเทศการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำนวน 17 ข้อ เท่ากับ 0.9546

5. จัดพิมพ์แบบสอบถาม และนำไปเก็บข้อมูลจริงกับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ทำหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลของประชาชนในพื้นที่ตำบลศรีฐาน จำนวน 279 คน ผ่านทางองค์การบริหารส่วนตำบลศรีฐาน
2. แนะนำตัวแก่ผู้นำชุมชน เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ ในการทำวิจัย และการเก็บข้อมูล
3. นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จากจำนวน 6 หมู่บ้าน ระหว่างวันที่ 29 พฤศจิกายน-10 ธันวาคม 2551 โดยรอเก็บจากผู้ตอบแบบสอบถามทันที
4. นำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความครบถ้วนถูกต้อง ก่อนนำไปวิเคราะห์และประมวลผลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยมีวิธีการในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูล รวบรวมแบบสอบถาม จำนวน 279 ชุด มาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ
2. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. นำเสนอข้อมูลมาในรูปแบบของตารางและความเรียง
4. รายงานผลการวิจัย และให้ข้อเสนอแนะ

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิจัยดังนี้

1. ใช้สถิติพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. ทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความแตกต่างในการรับรู้สารสนเทศ และผลกระทบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย จำแนกตาม เพศชายและหญิง โดยใช้ t -test
3. ทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความแตกต่างในการรับรู้สารสนเทศ และผลกระทบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย จำแนกตาม การศึกษา และอายุ ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) หากคะแนนเฉลี่ยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีแอลเอสดี (LSD)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย การรับรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนในตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา และ ศึกษาปัญหาในการรับรู้สารสนเทศ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนในตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย โดย ทำการศึกษาจากประชาชนในตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย จำนวนทั้งหมด 279 คน ได้รับแบบสอบถามคืนมาทั้งหมด 279 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และนำมาวิเคราะห์ ข้อมูลหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที (t -test) และวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว (F -test) เพื่อให้ทราบความแตกต่างการรับรู้ผลกระทบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย จำแนกตาม เพศ อายุ และระดับการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หากพบว่า มีความแตกต่างกัน จะทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยวิธีการของแอลเอสดี (LSD) โดยนำเสนอผลการวิจัยตามลำดับต่อไปนี้

1. สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. การรับรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
3. การรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
4. ปัญหาในการรับรู้สารสนเทศการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
5. เปรียบเทียบผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และศิลปวัฒนธรรม โดยจำแนกตาม เพศ อายุ และระดับการศึกษา

สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ศึกษาเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ โดยมีตารางแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

ตาราง 2

จำนวนและร้อยละของประชาชนตำบลศรีฐานจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
หญิง	136	48.75
ชาย	143	51.25
รวม	279	100.00

จากตาราง 2 ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง คิดเป็น ร้อยละ 51.25 และ 48.75 ตามลำดับ

ตาราง 3

จำนวนและร้อยละของประชาชนตำบลศรีฐานจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 30 ปี	90	32.26
ระหว่าง 30-39 ปี	70	25.09
ระหว่าง 40-49 ปี	99	35.48
ระหว่าง 50-59 ปี	17	6.09
60 ปีขึ้นไป	3	1.08
รวม	279	100.00

จากตาราง 3 ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 40-49 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.48 รองลงมาคือ กลุ่มอายุต่ำกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.26 ส่วนกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่น้อยที่สุด คือกลุ่มที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 1.08

ตาราง 4

จำนวนและร้อยละของประชาชนตำบลศรีฐานจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	142	50.89
มัธยมศึกษาตอนต้น	84	30.11
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	32	11.47
อนุปริญญา/ปวส.	14	5.02
ปริญญาตรี	7	2.51
รวม	279	100.00

จากตาราง 4 ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม มีการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.89 รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 30.11 ส่วนกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่น้อยที่สุด คือ ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 2.51

ตาราง 5

จำนวนและร้อยละของประชาชนตำบลศรีฐานจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
รับราชการ	20	7.17
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	24	8.60
รับจ้าง	81	29.03
เกษตรกรรวม	149	53.41
อื่น ๆ	5	1.79
รวม	279	100.00

จากตาราง 5 ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม มีอาชีพเกษตรกรรวม มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.41 รองลงมามีอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 29.03 ส่วนกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่น้อยที่สุด คือมีอาชีพอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 1.79

ตาราง 6

จำนวนและร้อยละของประชาชนตำบลศรีฐานจำแนกตามการเคยรับรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การเคยรับรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เคย	279	100.00
ไม่เคย	0	0.00
รวม	279	100.00

จากตาราง 6 ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งหมดเป็นผู้ที่เคยรับรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตาราง 7

จำนวนและร้อยละของประชาชนตำบลศรีฐานจำแนกตามแหล่งรับรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

แหล่งรับรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*	จำนวน (คน)	ร้อยละ
บ้าน	61	21.86
ร้านค้า	32	11.47
ศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยว	139	49.82
ตลาด/ชุมชน	38	13.62
แหล่งท่องเที่ยว (อุทยานแห่งชาติภูกระดึง)	150	53.76
หน่วยงาน/องค์กรราชการ เช่น อบต. ศรีฐาน อบต. ภูกระดึง	45	16.13

*ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 7 ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม มีแหล่งรับรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากแหล่งท่องเที่ยว (อุทยานแห่งชาติภูกระดึง) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.76 รองลงมาเป็นศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 49.82 ส่วนที่น้อยที่สุดคือ ร้านค้า คิดเป็นร้อยละ 11.47

ตาราง 8

จำนวนและร้อยละของประชาชนตำบลศรีฐานจำแนกตามช่องทางหรือสื่อการรับรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ช่องทางหรือสื่อการรับรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพื่อนบ้าน	72	25.81
เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ	85	30.47
ผู้นำชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน	121	43.37
คนในครอบครัว/ญาติพี่น้อง	52	18.64
เพื่อนร่วมงาน	27	9.68
วิทยุกระจายเสียง FM 95.25	68	24.37
วิทยุชุมชน	118	42.29
สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น ไปสเตอร์ แผ่นพับ คู่มือต่าง ๆ	48	17.20
ป้ายประกาศต่างๆ เช่น ป้ายผ้า ป้ายโฆษณา	62	22.22
การแพร่กระจายเสียง เช่น เครื่องขยายเสียง/หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน	71	25.45
อื่น ๆ	2	0.72

*ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 8 ผู้ตอบแบบสอบถาม มีช่องทางหรือสื่อการรับรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากผู้นำชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43.37 รองลงมาเป็นวิทยุชุมชน คิดเป็นร้อยละ 42.29 ส่วนที่น้อยที่สุด คือจากที่อื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 0.72 เช่น อินเทอร์เน็ต

ตาราง 9

จำนวนและร้อยละของประชาชนตำบลศรีฐานจำแนกตามระดับการรับรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ระดับการรับรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	จำนวน	ร้อยละ
ชัดเจนมากที่สุด	24	8.60
ชัดเจนมาก	75	26.88
ชัดเจนปานกลาง	149	53.40
ชัดเจนน้อย	22	7.89
ชัดเจนน้อยที่สุด	9	3.23
รวม	279	100.00

จากตาราง 9 ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม มีการรับรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศระดับชัดเจนปานกลาง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.40 รองลงมา มีการรับรู้ระดับชัดเจนมาก คิดเป็นร้อยละ 26.88 ส่วนกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่น้อยที่สุด คือ มีการรับรู้ระดับชัดเจนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.23

ตาราง 10

จำนวนและร้อยละของประชาชนตำบลศรีฐานจำแนกตามสาเหตุการรับรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สาเหตุการรับรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	จำนวน	ร้อยละ
เกี่ยวข้องโดยตรงกับการดำเนินชีวิต เช่น อาชีพ	74	26.62
มีความสนใจ/ต้องการรับรู้	151	54.32
ผู้นำชุมชนประชาสัมพันธ์ว่าต้องมีการรับรู้	53	19.06
รวม	278	100.00

จากตาราง 10 ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม มีสาเหตุการรับรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากการมีความสนใจ/ต้องการรับรู้ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.32 รองลงมา มีสาเหตุการรับรู้จากการเกี่ยวข้องโดยตรงกับการดำเนินชีวิต เช่น อาชีพ คิดเป็น

ร้อยละ 26.62 ส่วนกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่น้อยที่สุด คือ ผู้นำชุมชนประชาสัมพันธว่า ต้องมีการรับรู้ คิดเป็นร้อยละ 19.06

ตาราง 11

จำนวนและร้อยละของประชาชนตำบลศรีฐานจำแนกตามช่องทางหรือสื่อที่คิดว่ามีผลต่อการรับรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากที่สุด

ช่องทางหรือสื่อ	จำนวน	ร้อยละ
เพื่อนบ้าน	33	11.87
เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ	36	12.95
ผู้นำชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน	74	26.62
คนในครอบครัว/ญาติพี่น้อง	9	3.24
เพื่อนร่วมงาน	6	2.16
วิทยุกระจายเสียง FM 95.25	13	4.68
วิทยุชุมชน	62	22.30
สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น โปสเตอร์ แผ่นพับ คู่มือต่าง ๆ	17	6.12
ป้ายประกาศต่างๆ เช่น ป้ายผ้า ป้ายโฆษณา	15	5.39
การแพร่กระจายเสียง เช่น เครื่องขยายเสียง/หอกระจายข่าว		
ประจําหมู่บ้าน	13	4.67
รวม	278	100.00

จากตาราง 11 ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม มีช่องทางหรือสื่อที่คิดว่ามีผลต่อการรับรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากที่สุดจากผู้นำชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 26.62 รองลงมาจากวิทยุชุมชน คิดเป็นร้อยละ 22.30 ส่วนกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่น้อยที่สุด คือ จากเพื่อนร่วมงาน คิดเป็นร้อยละ 2.15

ตาราง 12

จำนวนและร้อยละของประชาชนตำบลศรีฐานจำแนกแหล่งที่คิดว่ามีผลต่อการรับรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากที่สุด

แหล่งที่คิดว่ามีผลต่อการรับรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากที่สุด	จำนวน	ร้อยละ
บ้าน	23	8.30
ร้านค้า	18	6.50
ศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยว	88	31.77
ตลาด/ชุมชน	4	1.44
แหล่งท่องเที่ยว (อุทยานแห่งชาติภูกระดึง)	115	41.52
หน่วยงาน/องค์กรราชการ เช่น อบต. ศรีฐาน อบต. ภูกระดึง	29	10.47
รวม	277	100.00

จากตาราง 12 ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม มีแหล่งที่คิดว่ามีผลต่อการรับรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากที่สุดจากแหล่งท่องเที่ยว (อุทยานแห่งชาติภูกระดึง) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.52 รองลงมาจากศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 31.77 และน้อยที่สุดจากตลาด/ชุมชน คิดเป็นร้อยละ 1.44

การรับรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีตารางแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

ตาราง 13

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ลักษณะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	การรับรู้		
	\bar{X}	SD	การแปลความหมาย
เป็นบริเวณแหล่งท่องเที่ยวที่มีศูนย์บริการอำนวยความสะดวก เช่น ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว สุขา ร้านอาหาร	0.94	0.25	มาก
พื้นที่หลักเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีระบบนิเวศสมบูรณ์	0.75	0.43	มาก
เป็นพื้นที่การท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น	0.66	0.48	ปานกลาง
เป็นพื้นที่มีป้ายสื่อการศึกษาเส้นทางธรรมชาติเป็นระยะ ทั้งเส้นทางไปและทางเดินกลับ	0.76	0.43	มาก
มีแผนที่และคู่มือนำเที่ยวประกอบป้ายสื่อความหมายในเส้นทางท่องเที่ยวเสมอ	0.73	0.45	มาก
มีรูปแบบการท่องเที่ยวที่ผสมผสานระหว่างระบบนิเวศกับการดำเนินชีวิตของประชาชน	0.79	0.41	มาก
มีรูปแบบการท่องเที่ยวที่มุ่งให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกิจกรรมและรับผิดชอบต่อแทนทางเศรษฐกิจให้มากที่สุด	0.68	0.47	มาก
มีรูปแบบการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงวิถีชีวิตกับวัฒนธรรมประวัติศาสตร์ชุมชนเข้าด้วยกัน	0.68	0.47	มาก
มีการจัดการที่ครอบคลุมไปถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว การจัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกันและกำจัดมลพิษอย่างยั่งยืน	0.78	0.41	มาก
การจัดการการท่องเที่ยวไม่ก่อผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม	0.70	0.46	มาก
มีการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขต	0.74	0.44	มาก
มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นเรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษา	0.73	0.45	มาก
มีกิจกรรมท่องเที่ยวหลากหลายลักษณะ เช่น การเดินป่า ส่องสัตว์/ดูนก การศึกษาการผลิตของที่ระลึก และสินค้าพื้นเมือง การตั้งแคมป์	0.68	0.47	มาก
เป็นการท่องเที่ยวที่สร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติแก่นักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการ	0.68	0.47	มาก

ตาราง 13 (ต่อ)

ลักษณะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	การรับรู้		
	\bar{X}	SD	การแปลความหมาย
เป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม และระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว	0.73	0.44	มาก
เป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนท้องถิ่น ในการคิด วางแผน และการปฏิบัติตาม	0.64	0.48	ปานกลาง
ประชาชนในท้องถิ่นได้รับประโยชน์ ตรวจสอบร่วมบำรุงรักษาทรัพยากรท่องเที่ยว อันจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ในท้องถิ่น	0.65	0.48	ปานกลาง
ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว	0.72	0.45	มาก
ประชาชนในท้องถิ่นสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตและการได้รับผลตอบแทนเพื่อกลับมาบำรุงรักษา และจัดการแหล่งท่องเที่ยว	0.68	0.47	มาก
รวม	0.72	0.22	มาก

จากตาราง 13 การรับรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 0.72$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีการรับรู้ระดับมากที่สุด มี 1 รายการ คือ เป็นบริเวณแหล่งท่องเที่ยวที่มีศูนย์บริการอำนวยความสะดวก เช่น ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว สุขา ร้านอาหาร ($\bar{X} = 0.94$) ส่วนที่เหลือ 18 รายการ คือ รับรู้ระดับมาก โดย 2 อันดับแรกคือ มีรูปแบบการท่องเที่ยวที่ผสมผสานระหว่างระบบนิเวศกับการดำเนินชีวิตของประชาชน ($\bar{X} = 0.79$) และมีการจัดการที่ครอบคลุมไปถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว การจัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกัน และกำจัดมลพิษอย่างยั่งยืน ($\bar{X} = 0.78$) ส่วนอันดับที่น้อยที่สุดคือเป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน และประชาชนท้องถิ่น ในการคิดวางแผน และการปฏิบัติตาม ($\bar{X} = 0.64$)

การรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ศึกษาการรับรู้ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อการดำเนินชีวิตเมื่อจัดให้มีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านศิลปวัฒนธรรม

จากการศึกษา ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นเมื่อจัดให้มีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า การรับรู้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36, SD = 0.53$) ส่วนการรับรู้ผลกระทบเมื่อมีการจัดให้มีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในแต่ละด้าน มีตารางแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

การรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านเศรษฐกิจ

ศึกษาการรับรู้ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นเมื่อจัดให้มีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านเศรษฐกิจมีตารางแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

ตาราง 14

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านเศรษฐกิจ

ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านเศรษฐกิจ	การรับรู้		
	\bar{X}	SD	การแปลความหมาย
ท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้น	3.75	0.93	มาก
ท้องถิ่นเกิดการกระจายรายได้มากขึ้น	3.51	0.89	มาก
เกิดการสร้างงานและอาชีพแก่ประชาชนในท้องถิ่น	3.51	0.98	มาก
มูลค่าสินทรัพย์ในท้องถิ่นเพิ่มขึ้น เช่น อาคาร ที่ดิน	3.41	1.00	มาก
ราคาสินค้า บริการ และค่าครองชีพในท้องถิ่นสูงขึ้น	3.51	1.04	มาก
ผลผลิตทางการเกษตรลดลง แต่ความต้องการมากขึ้น	3.42	0.95	มาก
กระตุ้นให้เกิดการลงทุนในธุรกิจ เช่น ธุรกิจสถานที่พักผ่อน การขนส่ง บริการนำเที่ยว ร้านอาหาร	3.59	0.92	มาก
รวม	3.53	0.64	มาก

จากตาราง 14 การรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านเศรษฐกิจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การรับรู้ทั้งหมดอยู่ในระดับมาก โดย 2 อันดับแรกคือ ท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้น ($\bar{X} = 3.75$) และกระตุ้นให้เกิดการลงทุนในธุรกิจ เช่น ธุรกิจสถานที่พักผ่อน การขนส่ง บริการนำเที่ยว ร้านอาหาร ($\bar{X} = 3.59$) ส่วนอันดับที่น้อยที่สุดคือ มูลค่าสินทรัพย์ในท้องถิ่นเพิ่มขึ้น เช่น อาคาร ที่ดิน ($\bar{X} = 3.41$)

การรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสังคม

ศึกษาการรับรู้ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นเมื่อจัดให้มีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสังคม มีตารางแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

ตาราง 15

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสังคม

ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสังคม	การรับรู้		
	\bar{X}	SD	การแปลความหมาย
ชุมชนขยายตัว เนื่องจากมีการอพยพที่อยู่ของประชาชนมาจากชุมชนอื่นเพื่อมาประกอบอาชีพมากขึ้น	3.34	0.98	ปานกลาง
อัตราการเคลื่อนย้ายถิ่นที่อยู่ของประชาชนไปยังถิ่นอื่นลดลง	3.14	0.92	ปานกลาง
ประชากรแออัดในช่วงเทศกาลท่องเที่ยว	3.53	1.03	มาก
อาชญากรรมบริเวณรอบ ๆ แหล่งท่องเที่ยวมีปริมาณเพิ่มขึ้น	3.22	1.01	ปานกลาง
เกิดปัญหาความเสื่อมถอยด้านความประพฤติของคนในชุมชน	3.18	1.02	ปานกลาง
มีการมั่วสุมของกลุ่มนักท่องเที่ยว ทำให้แหล่งท่องเที่ยวเป็นแหล่งยาเสพติด	3.09	1.21	ปานกลาง
การหารายได้ในการใช้จ่ายในครอบครัว ทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวเปลี่ยนแปลงไป ปริมาณการหย่าร้างเพิ่มขึ้น	3.18	1.15	ปานกลาง
รวม	3.24	0.71	ปานกลาง

จากตาราง 15 การรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.24$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การรับรู้ในระดับมากมี 1 รายการ คือ ประชากรแออัดในช่วงเทศกาลท่องเที่ยว ($\bar{X}=3.53$) ที่เหลือ 6 รายการ มีการรับรู้อยู่ในระดับปานกลาง โดย 2 อันดับแรกคือ ชุมชนขยายตัวเนื่องจากมีการอพยพที่อยู่ของประชาชนมาจากชุมชนอื่นเพื่อมาประกอบอาชีพมากขึ้น ($\bar{X}=3.34$) และอาชญากรรมบริเวณรอบ ๆ แหล่งท่องเที่ยวมีปริมาณเพิ่มขึ้น ($\bar{X}=3.22$) ส่วนอันดับที่น้อยที่สุดคือมีการมีส่วนร่วมของกลุ่มนักท่องเที่ยว ทำให้แหล่งท่องเที่ยวเป็นแหล่งยาเสพติด ($\bar{X}=3.09$)

การรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสิ่งแวดล้อม

ศึกษาการรับรู้ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นเมื่อจัดให้มีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสิ่งแวดล้อม มีตารางแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

ตาราง 16

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสิ่งแวดล้อม

ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสิ่งแวดล้อม	การรับรู้		การแปลความหมาย
	\bar{X}	SD	
มีการปรับปรุงภูมิทัศน์ที่สวยงามรอบ ๆ แหล่งท่องเที่ยว	3.86	0.84	มาก
มีการสร้างสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและสถานบันเทิง เช่น ร้านคาราโอเกะ สวนสาธารณะ	3.28	0.96	ปานกลาง
เกิดความเสื่อมโทรมในสภาพแวดล้อมจากการทิ้งขยะ หรือของเสีย บริเวณแหล่งท่องเที่ยว	3.25	1.12	ปานกลาง
การใช้ยานพาหนะในการเดินทาง และการผลิตสินค้าต่าง ๆ ทำให้เกิดสภาวะอากาศ น้ำ และเสียงเป็นพิษ	3.25	1.03	ปานกลาง
พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ทำให้เกิดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ เช่น พันธุ์พืช และพันธุ์ไม้ถูกทำลาย	3.14	1.18	ปานกลาง
การก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น การสร้างกระเช้าไฟฟ้าขึ้นภูกระดึง ส่งผลให้เกิดการทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	3.31	1.16	ปานกลาง

ตาราง 16 (ต่อ)

ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสิ่งแวดล้อม	การรับรู้		การแปล ความหมาย
	\bar{X}	SD	
ทัศนียภาพที่สวยงามถูกบดบังจากการก่อสร้างที่ปราศจากการควบคุม	3.19	0.98	ปานกลาง
มีการสร้างแหล่งศึกษาเรียนรู้มากยิ่งขึ้น เช่น ศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว	3.46	1.02	มาก
รวม	3.34	0.65	ปานกลาง

จากตาราง 16 การรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.34$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีการรับรู้ในระดับมากมี 2 รายการ คือ มีการปรับปรุงภูมิทัศน์ที่สวยงามรอบ ๆ แหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.86$) และมีการสร้างแหล่งศึกษาเรียนรู้มากยิ่งขึ้น เช่น ศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.46$) ส่วนที่เหลือ 6 รายการ คือ มีการรับรู้อยู่ในระดับปานกลาง โดย 2 อันดับแรกคือ การก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก สะดวก เช่น การสร้างกระเช้าไฟฟ้าขึ้นภูกระดึง ส่งผลให้เกิดการทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.31$) และมีการสร้างสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และสถานบันเทิง เช่น ร้านคาราโอเกะ สวนสาธารณะ ($\bar{X} = 3.28$) ส่วนอันดับที่น้อยที่สุดคือ พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ทำให้เกิดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ เช่น พันธุ์พืช และพันธุ์ไม้ถูกทำลาย ($\bar{X} = 3.14$)

การรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านศิลปวัฒนธรรม

ศึกษาการรับรู้ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นเมื่อจัดให้มีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านศิลปวัฒนธรรม มีตารางแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

ตาราง 17

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านศิลปวัฒนธรรม

ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านศิลปวัฒนธรรม	การรับรู้		
	\bar{X}	SD	การแปลความหมาย
เกิดการฟื้นฟู อนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่น	3.51	0.91	มาก
มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม จากการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่มีถิ่นฐานต่างกัน	3.42	0.89	มาก
ส่งเสริมและฟื้นฟูงานหัตถกรรมพื้นบ้านที่แสดงถึงวิถีชีวิตในชุมชน	3.39	0.96	ปานกลาง
เกิดการบิดเบือนวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีในท้องถิ่น	3.19	1.03	ปานกลาง
มีการผลิตสินค้าโดยการลอกเลียนศิลปะ	3.10	1.01	ปานกลาง
รวม	3.32	0.65	ปานกลาง

จากตาราง 17 การรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านศิลปวัฒนธรรมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.32$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีการรับรู้ในระดับมากมี 2 รายการ คือ เกิดการฟื้นฟู อนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.51$) และมีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม จากการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่มีถิ่นฐานต่างกัน ($\bar{X} = 3.42$) ส่วนที่เหลือ 3 รายการ คือ มีการรับรู้อยู่ในระดับปานกลาง คือ การรับรู้เรื่องส่งเสริม และฟื้นฟูงานหัตถกรรมพื้นบ้านที่แสดงถึงวิถีชีวิตในชุมชน การรับรู้เรื่องเกิดการบิดเบือนวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีในท้องถิ่น และ การรับรู้เรื่องมีการผลิตสินค้าโดยการลอกเลียนศิลปะ ($\bar{X} = 3.39, 3.19, 3.10$ ตามลำดับ)

ปัญหาในการรับรู้สารสนเทศการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ศึกษาเกี่ยวกับการปัญหาในการรับรู้สารสนเทศการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านแหล่งสารสนเทศ และด้านช่องทาง/สื่อสารสนเทศ

ปัญหาการรับรู้สารสนเทศด้านแหล่งสารสนเทศ มีตารางแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

ตาราง 18

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการรับรู้สารสนเทศด้านแหล่งสารสนเทศ

ปัญหาการรับรู้สารสนเทศด้านแหล่งสารสนเทศ	การรับรู้		
	\bar{X}	SD	การแปลความหมาย
ศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยว อ. ภูกระดึง ขาดการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่สารสนเทศที่ต่อเนื่อง	3.29	1.06	ปานกลาง
ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว อุทยานแห่งชาติภูกระดึง ขาดการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่สารสนเทศที่ต่อเนื่อง	3.03	0.99	ปานกลาง
อบต. ศรีฐาน ขาดการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่สารสนเทศที่ต่อเนื่อง	3.06	0.98	ปานกลาง
อบต. ภูกระดึง ขาดการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่สารสนเทศที่ต่อเนื่อง	2.96	0.98	ปานกลาง
ศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยว อ. ภูกระดึง ตั้งอยู่ในสถานที่ไม่เหมาะสม	2.97	1.14	ปานกลาง
ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว อุทยานแห่งชาติภูกระดึง ตั้งอยู่ในสถานที่ไม่เหมาะสม	2.90	1.11	ปานกลาง
ศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว อบต. ศรีฐาน ตั้งอยู่ในสถานที่ไม่เหมาะสม	2.95	1.15	ปานกลาง
หน่วยบริการข้อมูล อบต. ภูกระดึง ตั้งอยู่ในสถานที่ไม่เหมาะสม	2.85	1.09	ปานกลาง
ผู้ให้สารสนเทศมีไม่เพียงพอ	2.95	1.01	ปานกลาง

ตาราง 18 (ต่อ)

ปัญหาการรับรู้สารสนเทศด้านแหล่งสารสนเทศ	การรับรู้		
	\bar{X}	SD	การแปลความหมาย
ผู้ให้สารสนเทศขาดความรู้ความเข้าใจที่เพียงพอ ทำให้ข้อมูลข่าวสารไม่ถูกต้อง	3.00	0.97	ปานกลาง
รวม	3.00	0.72	ปานกลาง

จากตาราง 18 ปัญหาการรับรู้สารสนเทศด้านแหล่งสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.00$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ปัญหาการรับรู้ด้านแหล่งสารสนเทศทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง โดย 2 อันดับแรกคือ ศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยว อ. ภูกระดึง ขาดการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่สารสนเทศที่ต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.29$) และศูนย์บริการนักท่องเที่ยว อบต. ศรีฐาน ขาดการประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่สารสนเทศที่ต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.06$) ส่วนอันดับที่น้อยที่สุดคือ หน่วยบริการข้อมูล อบต. ภูกระดึง ตั้งอยู่ในสถานที่ไม่เหมาะสม ($\bar{X} = 2.85$)

ปัญหาการรับรู้สารสนเทศด้านช่องทาง/สื่อสารสนเทศมีตารางแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

ตาราง 19

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาการรับรู้สารสนเทศด้านช่องทาง/สื่อสารสนเทศ

ปัญหาการรับรู้สารสนเทศด้านช่องทาง/สื่อ สารสนเทศ	ระดับการรับรู้		
	\bar{X}	SD	การแปลความหมาย
ป้ายประกาศ/บอร์ดประชาสัมพันธ์ มีน้อย ไม่เพียงพอ	3.10	1.06	ปานกลาง
ป้ายประกาศ/บอร์ดประชาสัมพันธ์ เนื้อหาไม่ชัดเจน ภาษาเข้าใจยาก	2.96	1.05	ปานกลาง
ป้ายประกาศ/บอร์ดประชาสัมพันธ์ มีรูปแบบล้าสมัย ไม่น่าสนใจ	3.05	1.08	ปานกลาง
คู่มือ/แผ่นพับ/สิ่งตีพิมพ์ มีน้อยไม่เพียงพอ	3.00	1.03	ปานกลาง
คู่มือ/แผ่นพับ/สิ่งตีพิมพ์ เนื้อหาไม่ชัดเจน ภาษาเข้าใจยาก	3.03	1.13	ปานกลาง
คู่มือ/แผ่นพับ/สิ่งตีพิมพ์ มีรูปแบบล้าสมัย ไม่น่าสนใจ	2.81	1.03	ปานกลาง
วิทยุชุมชนขาดการประชาสัมพันธ์ที่ต่อเนื่อง	3.01	1.08	ปานกลาง
หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน ขาดการประชาสัมพันธ์ที่ต่อเนื่อง	3.08	1.08	ปานกลาง
รวม	3.01	0.79	ปานกลาง

จากตาราง 19 ปัญหาการรับรู้สารสนเทศด้านแหล่งช่องทาง/สื่อ สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.01$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ปัญหาการรับรู้ทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง โดย 2 อันดับแรกคือ ป้ายประกาศ/บอร์ดประชาสัมพันธ์ มีน้อย ไม่เพียงพอ ($\bar{X} = 3.10$) และหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน ขาดการประชาสัมพันธ์ที่ต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.08$) ส่วนอันดับที่น้อยที่สุดคือ คู่มือ/แผ่นพับ/สิ่งตีพิมพ์ มีรูปแบบล้าสมัย ไม่น่าสนใจ ($\bar{X} = 2.81$)

เปรียบเทียบผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และศิลปวัฒนธรรม โดยจำแนกตาม เพศ อายุ และระดับการศึกษา

ศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และศิลปวัฒนธรรม โดยจำแนกตาม เพศ อายุ และระดับการศึกษา มีตารางแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านเศรษฐกิจ
ศึกษาการรับรู้ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นเมื่อจัดให้มีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้าน
เศรษฐกิจ มีตารางแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

ตาราง 20

เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านเศรษฐกิจ
จำแนกตามเพศ

ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านเศรษฐกิจ	เพศ				t	sig
	หญิง		ชาย			
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD		
ท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้น	3.82	0.85	3.69	1.00	1.18	0.24
ท้องถิ่นเกิดการกระจายรายได้มากขึ้น	3.54	0.75	3.49	1.01	0.45	0.66
เกิดการสร้างงานและอาชีพแก่ประชาชนในท้องถิ่น	3.56	0.98	3.47	0.98	0.77	0.44
มูลค่าสินทรัพย์ในท้องถิ่นเพิ่มขึ้น เช่น อาคารที่ดิน	3.41	0.94	3.40	1.06	0.11	0.91
ราคาสินค้า บริการ และค่าครองชีพในท้องถิ่นสูงขึ้น	3.54	0.92	3.48	1.15	0.50	0.62
ผลผลิตทางการเกษตรลดลง แต่ความต้องการมากขึ้น	3.51	0.82	3.34	1.05	1.53	0.13
กระตุ้นให้เกิดการลงทุนในธุรกิจ เช่น ธุรกิจสถานที่พักผ่อน การขนส่ง บริการนำเที่ยวร้านอาหาร	3.71	0.83	3.48	0.98	2.12*	0.04
รวม	3.58	0.60	3.48	0.67	.40	0.16

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 20 เปรียบเทียบความแตกต่างในการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านเศรษฐกิจจำแนกตามเพศ พบว่า เพศหญิงและเพศชายมีการรับรู้ในระดับใกล้เคียงกัน โดยมีคะแนนเฉลี่ยในระดับมาก เพศหญิง ($\bar{X} = 3.58$) และชาย ($\bar{X} = 3.48$)

เมื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยโดยรวม พบว่า มีการรับรู้ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การกระตุ้นให้เกิดการลงทุนในธุรกิจ เช่น ธุรกิจ สถานที่พักผ่อน การขนส่ง บริการนำเที่ยว ร้านอาหาร มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเพศหญิงมีการรับรู้ในเรื่องการกระตุ้นให้เกิดการลงทุนในธุรกิจ ๆ มากกว่าเพศชาย

ตาราง 21

เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านเศรษฐกิจจำแนกตามอายุ

ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านเศรษฐกิจ	อายุ										F	sig
	ต่ำกว่า 30 ปี		30-39 ปี		40-49 ปี		50-59 ปี		60 ปีขึ้นไป			
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD		
ท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้น	3.52	1.00	3.73	0.82	3.88	0.91	4.18	0.88	4.33	0.58	3.14*	0.02
ท้องถิ่นเกิดการกระจายรายได้มากขึ้น	3.54	0.95	3.36	0.80	3.54	0.90	3.65	0.79	4.67	0.58	1.97	0.10
เกิดการสร้างงานและอาชีพแก่ประชาชนในท้องถิ่น	3.59	1.08	3.29	0.85	3.51	0.98	4.00	0.71	4.00	1.00	2.35	0.05
มูลค่าสินทรัพย์ในท้องถิ่นเพิ่มขึ้น เช่น อาคาร ที่ดิน	3.29	1.07	3.27	1.05	3.53	0.90	3.71	0.85	4.33	1.15	2.03	0.09
ราคาสินค้า บริการ และค่าครองชีพในท้องถิ่นสูงขึ้น	3.36	1.04	3.41	0.99	3.65	1.02	3.88	1.17	4.00	1.73	1.80	0.13
ผลผลิตทางการเกษตรลดลง แต่ความต้องการมากขึ้น	3.43	1.03	3.23	0.92	3.44	0.87	3.82	0.88	4.33	1.15	2.24	0.07
กระตุ้นให้เกิดการลงทุนในธุรกิจ เช่น ธุรกิจสถานที่พัก												
โรงแรม การขนส่ง บริการนำเที่ยว ร้านอาหาร	3.69	0.82	3.49	0.83	3.49	0.96	3.88	1.32	4.33	1.15	1.70	0.15
รวม	3.49	0.65	3.40	0.55	3.58	0.65	3.87	0.64	4.29	1.00	3.39**	0.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 21 เปรียบเทียบความแตกต่างในการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านเศรษฐกิจจำแนกตามอายุ พบว่า โดยรวม มีคะแนนเฉลี่ยในระดับปานกลางถึงมากที่สุดคือ ต่ำกว่า 30 ปี, ระหว่าง 30-39 ปี, ระหว่าง 40-49 ปี, ระหว่าง 50-59 ปี และ 60 ปีขึ้นไป (\bar{X} = 3.49, 3.40, 3.58, 3.87, 4.29 ตามลำดับ)

เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย พบว่า การรับรู้โดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การรับรู้เรื่องท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบเป็นรายข้อด้วยวิธี LSD ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 22

เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านเศรษฐกิจเป็นรายข้อ จำแนกตามอายุ

อายุ	\bar{X}	อายุ				
		ต่ำกว่า 30 ปี	30-39 ปี	40-49 ปี	50-59 ปี	60 ปีขึ้นไป
ต่ำกว่า 30 ปี	3.49				*	*
30-39 ปี	3.40				*	*
40-49 ปี	3.58				*	*
50-59 ปี	3.87					
60 ปีขึ้นไป	4.29					

จากตาราง 22 การรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามอายุแตกต่างกัน โดยกลุ่มอายุ ระหว่าง 50-59 ปี และ 60 ปีขึ้นไป มีการรับรู้มากกว่ากลุ่มอายุ ต่ำกว่า 30 ปี ระหว่าง 30-39 ปี และระหว่าง 40-49 ปี

ตาราง 23

เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านเศรษฐกิจ เรื่องท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้น เป็นรายคู่ จำแนกตามอายุ

อายุ	\bar{X}	อายุ				
		ต่ำกว่า 30 ปี	30-39 ปี	40-49 ปี	50-59 ปี	60 ปีขึ้นไป
ต่ำกว่า 30 ปี	3.52			*	*	
30-39 ปี	3.73					
40-49 ปี	3.88					
50-59 ปี	4.18					
60 ปีขึ้นไป	4.33					

จากตาราง 23 การรับรู้ในเรื่องท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นมีความแตกต่างกัน โดยกลุ่มอายุ ระหว่าง 40-49 ปี และระหว่าง 50-59 ปี มีการรับรู้มากกว่ากลุ่มอายุต่ำกว่า 30 ปี

ตาราง 24

เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านเศรษฐกิจ จำนวนตามระดับการศึกษา

ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านเศรษฐกิจ	ระดับการศึกษา													
	ประถมศึกษา			มัธยมศึกษาตอนต้น			มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.			อนุปริญญา/ปวส.			F	sig
	\bar{X}	SD	n	\bar{X}	SD	n	\bar{X}	SD	n	\bar{X}	SD	n		
ท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้น	3.75	0.83	3.48	1.00	4.09	1.00	4.29	0.83	4.29	0.83	4.29	0.76	4.96**	0.00
ท้องถิ่นเกิดการกระจายรายได้มากขึ้น	3.41	0.75	3.45	0.97	3.72	1.17	4.00	0.68	4.43	0.68	4.10**	0.53	4.10**	0.00
เกิดการสร้างงานและอาชีพแก่ประชาชนในท้องถิ่น	3.39	0.91	3.57	1.02	3.50	1.16	4.00	0.88	4.29	0.88	2.60*	0.76	2.60*	0.04
มูลค่าสินทรัพย์ในท้องถิ่นเพิ่มขึ้น เช่น อาคาร ที่ดิน	3.46	0.93	3.17	0.99	3.44	1.27	3.86	0.86	4.14	0.86	3.04*	0.90	3.04*	0.02
ราคาสินค้า บริการ และค่าครองชีพในท้องถิ่นสูงขึ้น	3.52	0.91	3.33	1.17	3.69	1.26	4.07	0.92	3.57	0.92	1.89	0.79	1.89	0.11
ผลดีทางการเกษตรลดลง แต่ความต้องการมากขึ้น	3.41	0.84	3.40	1.10	3.34	1.00	3.79	0.89	3.43	0.89	0.58	0.98	0.58	0.68
กระตุ้นให้เกิดการลงทุนในธุรกิจ เช่น ธุรกิจสถานที่พักผ่อน การขนส่ง บริการนำเที่ยว ร้านอาหาร	3.54	0.93	3.64	0.85	3.44	1.08	3.79	0.89	4.14	0.89	1.19	0.38	1.19	0.32
รวม	3.50	0.58	3.44	0.66	3.60	0.76	3.97	0.60	4.04	0.60	3.56**	0.58	3.56**	0.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 24 เปรียบเทียบความแตกต่างในการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านเศรษฐกิจจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยรวม มีคะแนนเฉลี่ยในระดับมากคือ ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. อนุปริญญา/ปวส. และปริญญาตรี ($\bar{X} = 3.50, 3.44, 3.60, 3.97, 4.04$ ตามลำดับ)

ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย พบว่า การรับรู้โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การรับรู้เรื่องท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้น ท้องถิ่นเกิดการกระจายรายได้มากขึ้นเกิดการสร้างงาน และอาชีพแก่ประชาชนในท้องถิ่น มูลค่าสินทรัพย์ในท้องถิ่นเพิ่มขึ้น เช่น อาคาร ที่ดิน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 25

เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านเศรษฐกิจเป็นรายคู่ จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	\bar{X}	ระดับการศึกษา				
		ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	อนุปริญญา/ปวส.	ปริญญาตรี
ประถมศึกษา	3.50				*	*
มัธยมศึกษาตอนต้น	3.44				*	*
มัธยมศึกษาตอน						
ปลาย/ปวช.	3.60					
อนุปริญญา/ปวส.	3.97					
ปริญญาตรี	4.04					

จากตาราง 25 การรับรู้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านเศรษฐกิจมีความแตกต่างกันโดยกลุ่มที่มีระดับการศึกษาอนุปริญญา/ปวส. และปริญญาตรี มีการรับรู้มากกว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น

ตาราง 26

เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านเศรษฐกิจ
เรื่อง ท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นเป็นรายคู่ จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	\bar{X}	ระดับการศึกษา				
		ประถม ศึกษา	มัธยมศึกษา ตอนต้น	มัธยมศึกษา ตอนปลาย/ปวช.	อนุปริญญา/ ปวส.	ปริญญา ตรี
ประถมศึกษา	3.75		*			*
มัธยมศึกษาตอนต้น	3.48			*	*	*
มัธยมศึกษาตอน ปลาย/ปวช.	4.09					
อนุปริญญา/ปวส.	4.29					
ปริญญาตรี	4.29					

จากตาราง 26 การรับรู้ในเรื่องท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นมีความแตกต่างกัน โดยกลุ่มที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. อนุปริญญา/ปวส. และปริญญาตรี มีการรับรู้มากกว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น และยังพบว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษาอนุปริญญา/ปวส. มีการรับรู้ มากกว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา

ตาราง 27

เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านเศรษฐกิจ
เรื่อง ท้องถิ่นเกิดการกระจายรายได้มากขึ้น เป็นรายคู่ จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	\bar{X}	ระดับการศึกษา				
		ประถม ศึกษา	มัธยมศึกษา ตอนต้น	มัธยมศึกษา ตอนปลาย/ ปวช.	อนุปริญญา/ ปวส.	ปริญญา ตรี
ประถมศึกษา	3.41			*	*	*
มัธยมศึกษาตอนต้น	3.45			*	*	*
มัธยมศึกษาตอน ปลาย/ปวช.	3.72					
อนุปริญญา/ปวส.	4.00					
ปริญญาตรี	4.43					

จากตาราง 27 การรับรู้ในเรื่องท้องถิ่นเกิดการกระจายรายได้มากขึ้นมีความแตกต่างกัน โดยกลุ่มที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. อนุปริญญา/ปวส. และปริญญาตรี มีการรับรู้มากกว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น

ตาราง 28

เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านเศรษฐกิจ เรื่อง เกิดการสร้างงานและอาชีพแก่ประชาชนในท้องถิ่น เป็นรายคู่ จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	\bar{X}	ระดับการศึกษา				
		ประถม ศึกษา	มัธยมศึกษา ตอนต้น	มัธยมศึกษา ตอนปลาย/ ปวช.	อนุปริญญา/ ปวส.	ปริญญา ตรี
ประถมศึกษา	3.39			*	*	*
มัธยมศึกษาตอนต้น	3.57					
มัธยมศึกษาตอน ปลาย/ปวช.	3.50					
อนุปริญญา/ปวส.	4.00					
ปริญญาตรี	4.29					

จากตาราง 28 การรับรู้ในเรื่องเกิดการสร้างงาน และอาชีพแก่ประชาชนในท้องถิ่นมีความแตกต่างกัน โดยกลุ่มที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. อนุปริญญา/ปวส. และปริญญาตรี มีการรับรู้มากกว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา

ตาราง 29

เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านเศรษฐกิจ เรื่อง มูลค่าสินทรัพย์ในท้องถิ่นเพิ่มขึ้น เช่น อาคาร ที่ดิน เป็นรายคู่ จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	\bar{X}	ระดับการศึกษา				
		ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.	อนุปริญญา / ปวส.	ปริญญาตรี
ประถมศึกษา	3.46		*			
มัธยมศึกษาตอนต้น	3.17			*	*	*
มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.	3.44					
อนุปริญญา / ปวส.	3.86					
ปริญญาตรี	4.14					

จากตาราง 29 การรับรู้ในเรื่องมูลค่าสินทรัพย์ในท้องถิ่นเพิ่มขึ้น เช่น อาคาร ที่ดิน มีความแตกต่างกัน โดยกลุ่มที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. อนุปริญญา/ปวส. และปริญญาตรี มีการรับรู้มากกว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น

เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสังคม

จากการศึกษา ได้เปรียบเทียบความแตกต่างในการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสังคม จำแนกตาม เพศ อายุ และระดับการศึกษา โดยมีตารางแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

ตาราง 30

เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสังคม
จำแนกตามเพศ

ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสังคม	เพศ				t	sig
	หญิง		ชาย			
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD		
ชุมชนขยายตัว เนื่องจากมีการอพยพที่อยู่ของ ประชาชนมาจากชุมชนอื่นเพื่อมาประกอบอาชีพ มากขึ้น	3.40	0.87	3.28	1.06	1.01	0.31
อัตราการเคลื่อนย้ายถิ่นที่อยู่ของประชาชนไปยังถิ่น อื่นลดลง	3.14	0.86	3.14	0.98	0.00	1.00
ประชากรแออัดในช่วงเทศกาลท่องเที่ยว	3.49	1.05	3.56	1.01	-0.54	0.59
อาชญากรรมบริเวณรอบๆ แหล่งท่องเที่ยวมีปริมาณ เพิ่มขึ้น	3.17	0.99	3.27	1.02	-0.80	0.42
เกิดปัญหาความเสื่อมถอยด้านความประพฤติกของคน ในชุมชน	3.20	0.92	3.16	1.11	0.31	0.76
มีการมั่วสุมของกลุ่มนักท่องเที่ยว ทำให้แหล่ง ท่องเที่ยวเป็นแหล่งยาเสพติด	3.02	1.18	3.15	1.23	-0.86	0.39
การหารายได้ในการใช้จ่ายในครอบครัวของคนใน ชุมชน ทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัว เปลี่ยนแปลงไป ปริมาณการหย่าร้างเพิ่มขึ้น	3.15	1.04	3.22	1.25	-0.51	0.61
รวม	3.22	0.69	3.25	0.73	-0.34	0.73

จากตาราง 30 เปรียบเทียบความแตกต่างในการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิง-
นิเวศด้านสังคมจำแนกตามเพศ พบว่า โดยรวมเพศหญิง และเพศชายมีการรับรู้ในระดับ
ใกล้เคียงกัน มีคะแนนเฉลี่ยในระดับปานกลางตามเพศหญิง ($\bar{X} = 3.22$) และชาย ($\bar{X} = 3.25$)

ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย พบว่า มีการรับรู้ไม่แตกต่างกัน และ
เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อเพศหญิง และเพศชายไม่มีความแตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงสรุปได้ว่าเพศไม่มีผลต่อการรับรู้ผลกระทบการ
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสังคม

ตาราง 31

เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสังคมจำแนกตามอายุ

ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสังคม	อายุ												F	sig
	ต่ำกว่า 30 ปี		30-39 ปี		40-49 ปี		50-59 ปี		60 ปีขึ้นไป		SD	SD		
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD				
ชุมชนขยายตัว เนื่องจากมีการอพยพที่อยู่ของประชาชนมาจากชุมชนอื่นเพื่อมาประกอบอาชีพมากขึ้น	3.27	1.06	3.30	0.95	3.30	0.91	4.00	0.79	3.67	1.15	2.26	0.06		
อัตราการเคลื่อนย้ายถิ่นที่อยู่ของประชาชนไปยังถิ่นอื่นลดลง	3.01	0.92	3.13	0.82	3.18	0.94	3.41	1.12	4.33	0.58	2.16	0.07		
ประชากรแออัดในช่วงเทศกาลท่องเที่ยว	3.56	1.16	3.47	1.03	3.54	0.91	3.53	1.01	3.67	1.15	0.08	0.99		
อาชญากรรมบริเวณรอบๆ แหล่งท่องเที่ยวมีปริมาณเพิ่มขึ้น	3.24	1.09	3.01	0.92	3.21	0.97	3.88	0.86	3.67	0.58	2.81*	0.03		
เกิดปัญหาความเสื่อมถอยด้านประเพณีของคนในชุมชน	3.03	1.05	3.09	1.03	3.27	0.98	3.82	0.88	3.00	0.00	2.59*	0.04		
มีการมีส่วนร่วมของกลุ่มนักท่องเที่ยว ทำให้แหล่งท่องเที่ยวเป็นแหล่งยาเสพติด	2.86	1.26	3.03	1.15	3.18	1.18	3.94	0.90	3.33	1.15	3.29*	0.01		
การหารายได้ในการใช้ในครอบครัวของคนในชุมชนทำให้ความสัมพันธภาพใน ครอบครัวเปลี่ยนแปลงไปปริมาณการหย่าร้างเพิ่มขึ้น	3.11	1.13	3.04	1.13	3.24	1.18	3.76	1.03	3.33	1.15	1.53	0.19		
รวม	3.15	0.71	3.15	0.67	3.28	0.71	3.76	0.65	3.57	0.71	3.26*	0.01		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 31 เปรียบเทียบความแตกต่างในการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสังคมจำแนกตามอายุ พบว่า โดยรวม มีคะแนนเฉลี่ยในระดับปานกลางถึงมาก คือ ต่ำกว่า 30 ปี ระหว่าง 30-39 ปี ระหว่าง 40-49 ปี ระหว่าง 50-59 ปี และ 60 ปีขึ้นไป (\bar{X} = 3.15, 3.15, 3.28, 3.76, 3.57 ตามลำดับ)

ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย พบว่า การรับรู้โดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การรับรู้ในเรื่องอาชญากรรมบริเวณรอบ ๆ แหล่งท่องเที่ยวมีปริมาณเพิ่มขึ้น การรับรู้ในเรื่องเกิดปัญหาความเสื่อมถอยด้านความประพฤติของคนในชุมชนและการรับรู้ในเรื่องมีการมั่วสุมของกลุ่มนักท่องเที่ยวทำให้แหล่งท่องเที่ยวเป็นแหล่งยาเสพติดมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อด้วยวิธี LSD ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 32

เปรียบเทียบความแตกต่างของการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสังคมแบบรายข้อ จำแนกตามอายุ

อายุ	\bar{X}	อายุ				
		ต่ำกว่า 30 ปี	30-39 ปี	40-49 ปี	50-59 ปี	60 ปีขึ้นไป
ต่ำกว่า 30 ปี	3.15				*	
30-39 ปี	3.15				*	
40-49 ปี	3.28				*	
50-59 ปี	3.76					
60 ปีขึ้นไป	3.57					

จากตาราง 32 การรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสังคม มีความแตกต่างกัน โดย การรับรู้ของกลุ่มอายุ ระหว่าง 50-59 ปี มีมากกว่ากลุ่มอายุต่ำกว่า 30 ปี ระหว่าง 30-39 ปี และระหว่าง 40-49 ปี

ตาราง 33

เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสังคม เรื่อง อาชญากรรมบริเวณรอบๆ แหล่งท่องเที่ยวที่มีปริมาณเพิ่มขึ้น แบบรายคู่ จำแนกตามอายุ

อายุ	\bar{X}	อายุ				
		ต่ำกว่า 30 ปี	30-39 ปี	40-49 ปี	50-59 ปี	60 ปีขึ้นไป
ต่ำกว่า 30 ปี	3.24				*	
30-39 ปี	3.01				*	
40-49 ปี	3.21				*	
50-59 ปี	3.88					
60 ปีขึ้นไป	3.67					

จากตาราง 33 การรับรู้ในเรื่องอาชญากรรมบริเวณรอบ ๆ แหล่งท่องเที่ยวที่มีปริมาณเพิ่มขึ้น มีความแตกต่างกัน โดย กลุ่มอายุ ระหว่าง 50-59 ปี มีมากกว่า กลุ่มอายุต่ำกว่า 30 ปี ระหว่าง 30-39 ปี และระหว่าง 40-49 ปี

ตาราง 34

เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสังคม เรื่อง เกิดปัญหาความเสื่อมถอยด้านความประพฤติกของคนในชุมชนแบบรายคู่ จำแนกตามอายุ

อายุ	\bar{X}	อายุ				
		ต่ำกว่า 30 ปี	30-39 ปี	40-49 ปี	50-59 ปี	60 ปีขึ้นไป
ต่ำกว่า 30 ปี	3.03				*	
30-39 ปี	3.09				*	
40-49 ปี	3.27				*	
50-59 ปี	3.82					
60 ปีขึ้นไป	3.00					

จากตาราง 34 การรับรู้ในเรื่องเกิดปัญหาความเสื่อมถอยด้านความประพฤติของคนในชุมชน มีความแตกต่างกัน โดย กลุ่มอายุ ระหว่าง 50-59 ปี มีมากกว่า กลุ่มอายุต่ำกว่า 30 ปี ระหว่าง 30-39 ปี และระหว่าง 40-49 ปี

ตาราง 35

เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสังคม เรื่องมีการมั่วสุมของกลุ่มนักท่องเที่ยวทำให้แหล่งท่องเที่ยวเป็นแหล่งยาเสพติดแบบรายคู่ จำแนกตามอายุ

อายุ	\bar{X}	อายุ				
		ต่ำกว่า 30 ปี	30-39 ปี	40-49 ปี	50-59 ปี	60 ปีขึ้นไป
ต่ำกว่า 30 ปี	2.86				*	
30-39 ปี	3.09				*	
40-49 ปี	3.18				*	
50-59 ปี	3.94					
60 ปีขึ้นไป	3.33					

จากตาราง 35 การรับรู้ในเรื่องมีการมั่วสุมของกลุ่มนักท่องเที่ยวทำให้แหล่งท่องเที่ยวเป็นแหล่งยาเสพติด มีความแตกต่างกัน โดยกลุ่มอายุ ระหว่าง 50-59 ปี มีมากกว่า กลุ่มอายุต่ำกว่า 30 ปี ระหว่าง 30-39 ปี และระหว่าง 40-49 ปี

ตาราง 36

เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสังคมข้ามภูมิภาคระดับการศึกษา

ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสังคม	ระดับการศึกษา													
	ประถมศึกษา			มัธยมศึกษาตอนต้น			มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.			อนุปริญญา/ปวส.			F	sig
	\bar{X}	SD		\bar{X}	SD		\bar{X}	SD		\bar{X}	SD			
ชุมชนขยายตัว เนื่องจากมีการอพยพที่อยู่ของประชาชนมาจากชุมชนอื่นเพื่อมาประกอบอาชีพมากขึ้น	3.46	0.90	3.10	1.05	3.22	1.04	3.64	0.74	3.57	1.13	2.52*	0.04		
อัตราการเคลื่อนย้ายถิ่นที่อยู่ของประชาชนไปยังถิ่นอื่นลดลง	3.20	0.84	3.00	0.97	3.06	1.13	3.21	0.89	3.71	0.76	1.43	0.23		
ประชากรแออัดในช่วงเทศกาลท่องเที่ยว	3.49	0.92	3.55	1.12	3.44	1.24	3.71	1.07	4.14	0.69	0.87	0.48		
อาชญากรรมบริเวณรอบ ๆ แหล่งท่องเที่ยวมีปริมาณเพิ่มขึ้น	3.27	0.91	3.19	1.14	3.00	1.11	3.36	0.93	3.29	0.95	0.55	0.70		
เกิดปัญหาความเสื่อมถอยด้านประเพณีของคนในชุมชน	3.22	0.94	3.23	1.13	2.91	1.12	3.00	0.96	3.43	0.79	0.88	0.48		

ตาราง 36 (ต่อ)

ผลกระทบต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตำบลงังคม	ระดับการศึกษา										F	sig
	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษาตอนต้น		มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.		อนุปริญญา/ปวส.		ปริญญาตรี			
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD		
มีการมีส่วนร่วมของกลุ่มนักท่องเที่ยว ทำให้แหล่งท่องเที่ยวเป็นแหล่งเสพติด	3.26	1.10	2.90	1.27	2.84	1.37	2.71	1.27	3.57	1.13	2.20	0.07
การหารายได้ในการใช้จ่ายในครอบครัวของคนในชุมชนทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวเปลี่ยนแปลงไป ปริมาณการหย่าร้างเพิ่มขึ้น	3.24	1.06	3.06	1.23	3.19	1.26	3.21	1.37	3.43	1.13	0.41	0.80
รวม	3.31	0.66	3.15	0.74	3.09	0.79	3.27	0.77	3.59	0.74	1.46	0.21

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 36 เปรียบเทียบความแตกต่างในการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิง-
นิเวศด้านสังคมจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยในระดับ
ปานกลางถึงมากคือ ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
อนุปริญญา/ปวส. และปริญญาตรี (\bar{X} = 3.31, 3.15, 3.59, 3.27 และ 3.09 ตามลำดับ)

ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย พบว่าการรับรู้โดยรวมของแต่ละระดับ
การศึกษาไม่มีความแตกต่างกัน การรับรู้เรื่องชุมชนขยายตัวเนื่องจากการอพยพที่อยู่
ของประชาชนมาจากชุมชนอื่นเพื่อมาประกอบอาชีพมากขึ้น มีความแตกต่างกันอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่
ด้วยวิธี LSD ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 37

เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสังคม
เรื่อง ชุมชนขยายตัวเนื่องจากการอพยพที่อยู่ของประชาชนมาจากชุมชนอื่นเพื่อมา
ประกอบอาชีพมากขึ้นแบบรายคู่ จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	\bar{X}	ระดับการศึกษา				
		ประถม ศึกษา	มัธยมศึกษา ตอนต้น	มัธยมศึกษา ตอนปลาย/ ปวช.	อนุปริญญา/ ปวส.	ปริญญา ตรี
ประถมศึกษา	3.46		*			
มัธยมศึกษาตอนต้น	3.15					
มัธยมศึกษาตอน ปลาย/ปวช.	3.22					
อนุปริญญา/ปวส.	3.64					
ปริญญาตรี	3.57					

จากตาราง 37 การรับรู้ในเรื่องชุมชนขยายตัวเนื่องจากการอพยพที่อยู่ของประชาชนมาจากชุมชนอื่นเพื่อมาประกอบอาชีพมากขึ้นมีความแตกต่างกัน โดยกลุ่มที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา มีการรับรู้มากกว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น

เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษา ได้เปรียบเทียบความแตกต่างในการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสิ่งแวดล้อมจำแนกตาม เพศ อายุ และระดับการศึกษา โดยมีตารางแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

ตาราง 38

เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสิ่งแวดล้อมจำแนกตามเพศ

ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสิ่งแวดล้อม	เพศ				t	sig
	หญิง		ชาย			
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD		
มีการปรับปรุงภูมิทัศน์ที่สวยงามรอบ ๆ แหล่งท่องเที่ยว	3.89	0.80	3.83	0.87	0.64	0.52
มีการสร้างสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและสถานบันเทิง เช่น ร้านคาราโอเกะ สวนสาธารณะ	3.29	0.84	3.26	1.05	0.31	0.76
เกิดความเสื่อมโทรมในสภาพแวดล้อมจากการทิ้งขยะหรือของเสียบริเวณแหล่งท่องเที่ยว	3.19	1.05	3.31	1.18	-0.92	0.36
การใช้ยานพาหนะในการเดินทาง และการผลิตสินค้าต่าง ๆ ทำให้เกิดสภาวะอากาศ น้ำ และเสียงเป็นพิษ	3.18	0.94	3.32	1.10	-1.19	0.24
พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ทำให้เกิดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ เช่น พันธุ์พืชและพันธุ์ไม้ถูกทำลาย	3.13	1.13	3.14	1.23	-0.05	0.96

ตาราง 38 (ต่อ)

ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านสิ่งแวดล้อม	เพศ				t	sig
	หญิง		ชาย			
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD		
การก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น การสร้าง กระเช้าไฟฟ้าขึ้นภูกระดึง ส่งผลให้เกิดการทำลาย ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	3.39	1.07	3.23	1.24	1.14	0.25
ทัศนียภาพที่สวยงามถูกบดบัง จากการก่อสร้างอาคาร ที่ปราศจากการควบคุม	3.21	1.01	3.17	0.96	0.26	0.79
มีการสร้างแหล่งศึกษาเรียนรู้มากยิ่งขึ้น เช่น ศูนย์- ข้อมูลการท่องเที่ยว	3.51	0.97	3.41	1.07	0.89	0.37
รวม	3.35	0.63	3.33	0.67	0.20	0.84

จากตาราง 38 เปรียบเทียบความแตกต่างในการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิง-
นิเวศด้านสิ่งแวดล้อมจำแนกตามเพศ พบว่า โดยรวมเพศหญิง และเพศชายมีการรับรู้ใน
ระดับใกล้เคียงกัน มีคะแนนเฉลี่ยในระดับปานกลาง เพศหญิง ($\bar{X} = 3.35$) และชาย
($\bar{X} = 3.33$)

ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย พบว่า โดยรวมมีการรับรู้ไม่แตกต่างกัน
และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าทุกข้อเพศหญิง และเพศชายไม่มีความแตกต่างกันนั่นคือ
เพศ ไม่มีผลต่อการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสิ่งแวดล้อม

ตาราง 39

เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสิ่งแวดล้อมจำแนกตามอายุ

ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสิ่งแวดล้อม	อายุ												F	sig
	ต่ำกว่า 30 ปี		30 – 39 ปี		40 – 49 ปี		50 – 59 ปี		60 ปีขึ้นไป		SD	SD		
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD				
มีการปรับปรุงภูมิทัศน์ที่สวยงามรอบ ๆ แหล่งท่องเที่ยว	3.88	0.79	3.74	0.76	3.84	0.90	4.29	0.92	4.00	1.00	1.55	0.19		
มีการสร้างสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและสถานบันเทิง	3.14	1.07	3.19	0.80	3.34	0.94	3.88	0.70	3.67	1.53	2.60*	0.04		
เกิดความเสื่อมโทรมในสภาพแวดล้อมจากการทิ้งขยะหรือของเสียบริเวณแหล่งท่องเที่ยว	3.22	1.11	3.10	1.11	3.32	1.14	3.71	0.92	3.00	2.00	1.18	0.32		
การใช้ยานพาหนะในการเดินทาง และการผลิตสินค้าต่าง ๆ ทำให้เกิดสภาพอากาศน้ำ และเสียงเป็นพิษ	3.27	1.05	3.20	0.99	3.20	1.04	3.59	1.00	3.67	1.15	0.69	0.60		
พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ทำให้เกิดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ เช่น พันธุ์พืช และพันธุ์ไม้ถูกทำลาย	3.19	1.15	3.09	1.15	3.00	1.26	3.71	0.77	4.00	1.00	1.82	0.13		
การก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น การสร้างกระแสไฟฟ้าขึ้นภูกระดึง ส่งผลให้เกิดการทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	3.10	1.25	3.34	1.09	3.35	1.10	3.88	1.22	4.00	1.00	2.11	0.08		

ตาราง 39 (ต่อ)

ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสิ่งแวดล้อม	อายุ												F	sig
	ต่ำกว่า 30 ปี		30 – 39 ปี		40 – 49 ปี		50 – 59 ปี		60 ปีขึ้นไป		SD	SD		
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD				
ทัศนียภาพที่สวยงามถูกบดบัง จากการก่อสร้างอาคาร	3.26	0.97	2.97	1.10	3.17	0.93	3.82	0.64	3.33	0.58	2.82*	0.03		
ที่ปราศจากการควบคุม	3.48	1.03	3.61	0.95	3.31	1.05	3.41	1.12	4.33	0.58	1.48	0.21		
มีการสร้างแหล่งศึกษาเรียนรู้มากขึ้น เช่น ศูนย์- ข้อมูลการท่องเที่ยว	3.32	0.59	3.28	0.67	3.32	0.67	3.79	0.60	3.75	0.90	2.56	0.04		
รวม														

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 39 เปรียบเทียบความแตกต่างในการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสิ่งแวดล้อมจำแนกตามอายุ พบว่า โดยรวม มีคะแนนเฉลี่ยในระดับปานกลางถึงมากที่สุดคือ ต่ำกว่า 30 ปี ระหว่าง 30-39 ปี ระหว่าง 40-49 ปี ระหว่าง 50-59 ปี และ 60 ปีขึ้นไป (\bar{X} = 3.32, 3.28, 3.32, 3.75 และ 3.79 ตามลำดับ)

ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย พบว่า การรับรู้โดยรวมของกลุ่มอายุแต่ละกลุ่มไม่มีความแตกต่างกัน การรับรู้ในเรื่องมีการสร้างสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและสถานบันเทิง เช่น ร้านอาหารไอเกะสวนสาธารณะ และการรับรู้ในเรื่องทัศนียภาพที่สวยงามถูกบดบังจากการก่อสร้างอาคารที่ปราศจากการควบคุม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 40

เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสิ่งแวดล้อมเรื่อง มีการสร้างสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและสถานบันเทิง เช่น ร้านอาหารไอเกะสวนสาธารณะแบบรายคู่ จำแนกตามอายุ

ระดับการศึกษา	\bar{X}	ระดับการศึกษา				
		ต่ำกว่า 30 ปี	30-39 ปี	40-49 ปี	50-59 ปี	60 ปีขึ้นไป
ต่ำกว่า 30 ปี	3.14					*
30-39 ปี	3.19					*
40-49 ปี	3.34					*
50-59 ปี	3.88					
60 ปีขึ้นไป	3.67					

จากตาราง 40 การรับรู้ในเรื่องมีการสร้างสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และสถานบันเทิง เช่น ร้านอาหารไอเกะสวนสาธารณะ มีความแตกต่างกัน โดย กลุ่มอายุ ระหว่าง 50-59 ปี มีมากกว่า กลุ่มอายุต่ำกว่า 30 ปี ระหว่าง 30-39 ปี และระหว่าง 40-49 ปี

ตาราง 41

เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสิ่งแวดล้อม
เรื่อง ทัศนียภาพที่สวยงามถูกบดบังจากการก่อสร้างอาคารที่ปราศจากการควบคุมแบบ-
รายคู่ จำแนกตามอายุ

ระดับการศึกษา	\bar{X}	ระดับการศึกษา				
		ต่ำกว่า 30 ปี	30-39 ปี	40-49 ปี	50-59 ปี	60 ปีขึ้นไป
ต่ำกว่า 30 ปี	3.26					*
30-39 ปี	2.97					*
40-49 ปี	3.17					*
50-59 ปี	3.82					
60 ปีขึ้นไป	3.33					

จากตาราง 40 การรับรู้ในเรื่องทัศนียภาพที่สวยงามถูกบดบังจากการก่อสร้างอาคาร
ที่ปราศจากการควบคุมมีความแตกต่างกัน โดย กลุ่มอายุ ระหว่าง 50-59 ปี มีมากกว่า
กลุ่มอายุ ต่ำกว่า 30 ปี ระหว่าง 30-39 ปี และระหว่าง 40-49 ปี

ตาราง 42

เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสิ่งแวดล้อมจำแนกตามระดับการศึกษา

ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสิ่งแวดล้อม	ระดับการศึกษา												F	sig
	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษาตอนต้น		มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.		อนุปริญญา/ปวส.		ปริญญาตรี		SD			
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD		
มีการปรับปรุงภูมิทัศน์ที่สวยงามรอบๆ แหล่งท่องเที่ยว	3.74	0.86	3.82	0.78	4.16	0.81	4.21	0.80	4.57	0.53	3.83*	0.01		
มีการสร้างสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและสถานบันเทิง เช่น ร้านคาราโอเกะสวนสาธารณะ	3.26	0.84	3.20	1.06	3.59	1.07	3.07	1.00	3.43	1.13	1.23	0.30		
เกิดความเสื่อมโทรมในสภาพแวดล้อมจากการทิ้งขยะหรือของเสียบริเวณแหล่งท่องเที่ยว	3.25	1.03	3.27	1.24	3.13	1.31	3.29	0.91	3.57	1.13	0.25	0.91		
การใช้ยานพาหนะในการเดินทาง และการผลิตสินค้าต่าง ๆ ทำให้เกิดสภาวะอากาศน้ำ และเสียงเป็นพิษ	3.21	0.92	3.26	1.15	3.25	1.24	3.29	0.73	3.86	0.90	0.67	0.62		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 42 (ต่อ)

ผลกระทบทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสิ่งแวดล้อม	ระดับการศึกษา										F	sig
	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษาตอนต้น		มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.		อนุปริญญา/ปวส.		ปริญญาตรี			
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD		
พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ทำให้เกิดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ เช่น พันธ์พืช และพันธ์ไม้ถูกทำลาย	3.18	1.11	3.15	1.26	2.91	1.33	2.71	0.83	4.00	1.15	1.76	0.14
การก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น การสร้างกระแสไฟฟ้าเข้าพื้นที่ขึ้นภูกระดึง ส่งผลให้เกิดการทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	3.37	1.08	3.18	1.22	3.31	1.38	3.14	1.03	4.00	1.15	1.04	0.39
ทัศนียภาพที่สวยงามถูกบดบัง จากการก่อสร้างอาคารที่ปราศจากการควบคุม	3.18	0.95	3.24	0.93	3.09	1.20	3.00	1.11	3.71	1.11	0.76	0.55
มีการสร้างแหล่งศึกษาเรียนรู้มากยิ่งขึ้น เช่น ศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว	3.42	1.02	3.42	1.06	3.38	1.01	4.07	0.92	3.86	0.69	1.67	0.16
รวม	3.33	0.63	3.32	0.68	3.35	0.69	3.35	0.58	3.88	0.63	1.23	0.30

จากตาราง 42 เปรียบเทียบความแตกต่างในการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสิ่งแวดล้อมจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยในระดับปานกลางถึงมากคือ ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. อนุปริญญา/ปวส. และปริญญาตรี (\bar{X} = 3.33, 3.32, 3.35, 3.35 และ 3.88 ตามลำดับ)

ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย พบว่า มีการรับรู้โดยรวมของแต่ละระดับการศึกษาไม่มีความแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การรับรู้ในเรื่องมีการปรับปรุงภูมิทัศน์ที่สวยงามรอบ ๆ แหล่งท่องเที่ยว มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 43

เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสิ่งแวดล้อมแบบรายคู่ จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	\bar{X}	ระดับการศึกษา				
		ประถม ศึกษา	มัธยม ศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษา ตอนปลาย/ ปวช.	อนุปริญญา/ ปวส.	ปริญญา ตรี
ประถมศึกษา	3.74			*	*	*
มัธยมศึกษาตอนต้น	3.82					*
มัธยมศึกษาตอน ปลาย/ปวช.	4.16					
อนุปริญญา/ปวส.	4.21					
ปริญญาตรี	4.57					

จากตาราง 43 การรับรู้ในเรื่องมีการปรับปรุงภูมิทัศน์ที่สวยงามรอบ ๆ แหล่งท่องเที่ยวมีความแตกต่างกัน โดย กลุ่มที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. อนุปริญญา/ปวส. และปริญญาตรี มีการรับรู้มากกว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา และยัง

พบว่า การรับรู้ของกลุ่มที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีการรับรู้มากกว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น

**เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้าน
ศิลปวัฒนธรรม**

จากการศึกษา ได้เปรียบเทียบความแตกต่างในการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านศิลปวัฒนธรรม จำแนกตาม เพศ อายุ และระดับการศึกษา โดยมีตารางแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

ตาราง 44

**เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้าน-
ศิลปวัฒนธรรมจำแนกตามเพศ**

ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านศิลปวัฒนธรรม	เพศ				t	sig
	หญิง		ชาย			
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD		
เกิดการฟื้นฟู อนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่น	3.51	0.90	3.50	0.93	0.10	0.92
มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม จากการเดินทางของ นักท่องเที่ยวที่มีถิ่นฐานต่างกัน	3.48	0.82	3.37	0.95	1.01	0.32
ส่งเสริมและฟื้นฟูงานหัตถกรรมพื้นบ้านที่แสดงถึง วิถีชีวิตในชุมชน	3.49	0.88	3.29	1.02	1.68	0.09
เกิดการบิดเบือนวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีในท้องถิ่น	3.20	1.01	3.18	1.05	0.14	0.89
มีการผลิตสินค้าโดยการลอกเลียนศิลปะ	3.14	0.90	3.06	1.11	0.70	0.49
รวม	3.36	0.61	3.28	0.68	1.06	0.29

จากตาราง 44 เปรียบเทียบความแตกต่างในการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านศิลปวัฒนธรรมจำแนกตามเพศ พบว่า โดยรวมเพศหญิง และเพศชายมีการรับรู้

ในระดับใกล้เคียงกัน มีคะแนนเฉลี่ยในระดับปานกลาง เพศหญิง ($\bar{X} = 3.36$) และชาย ($\bar{X} = 3.28$)

ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย พบว่า มีการรับรู้ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อเพศหญิงและเพศชายไม่มีความแตกต่างกัน นั่นคือ เพศไม่มีผลต่อการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านศิลปวัฒนธรรม

ตาราง 45

เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านวัฒนธรรมจำแนกตามอายุ

ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้าน ศิลปวัฒนธรรม	อายุ										F	sig
	ต่ำกว่า 30 ปี		30-39 ปี		40-49 ปี		50-59 ปี		60 ปีขึ้นไป			
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD		
เกิดการฟื้นฟูอนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรม ท้องถิ่น	3.52	0.89	3.47	0.97	3.39	0.87	4.06	0.83	4.67	0.58	3.28*	0.01
มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม จากการเดินทางของ นักท่องเที่ยวที่มีถิ่นฐานต่างกัน	3.24	0.98	3.44	0.86	3.46	0.82	3.88	0.70	4.33	0.58	2.97*	0.02
ส่งเสริมและฟื้นฟูงานหัตถกรรมพื้นบ้านที่แสดง ถึงวิถีชีวิตในชุมชน	3.27	0.93	3.39	0.94	3.39	0.97	3.76	0.97	4.67	0.58	2.41*	0.05
เกิดการเปิดเป็นอนวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีในท้องถิ่น	3.07	0.98	3.16	1.15	3.20	0.93	3.71	1.10	4.33	1.15	2.40	0.05
มีการผลิตสินค้าโดยการออกเถียนศิลปะ	2.98	1.01	3.13	1.03	3.13	1.00	3.41	1.00	3.00	1.00	0.78	0.54
รวม	3.22	0.59	3.32	0.70	3.32	0.62	3.76	0.68	4.20	0.53	4.13**	0.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 45 เปรียบเทียบความแตกต่างในการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิง-
นิเวศด้านศิลปวัฒนธรรมจำแนกตามอายุ พบว่า โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยในระดับปานกลาง
ถึงมากที่สุดคือ ต่ำกว่า 30 ปี ระหว่าง 30-39 ปี ระหว่าง 40-49 ปี ระหว่าง 50-59 ปี และ 60 ปี
ขึ้นไป (\bar{X} = 3.22, 3.32, 3.32, 3.76 และ 4.20 ตามลำดับ)

ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย พบว่า มีการรับรู้โดยรวมแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การรับรู้เรื่องเกิดการ
ฟื้นฟู อนุรักษ์ และเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่น การรับรู้เรื่องมีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม
จากการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่มีถิ่นฐานต่างกัน และการรับรู้เรื่องส่งเสริม และฟื้นฟู
งานหัตถกรรมพื้นบ้านที่แสดงถึงวิถีชีวิตในชุมชน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อด้วยวิธี LSD
ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 46

เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านศิลป-
วัฒนธรรมแบบรายข้อ จำแนกตามอายุ

อายุ	\bar{X}	อายุ				
		ต่ำกว่า 30 ปี	30-39 ปี	40-49 ปี	50-59 ปี	60 ปีขึ้นไป
ต่ำกว่า 30 ปี	3.22				*	*
30-39 ปี	3.32				*	*
40-49 ปี	3.32				*	*
50-59 ปี	3.76					
60 ปีขึ้นไป	4.20					

จากตาราง 46 พบว่า การรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านศิลปวัฒนธรรมแตกต่างกัน โดยกลุ่มอายุ ระหว่าง 50-59 ปี และ 60 ปีขึ้นไป มีมากกว่ากลุ่มอายุต่ำกว่า 30 ปี ระหว่าง 30-39 ปี และระหว่าง 40-49 ปี

ตาราง 47

เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านศิลปวัฒนธรรม เรื่อง เกิดการฟื้นฟู อนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่นแบบรายคู่ จำแนกตามอายุ

อายุ	\bar{X}	อายุ				
		ต่ำกว่า 30 ปี	30-39 ปี	40-49 ปี	50-59 ปี	60 ปีขึ้นไป
ต่ำกว่า 30 ปี	3.52				*	*
30-39 ปี	3.47				*	*
40-49 ปี	3.39				*	*
50-59 ปี	4.06					
60 ปีขึ้นไป	4.67					

จากตาราง 47 การรับรู้เรื่องเกิดการฟื้นฟู อนุรักษ์ และเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่น มีความแตกต่างกัน โดยกลุ่มอายุ ระหว่าง 50-59 ปี และ 60 ปีขึ้นไป มีการรับรู้มากกว่ากลุ่มอายุต่ำกว่า 30 ปี ระหว่าง 30-39 ปี และระหว่าง 40-49 ปี

ตาราง 48

เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้าน
ศิลปวัฒนธรรม เรื่อง มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม จากการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่มี
ถิ่นฐานต่างกันแบบรายคู่ จำแนกตามอายุ

อายุ	\bar{X}	อายุ				
		ต่ำกว่า 30 ปี	30-39 ปี	40-49 ปี	50-59 ปี	60 ปีขึ้นไป
ต่ำกว่า 30 ปี	3.24				*	*
30-39 ปี	3.44					
40-49 ปี	3.46					
50-59 ปี	3.88					
60 ปีขึ้นไป	4.33					

จากตาราง 48 การรับรู้ในเรื่องมีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมจากการเดินทางของ
นักท่องเที่ยวที่มีถิ่นฐานต่างกันมีความแตกต่างกัน โดยกลุ่มอายุ ระหว่าง 50-59 ปี และ
60 ปีขึ้นไป มีมากกว่า กลุ่มอายุต่ำกว่า 30 ปี

ตาราง 49

เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้าน
ศิลปวัฒนธรรม เรื่อง ส่งเสริมและฟื้นฟูงานหัตถกรรมพื้นบ้านที่แสดงถึงวิถีชีวิตใน
ชุมชน แบบรายคู่ จำแนกตามอายุ

อายุ	\bar{X}	อายุ				
		ต่ำกว่า 30 ปี	30-39 ปี	40-49 ปี	50-59 ปี	60 ปีขึ้นไป
ต่ำกว่า 30 ปี	3.27				*	*
30-39 ปี	3.39					*
40-49 ปี	3.39					*
50-59 ปี	3.76					
60 ปีขึ้นไป	4.67					

จากตาราง 49 การรับรู้ในเรื่องส่งเสริมและฟื้นฟูงานหัตถกรรมพื้นบ้านที่แสดงถึงวิถีชีวิตในชุมชนมีความแตกต่างกัน โดยกลุ่มอายุ ระหว่าง 50-59 ปี มีมากกว่ากลุ่มอายุต่ำกว่า 30 ปี และกลุ่มอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป มีมากกว่า กลุ่มอายุต่ำกว่า 30 ปี ระหว่าง 30-39 ปี และระหว่าง 40-49 ปี

ตาราง 50

เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านจิตพัฒนาธรรมจําแนกตามการศึกษา

ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านจิตพัฒนาธรรม	การศึกษา															
	ประถมศึกษา			มัธยมศึกษาตอนต้น			มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.			อนุปริญญา/ปวส.			F	sig		
	\bar{X}	SD		\bar{X}	SD		\bar{X}	SD		\bar{X}	SD					
เกิดการฟื้นฟูอนุรักษ์ และเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่น	3.51	0.87		3.43	0.88		3.47	1.11		3.86	0.95		4.00	1.00	1.20	0.31
มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม จากการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่มีถิ่นฐานต่างกัน	3.46	0.78		3.29	1.01		3.28	0.99		3.71	0.83		4.29	0.49	2.88*	0.02
ส่งเสริมและฟื้นฟูงานหัตถกรรมพื้นบ้านที่แสดงถึงวิถีชีวิตในชุมชน	3.42	0.93		3.24	0.98		3.34	1.00		3.86	0.86		3.71	0.95	1.64	0.16
เกิดการเปิดบ่อนวัฒนธรรม ชนบรรมนิยมประเพณีในท้องถิ่น	3.27	1.00		3.15	0.99		2.84	1.25		3.07	0.83		3.71	1.11	1.70	0.15
มีการผลิตสินค้าโดยการลอกเลียนคิดปะ	3.18	0.96		3.12	1.05		2.75	1.16		2.86	0.95		3.29	0.76	1.45	0.22
รวม	3.37	0.64		3.25	0.67		3.14	0.59		3.47	0.64		3.80	0.50	2.30	0.06

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 50 เปรียบเทียบความแตกต่างในการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิง-
นิเวศด้านศิลปวัฒนธรรมจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยใน
ระดับปานกลางถึงมากคือ ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย/
ปวช. อนุปริญญา/ปวส. และปริญญาตรี (\bar{X} = 3.37, 3.25, 3.14, 3.47 และ 3.80 ตามลำดับ)

ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย พบว่ามีการรับรู้โดยรวม ไม่มีความ
แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า การรับรู้ในเรื่องมีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม
จากการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่มีถิ่นฐานต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD
ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 51

เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านศิลป-
วัฒนธรรม เรื่อง มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมจากการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่มีถิ่นฐาน
ต่างกันแบบรายคู่ จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	\bar{X}	ระดับการศึกษา				
		ประถม ศึกษา	มัธยมศึกษา ตอนต้น	มัธยมศึกษาตอน ปลาย/ปวช.	อนุปริญญา/ ปวส.	ปริญญา ตรี
ประถมศึกษา	3.46					*
มัธยมศึกษา						*
ตอนต้น	3.29					
มัธยมศึกษาตอน						*
ปลาย/ปวช.	3.28					
อนุปริญญา/ปวส.	3.71					
ปริญญาตรี	4.29					

จากตาราง 51 การรับรู้เรื่องมีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมจากการเดินทางของนัก-
ท่องเที่ยวที่มีถิ่นฐานต่างกันมีความแตกต่างกัน โดยกลุ่มที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มี

การรับรู้มากกว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และ
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย การรับรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนในตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา และเพื่อศึกษาปัญหาในการรับรู้สารสนเทศ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนในตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย โดยทำการศึกษาจากประชาชนในตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่มีอาณาเขตติดกับอุทยานแห่งชาติภูกระดึง จำนวน 6 หมู่บ้าน ในตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย รวมจำนวนทั้งสิ้น 279 คน ได้มาจากการสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยการจับฉลากจากเลขที่ทะเบียนบ้าน ที่มีผู้อยู่อาศัย ที่สำรวจจากองค์การบริหารส่วนตำบลศรีฐาน และเลือกจากหัวหน้าครอบครัว หรือตัวแทนครอบครัว หากไม่พบผู้อยู่อาศัยในบ้านเลขที่ในขณะนั้น ให้สำรวจจากบ้านที่อยู่ใกล้เคียงแทน จนครบตามจำนวนของกลุ่มตัวอย่างของแต่ละหมู่บ้าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวนทั้งสิ้น 279 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล รวบรวมแบบสอบถาม จำนวน 279 ชุด มาวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ ทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความแตกต่างในการรับรู้สารสนเทศ และผลกระทบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย จำแนกตาม เพศชาย และหญิง โดยใช้ *t-test* ทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความแตกต่างในการรับรู้สารสนเทศ และผลกระทบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชน

ตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย จำแนกตาม การศึกษา และอายุ ใช้การวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว หากคะแนนเฉลี่ยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีแอลเอสดี

ผลจากการศึกษา สามารถสรุปผลการวิจัย ผลการทดสอบสมมติฐาน การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษา การรับรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชน ในตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย สรุปผลการวิจัยได้ ดังต่อไปนี้

1. ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 279 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 40-49 ปี มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพเกษตรกรรวม ประชาชนส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีการรับรู้สารสนเทศการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีแหล่งรับรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากแหล่งท่องเที่ยว คือ อุทยานแห่งชาติภูกระดึง มากที่สุด และมีการรับรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากผู้นำชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน มากที่สุด โดยที่ระดับการรับรู้อยู่ในระดับชัดเจนปานกลาง สาเหตุที่ต้องมีการรับรู้เนื่องจากมีความสนใจหรือต้องการที่จะรับรู้ ส่วนช่องทางหรือสื่อที่คิดว่า จะผลต่อการรับรู้มากที่สุด คือ ผู้นำชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และแหล่งที่คิดว่าจะผล ต่อการรับรู้มากที่สุด คือ แหล่งท่องเที่ยว (อุทยานแห่งชาติภูกระดึง)

2. ประชาชนมีการรับรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดย มีการรับรู้ในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นบริเวณแหล่งท่องเที่ยวที่มีศูนย์บริการ อำนวยความสะดวก เช่น ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว สุขา ร้านอาหาร มากที่สุด ส่วนอันดับ ที่น้อยที่สุดคือ การรับรู้ในเรื่องเป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน และประชาชนท้องถิ่น ในการคิด วางแผน และการปฏิบัติตาม

3. ประชาชนมีการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม อยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน การรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้าน เศรษฐกิจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสังคม

โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสิ่งแวดล้อม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านศิลปวัฒนธรรมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

4. ประชาชนมีปัญหการรับรู้สารสนเทศด้านแหล่งสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดย 2 อันดับแรกคือ ศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยว อ.ภูกระดึง ขาดการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่สารสนเทศที่ต่อเนื่อง และอบต.ศรีฐาน ขาดการประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่สารสนเทศที่ต่อเนื่อง ปัญหการรับรู้สารสนเทศด้านช่องทาง/สื่อ สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดย 2 อันดับแรกคือ ป้ายประกาศ/บอร์ดประชาสัมพันธ์ มีน้อย ไม่เพียงพอ และหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน ขาดการประชาสัมพันธ์ที่ต่อเนื่อง

ผลการทดสอบสมมุติฐาน

1. ผลการวิเคราะห์ในเรื่องการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านเศรษฐกิจ เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า มีการรับรู้ไม่แตกต่างกัน แต่ จำแนกตามอายุ พบว่า แตกต่างกัน โดยกลุ่มอายุ ระหว่าง 50-59 ปี และ 60 ปีขึ้นไป มีการรับรู้มากกว่ากลุ่มอายุ ต่ำกว่า 30 ปี ระหว่าง 30-39 ปี และระหว่าง 40-49 ปี เมื่อจำแนกระดับการศึกษา พบว่า การรับรู้มีความแตกต่างกัน โดยกลุ่มที่มีระดับการศึกษานุปริญญา/ปวส. และปริญญาตรี มีการรับรู้มากกว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น

2. ผลการวิเคราะห์ในเรื่องการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสังคม เมื่อจำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา พบว่า มีการรับรู้ไม่แตกต่างกัน แต่จำแนกตามอายุ พบว่า มีการรับรู้แตกต่างกัน โดยการรับรู้ของกลุ่มอายุ ระหว่าง 50-59 ปี มีมากกว่ากลุ่มอายุต่ำกว่า 30 ปี ระหว่าง 30-39 ปี และระหว่าง 40-49 ปี

3. ผลการวิเคราะห์ในเรื่องการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสิ่งแวดล้อม เมื่อจำแนกตามเพศ จำแนกตามอายุ และระดับการศึกษา พบว่า การรับรู้ไม่มีความแตกต่างกัน

4. ผลการวิเคราะห์ในเรื่องการรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านศิลปวัฒนธรรม จำแนกตามเพศ และจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า มีการรับรู้ไม่

แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า มีการรับรู้แตกต่างกัน โดยกลุ่มอายุ ระหว่าง 50-59 ปี และ 60 ปีขึ้นไป มีมากกว่ากลุ่มอายุต่ำกว่า 30 ปี ระหว่าง 30-39 ปี และระหว่าง 40-49 ปี

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย ดังต่อไปนี้

1. ผลที่ได้จากการศึกษาในการรับรู้สารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศ เมื่อพิจารณาตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา พบว่าส่วนมากประชาชนมีการรับรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีแหล่งรับรู้จากแหล่งท่องเที่ยว คือ อุทยานแห่งชาติภูกระดึงมากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุภาวดี มีนาภา (2549) ที่พบว่า ชุมชนชายฝั่งทะเล เขตบางขุนเทียน ส่วนใหญ่เคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แสดงว่าแหล่งท่องเที่ยว คือ อุทยานแห่งชาติภูกระดึง เป็นแหล่งที่สามารถเผยแพร่สารสนเทศการท่องเที่ยวที่ทำให้ประชาชนได้รับรู้ได้ชัดเจน มีรายละเอียดครบถ้วน ได้มากกว่าแหล่งอื่น และอยู่ใกล้แหล่งชุมชน รวมทั้งมีเจ้าหน้าที่ให้ข้อมูล รองลงมา คือ ศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยว อาจเพราะตั้งอยู่ในแหล่งชุมชน ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย ส่วนร้านค้า ซึ่งเป็นแหล่งที่มีการรับรู้น้อยที่สุด อาจเพราะไม่ใช่แหล่งเผยแพร่สารสนเทศโดยตรง

ช่องทางหรือสื่อที่คิดว่าจะผลต่อการรับรู้ของประชาชนมากที่สุด มาจากผู้นำชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน มากที่สุด ส่วนช่องทางหรือสื่อที่คิดว่าจะผลต่อการรับรู้ของประชาชนน้อยที่สุด คือ จากเพื่อนร่วมงาน เนื่องจากประชาชนส่วนมากไม่ได้ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วรศุภดิ วิสุเวส (2547) ที่พบว่า ผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทระดับสูงในด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ และด้านการป้องกันการบุกรุกทำลายป่า และล่าสัตว์เนื่องจากผู้นำชุมชนจะมีความใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่ และประชาชนจะให้ความเคารพ เชื่อฟัง ต่อผู้นำชุมชน แตกต่างจากผลการวิจัยของ สุภาวดี มีนาภา (2549) ที่การวิจัยพบว่า ชุมชนชายฝั่งทะเล เขตบางขุนเทียน ส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จากข่าววิทยุ/

โทรทัศน์ อาจจะเพราะเป็นแหล่งชุมชนในเขตเมือง ประชาชนจะรับรู้ข่าวสารต่าง ๆ จากช่องทางจากระบบสื่อสารมวลชนมากกว่า ตัวบุคคล หรือจากผู้นำชุมชน ที่มีบทบาทกับชุมชนในชนบทมากกว่า

แหล่งที่คิดว่าจะผลต่อการรับรู้มากที่สุด คือ แหล่งท่องเที่ยว (อุทยานแห่งชาติภูกระดึง) เนื่องจากประชาชนอาจคิดว่า อุทยานแห่งชาติภูกระดึงเป็นแหล่งที่ทำหน้าที่ในการเผยแพร่สารสนเทศของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยตรง รองลงมา คือ ศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยว ส่วนแหล่งที่คิดว่าจะผลต่อการรับรู้ที่น้อยที่สุด คือ ตลาด/ชุมชน อาจเพราะไม่ใช่แหล่งเผยแพร่สารสนเทศโดยตรง ส่วนสาเหตุที่ต้องมีการรับรู้เนื่องจากมีความสนใจหรือต้องการที่จะรับรู้ อาจเพราะประชาชนคิดว่า เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตประจำวันของตนเองที่อาศัยใกล้กับแหล่งท่องเที่ยว สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชนสิทธิ์ กัญจนภากิน (2544) ที่พบว่า ประชาชนรอบเขตอุทยานแห่งชาติคอยผากลอง ส่วนใหญ่มีความสนใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับมาก

การรับรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนอยู่ในระดับชัดเจนปานกลาง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุภาวดี มีนาภา (2549) แต่แตกต่างจากผลการวิจัยของ ชนสิทธิ์ กัญจนภากิน (2544) ที่พบว่า ประชาชนรอบเขตอุทยานแห่งชาติคอยผากลอง ส่วนใหญ่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับน้อย อาจเพราะประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ทำให้มีการเลือกรับรู้สารสนเทศในสิ่งที่คิดว่าจะมีผลกับชีวิตตนเองมากที่สุด สอดคล้องกับทฤษฎีการรับรู้ ของ Huse and Bowditch (1977, pp. 119-122) ที่กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ของมนุษย์ประการหนึ่งคือ วัฒนธรรม สังคม การใช้ชีวิตมีผลต่อทัศนคติ ค่านิยม และความคาดหวังของคน และ สมใจ ลักษณะ (2542, หน้า 107) ได้อธิบายไว้ว่า ส่วนประกอบสำคัญของกระบวนการรับรู้ คือ การมีสิ่งเร้าจากภายนอก การรู้สึกของระบบประสาทรับสิ่งเร้า การพิจารณาเลือกรับ

2. ผลที่ได้จากการศึกษาการรับรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เมื่อพิจารณาตามเพศอายุ และระดับการศึกษา พบว่า ส่วนมากประชาชนมีการรับรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชนสิทธิ์ กัญจนภากิน (2544) ที่พบว่า ประชาชนรอบเขตอุทยานแห่งชาติคอยผากลองส่วนใหญ่มีความรู้เรื่อง

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับมาก ผลการวิจัยของ กฤษดา ยะการ (2543) ที่พบว่า ประชาชนตำบลแม่ทราย อำเภอร่องวาง จังหวัดแพร่ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับมาก และผลการวิจัยของ ชีรพัฒน์ ตี้อตัน (2546) ที่พบว่า ประชาชนในพื้นที่วนอุทยานม่อนพระยาแช่ ตำบลพิชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง มีระดับความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อยู่ในระดับที่สูง ในขณะที่แตกต่างจากผลการวิจัยของ สลธิยา หมัดลั้ง (2549) ที่พบว่า ประชาชนชาวชุมชนคลองสน กิ่งอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ยังมีความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน้อย เนื่องจากชุมชนคลองสนเป็นเกาะ ทำให้การเข้าไปดูแลให้ความรู้ของเจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวน้อย ในขณะที่ ชุมชนตำบลศรีฐาน จะอยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยว คือ อุทยานแห่งชาติภูกระดึง เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ และเปิดให้บริการมาหลายปี การคมนาคมสะดวก และมีกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหลายกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วม

3. ผลที่ได้จากผลการศึกษาเรื่องการรับรู้ผลกระทบเมื่อมีการจัดให้มีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทุกด้าน เพศ จะไม่มีผลต่อการรับรู้ แสดงให้เห็นว่า ทั้งเพศชาย และเพศหญิงมีการรับรู้ด้านผลกระทบไม่แตกต่างกัน อาจเพราะมีทั้งเพศชาย และเพศหญิงมีระดับการศึกษา และอาชีพ ที่ไม่แตกต่างกัน และอาศัยอยู่ชุมชนใกล้เคียงกัน

การรับรู้ผลกระทบเมื่อมีการจัดให้มีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านเศรษฐกิจโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ Narayanan (2002) ที่พบว่า ชาวชนบทประเทศสเปน เชื่อว่า การท่องเที่ยวเป็นการจุดเริ่มต้นของกระบวนการในการพัฒนาเศรษฐกิจ และผลการวิจัยของ ปรรธนา ยศสุข และเฉลิมชัย ปัญญาดี (2548) ที่พบว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีผลกระทบอย่างมากในด้านเศรษฐกิจของชุมชน เปรียบเทียบความแตกต่าง เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า มีการรับรู้ไม่แตกต่างกัน จำแนกตามอายุ พบว่า โดยรวม มีคะแนนเฉลี่ยในระดับปานกลางถึงมากที่สุด พบว่า มีการรับรู้แตกต่างกัน โดยรวมของกลุ่มอายุ ระหว่าง 50-59 ปี และ 60 ปีขึ้นไป มีการรับรู้มากกว่ากลุ่มอายุต่ำกว่า 30 ปี ระหว่าง 30-39 ปี ระหว่าง 40-49 ปี แตกต่างจากผลการการศึกษาของ Seid (1994) ที่พบว่า อายุ ของพลเมืองแขวงมอนโร เมืองมอนโร รัฐเพนซิลวาเนีย ไม่มีผลต่อ

ความเข้าใจผลกระทบของการท่องเที่ยว เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่ามีการรับรู้โดยรวมแตกต่างกัน โดยพบว่า การรับรู้โดยรวมของกลุ่มที่มีระดับการศึกษา อนุปริญญา/ปวส. และปริญญาตรี มีการรับรู้มากกว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Seid (1994) ที่ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าพลเมืองแวงมอนโร เมืองมอนโร รัฐเพนซิลวาเนีย มีความเข้าใจต่อผลกระทบของการท่องเที่ยวแตกต่างกันไปตามระดับการศึกษา อาจเพราะกลุ่มระดับการศึกษาที่สูงกว่าทำให้มีการเรียนรู้เรื่องเศรษฐกิจมากกว่ากลุ่มระดับการศึกษาที่ต่ำกว่า ในขณะที่กลุ่มวัยเรียนไม่ต้องคำนึงถึงเรื่องรายได้ และกลุ่มวัยทำงาน ต้องคำนึงถึงการหารายได้และการประกอบอาชีพ จนไม่ได้นึกถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นมาจากการท่องเที่ยว

การรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสังคม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แตกต่างจากผลการวิจัยของ ปรรณนา ยศสุข และเฉลิมชัย ปัญญาดี (2548) ที่พบว่า การท่องเที่ยวมีผลกระทบต่อชุมชนด้านสังคมน้อยมาก เปรียบเทียบความแตกต่างจำแนกตามเพศ พบว่า โดยรวมเพศหญิง และเพศชายมีการรับรู้ไม่แตกต่างกัน จำแนกตามอายุ พบว่า มีการรับรู้โดยรวมแตกต่างกัน และเมื่อทำการทดสอบรายคู่ พบว่า การรับรู้ของกลุ่มอายุ ระหว่าง 50-59 ปี มีมากกว่ากลุ่มอายุต่ำกว่า 30 ปี ระหว่าง 30-39 ปี และระหว่าง 40-49 ปี อาจจะเป็นเพราะว่ากลุ่มคนที่มีอายุน้อย อยู่ในช่วงวัยกำลังศึกษา ยังไม่มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบต่อสังคมมากนัก ในขณะที่กลุ่มวัยทำงาน ที่ต้องคำนึงเรื่องการทำมาหากินมากกว่ากลุ่มคนที่มีอายุมาก ที่เริ่มมีเวลาว่างมากขึ้นจากการทำงาน และจากประสบการณ์ชีวิต ทำให้มีการตระหนักถึงผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตมากกว่าวัยอื่น ๆ จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยในระดับปานกลางถึงมากคือ ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. อนุปริญญา/ปวส. และปริญญาตรีตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า มีการรับรู้โดยรวมของแต่ละระดับการศึกษาไม่มีความแตกต่างกัน

การรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสิ่งแวดล้อม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตามเพศพบว่า โดยรวมเพศหญิง และเพศชายมีการรับรู้ในระดับใกล้เคียงกัน มีคะแนนเฉลี่ยในระดับปานกลาง พบว่า มีการรับรู้ไม่แตกต่างกัน จำแนกตามอายุ พบว่า โดยรวม มีคะแนนเฉลี่ยในระดับปานกลางถึงมากคือ ต่ำกว่า 30 ปี

ระหว่าง 30-39 ปี ระหว่าง 40-49 ปี ระหว่าง 50-59 ปี และ 60 ปีขึ้นไป ตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า มีการรับรู้โดยรวมของกลุ่มอายุแต่ละกลุ่มไม่มีความแตกต่างกัน จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยในระดับปานกลางถึงมาก คือ ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. อนุปริญญา/ปวส. และปริญญาตรี ผลการทดสอบ พบว่า มีการรับรู้โดยรวมของแต่ละระดับการศึกษาไม่มีความแตกต่างกันอาจจะเนื่องจากเรื่องผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องที่ชุมชนที่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวให้ความสำคัญ เนื่องจากเป็นสิ่งที่มองเห็นความเปลี่ยนแปลงได้ง่ายกว่าผลกระทบด้านอื่น ๆ

การรับรู้ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านศิลปวัฒนธรรมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งแตกต่างกับผลการวิจัยของ ปรรณนา ยศสุข และเฉลิมชัย ปัญญาดี (2548) ที่สรุปผลการวิจัยว่า ชุมชนภาคเหนือตอนบนไม่ได้รับผลกระทบด้านวัฒนธรรมบางด้านจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และไม่อาจชี้ชัดลงไปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมต่าง ๆ ในชุมชน เกิดขึ้นเพราะสาเหตุจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเท่านั้น เปรียบเทียบความแตกต่าง จำแนกตามเพศ พบว่า โดยรวมเพศหญิงและเพศชายมีการรับรู้ในระดับใกล้เคียงกัน มีคะแนนเฉลี่ยในระดับปานกลางตามเพศหญิง และชายตามลำดับ และผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่ามีการรับรู้ไม่แตกต่างกัน จำแนกตามอายุ พบว่า โดยรวม มีคะแนนเฉลี่ยในระดับปานกลางถึงมากคือ ต่ำกว่า 30 ปี ระหว่าง 30-39 ปี ระหว่าง 40-49 ปี ระหว่าง 50-59 ปี และ 60 ปีขึ้นไปตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า มีการรับรู้โดยรวมแตกต่างกัน โดย การรับรู้ของกลุ่มอายุ ระหว่าง 50-59 ปี และ 60 ปีขึ้นไป มีมากกว่ากลุ่มอายุต่ำกว่า 30 ปี ระหว่าง 30-39 ปี และระหว่าง 40-49 ปี อาจจะเนื่องจาก กลุ่มคนที่มีอายุน้อย อยู่ในช่วงวัยกำลังศึกษาเป็นกลุ่มที่ได้รับอารยธรรมจากภายนอกเข้ามามาก ทำให้ความสนใจเรื่องวัฒนธรรมท้องถิ่นมีน้อย ในขณะที่กลุ่มวัยทำงานที่ต้องคำนึงเรื่องการหารายได้ และการทำมาหากินมากกว่ากลุ่มคนที่มีอายุมาก ที่เริ่มมีเวลาว่างมากขึ้นจากการทำงาน และจากประสบการณ์ชีวิต ทำให้มีการตระหนักถึงผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตมากกว่าวัยอื่น ๆ

4. ผลที่ได้จากผลการศึกษาเรื่องปัญหาการรับรู้สารสนเทศด้านแหล่งสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ปัญหาการรับรู้สารสนเทศด้าน

แหล่งสารสนเทศทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง โดย 2 อันดับแรกคือ ศูนย์บริการข้อมูล การท่องเที่ยว ขาดการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่สารสนเทศที่ต่อเนื่อง และอบต. ศรีฐาน ขาดการประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่สารสนเทศที่ต่อเนื่อง อาจจะเนื่องจากการเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของแหล่งสารสนเทศ คือ อุทยานแห่งชาติ ภูกระดึง และศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยว นั้น จะมีการเผยแพร่เฉพาะในช่วงที่การจัด กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หรือในช่วงเทศกาลท่องเที่ยวเท่านั้น ในช่วงที่ไม่มีการจัด กิจกรรมจะไม่มีประชาสัมพันธ์ทำให้ขาดการต่อเนื่อง

ปัญหาการรับรู้สารสนเทศด้านช่องทาง/สื่อ สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ปัญหาการรับรู้สารสนเทศด้านช่องทาง/สื่อ สารสนเทศทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง โดย 2 อันดับแรกคือ ป้ายประกาศ/บอร์ด ประชาสัมพันธ์ มีน้อย ไม่เพียงพอ และหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน ขาดการ ประชาสัมพันธ์ที่ต่อเนื่อง อาจจะเพราะว่า การทำป้ายประกาศ หรือบอร์ดประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะมีการจัดทำเฉพาะในช่วงมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิง- นิเวศเท่านั้น และประชาสัมพันธ์เฉพาะในสถานที่ที่มีการจัดกิจกรรมเท่านั้น

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. อุทยานแห่งชาติภูกระดึงควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สารสนเทศการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างต่อเนื่องมากขึ้น โดยเฉพาะป้ายประกาศ หรือบอร์ดประชาสัมพันธ์ ที่พบว่า ไม่เพียงพอควรมีการกระจายไปตามชุมชนมากขึ้น โดยผ่านทางผู้นำชุมชน หรือ การกระจายเสียงทางวิทยุชุมชน หรือหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน
2. ผู้นำชุมชน ซึ่งได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งพบว่า เป็นช่องทาง/สื่อที่ประชาชน เห็นว่า มีผลต่อการรับรู้สารสนเทศมากที่สุด ดังนั้นอุทยานแห่งชาติภูกระดึงควรมีการ ฝึกอบรมการให้ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทั้งผลกระทบที่จะเกิดจากการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่ผู้นำชุมชน
3. โรงเรียนในชุมชนควรมีการเพิ่มความรู้อันเนื่องมาจากการท่องเที่ยวในกลุ่มวัยเรียน มากยิ่งขึ้น เช่น ในห้องเรียน ควรมีการเพิ่มเนื้อหาในการให้เยาวชนมีการตระหนักถึง

ผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตที่จะเกิดจากการท่องเที่ยว และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในชุมชนของตนมากยิ่งขึ้น

4. อุทยานแห่งชาติภูกระดึง มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หลายกิจกรรม เช่น กิจกรรมวันสงกรานต์ ซึ่งเป็นช่วงนอกฤดูกาลท่องเที่ยวแต่พบว่า ประชาชนในท้องถิ่นมีการร่วมกิจกรรมน้อย และนักท่องเที่ยวยังมาท่องเที่ยวน้อย ดังนั้น ควรมีการประชาสัมพันธ์ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่อุทยานแห่งชาติได้จัดขึ้น เพิ่มมากขึ้น และอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนสามารถมองเห็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น และเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการด้านการท่องเที่ยวในท้องถิ่นตนเอง ซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทั้งเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในช่วงนอกฤดูกาลมากยิ่งขึ้น

5. อุทยานแห่งชาติภูกระดึง ควรมีการส่งเสริมให้มีการใช้แหล่งสารสนเทศหลาย ๆ แหล่งเพื่อให้ประชาชนมีการรับรู้สารสนเทศการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้หลายทางมากยิ่งขึ้น

6. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเผยแพร่สารสนเทศการท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรมีการประเมินผลอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้สามารถทราบว่าสื่อ/ช่องทาง หรือแหล่งสารสนเทศ ประเภทใดที่เหมาะสมกับประชาชนในท้องถิ่น

7. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ควรมีการให้ความรู้ด้านผลกระทบของการท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่อการดำเนินชีวิตแก่ชุมชนให้มากยิ่งขึ้น เช่น การจัดอบรม ทั้งแก่ผู้นำชุมชน และประชาชน ทั้งผลกระทบด้านบวก และด้านลบ โดยเฉพาะผลกระทบทางด้านสังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อชุมชนจะได้ตระหนัก และมีการเตรียมพร้อมสำหรับการดำเนินชีวิตต่อไป

8. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น อบต. ศรีฐาน อบต. ภูกระดึง ควรมีการจัดอบรม ประชาชนเพื่อส่งเสริมอาชีพที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ที่สามารถนำมาขายในช่วงนอกฤดูกาลท่องเที่ยว เพราะในช่วงนอกเทศกาลท่องเที่ยว จำนวนนักท่องเที่ยวมีน้อย ทำให้ประชาชนที่มีอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวขาดรายได้

9. อุทยานแห่งชาติภูกระดึงควรเพิ่มกิจกรรมที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในช่วงนอกเทศกาลท่องเที่ยว เพื่อให้ประชาชนมีรายได้มากยิ่งขึ้น

10. อุทยานแห่งชาติภูกระดึง ควรมิกิจกรรมเพิ่มความตระหนักในการอนุรักษ์ธรรมชาติ และวัฒนธรรม ทั้งแก่คนในชุมชน และนักท่องเที่ยว เช่น มีการอบรมเกี่ยวกับความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้แก่นักท่องเที่ยว โดยใช้ประชาชนในท้องถิ่นที่ได้ผ่านการอบรมจากเจ้าหน้าที่แล้ว เพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกต่อการอนุรักษ์ธรรมชาติและวัฒนธรรมร่วมกันระหว่างนักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่น หรือ การจัดทำที่พักแบบโฮมสเตย์

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
2. ศึกษารูปแบบการประชาสัมพันธ์และการเผยแพร่สารสนเทศการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
3. ศึกษาการรับรู้สารสนเทศการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูกระดึง
4. ศึกษาการรับรู้สารสนเทศการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนรอบแหล่งท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ในจังหวัดเลย เช่น อุทยานแห่งชาติภูเรือ อุทยานแห่งชาติภูสวนทราย เป็นต้น

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง การรับรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชน
ในตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการศึกษาค้นคว้า เรื่อง การรับรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของประชาชนในตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ซึ่งผลของการศึกษาจะเป็นแนวทางในการพัฒนาการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่อุทยานแห่งชาติภูกระดึง โดยข้อมูลทุกอย่างจะเป็นความลับ และไม่มีผลกระทบใดทั้งสิ้นๆ ต่อผู้ให้ข้อมูล

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความหรือเติมคำในช่องว่างที่เกี่ยวข้องกับตัวท่านตามความเป็นจริง

1. เพศ

 1. หญิง 2. ชาย

2. อายุ

 1. ต่ำกว่า 30 ปี 2. ระหว่าง 30-39 ปี 3. ระหว่าง 40-49 ปี 4. ระหว่าง 50-59 ปี 5. 60 ปีขึ้นไป

3. การศึกษา

 1. ประถมศึกษา 2. มัธยมศึกษาตอนต้น 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. 4. อนุปริญญา/ปวส. 4. ปริญญาตรี 6. สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

1. รับข้าราชการ 2. ประกอบธุรกิจส่วนตัว
3. รับจ้าง 4. เกษตรกร
5. อื่นๆ ระบุ

ตอนที่ 2 การรับรู้สารสนเทศการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของการรับรู้สารสนเทศการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความหรือเติมคำในช่องว่างที่ตรงกับ การรับรู้ของท่านตามความเป็นจริง

1. ท่านเคยได้รับรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่

1. เคย 2. ไม่เคย (ข้ามไปตอบตอนที่ 4)

2. ท่านได้รับรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากแหล่งใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. บ้าน
2. ร้านค้า
3. ศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยว
4. ตลาด/ชุมชน
5. แหล่งท่องเที่ยว (อุทยานแห่งชาติภูกระดึง)
6. หน่วยงาน/องค์กรราชการ เช่น อบต. ศรีฐาน อบต. ภูกระดึง
7. อื่น ๆ ระบุ.....

3. ท่านรับรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากช่องทางใดหรือจากสื่อใด

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. เพื่อนบ้าน
2. เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ
3. ผู้นำชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน
4. คนในครอบครัว/ญาติพี่น้อง

- 5. เพื่อนร่วมงาน
- 6. วิทยุกระจายเสียง FM 95.25
- 7. วิทยุชุมชน
- 8. สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น โปสเตอร์ แผ่นพับ คู่มือต่าง ๆ
- 9. ป้ายประกาศต่างๆ เช่น ป้ายผ้า ป้ายโฆษณา
- 10. การแพร่กระจายเสียง เช่น เครื่องขยายเสียง/หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน
- 11. อื่น ๆ

4. ท่านคิดว่าได้รับรู้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับใด

- 1. ชัดเจนมากที่สุด
- 2. ชัดเจนมาก
- 3. ชัดเจนปานกลาง
- 4. ชัดเจนน้อย
- 5. ชัดเจนน้อยที่สุด

5. สาเหตุที่ท่านต้องมีการรับรู้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

- 1. เกี่ยวข้องโดยตรงกับการดำเนินชีวิต เช่น อาชีพ
- 2. มีความสนใจ/ต้องการรับรู้
- 3. ผู้นำชุมชนประชาสัมพันธ์ว่าต้องมีการรับรู้
- 4. อื่น ๆ ระบุ

6. ท่านคิดว่าช่องทางหรือสื่อชนิดใดมีผลต่อการรับรู้สารสนเทศการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากที่สุด (ตอบ1 ข้อ)

- 1. เพื่อนบ้าน
- 2. เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ
- 3. ผู้นำชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน
- 4. คนในครอบครัว/ญาติพี่น้อง
- 5. เพื่อนร่วมงาน
- 6. วิทยุกระจายเสียง FM 95.25
- 7. วิทยุชุมชน
- 8. สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น โปสเตอร์ แผ่นพับ คู่มือต่าง ๆ
- 9. ป้ายประกาศต่าง ๆ เช่น ป้ายผ้า ป้ายโฆษณา

10. การแพร่กระจายเสียง เช่น เครื่องขยายเสียง/หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน

11. อื่น ๆ

7. ท่านคิดว่าแหล่งใดมีผลต่อการรับรู้สารสนเทศการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากที่สุด

(ตอบ 1 ข้อ)

1. บ้าน

2. ร้านค้า

3. ศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยว

4. ตลาด/ชุมชน

5. แหล่งท่องเที่ยว (อุทยานแห่งชาติภูกระดึง)

6. หน่วยงาน/องค์กรราชการ เช่น อบต. ศรีฐาน อบต. ภูกระดึง

7. อื่น ๆ ระบุ.....

ส่วนที่ 2 การรับรู้เกี่ยวกับเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ที่ตรงกับการรับรู้ของท่าน

ข้อ	ลักษณะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	การรับรู้		
		ใช่	ไม่ใช่	ไม่ แน่ใจ
1	เป็นบริเวณแหล่งท่องเที่ยวที่มีศูนย์บริการอำนวยความสะดวก เช่น ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว สุขา ร้านอาหาร			
2	พื้นที่หลักเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีระบบนิเวศสมบูรณ์			
3	เป็นพื้นที่การท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น			
4	เป็นพื้นที่มีป้ายสื่อการศึกษาเส้นทางธรรมชาติเป็นระยะ ทั้งเส้นทางไปและทางเดินกลับ			
5	มีแผนที่และคู่มือนำเที่ยวประกอบป้ายสื่อความหมายในเส้นทางการท่องเที่ยวเสมอ			
6	มีรูปแบบการท่องเที่ยวที่ผสมผสานระหว่างระบบนิเวศกับการดำเนินชีวิตของประชาชน			

ข้อ	ลักษณะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	การรับรู้		
		ใช่	ไม่ใช่	ไม่ แน่ใจ
7	มีรูปแบบการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงวิถีชีวิตกับวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ชุมชนเข้าด้วยกัน			
8	มีการจัดการที่ครอบคลุมไปถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว การ จัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกันและกำจัดมลพิษอย่างยั่งยืน			
9	การจัดการการท่องเที่ยวไม่ก่อผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม			
10	มีการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขต			
11	มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นเรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษา			
12	มีกิจกรรมท่องเที่ยวหลากหลายลักษณะ เช่น การเดินป่า ส่องสัตว์/ดู นก การศึกษาการผลิตของที่ระลึกและสินค้าพื้นเมือง การตั้งแคมป์			
13	เป็นการท่องเที่ยวที่สร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกด้านการ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติแก่นักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น และ ผู้ประกอบการ			
14	เป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศ ของแหล่งท่องเที่ยว			
15	เป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนและ ประชาชนท้องถิ่นในการคิดวางแผน และการปฏิบัติตาม			
16	ประชาชนในท้องถิ่นได้รับประโยชน์ ตรวจสอบ ร่วมบำรุงรักษา ทรัพยากรท่องเที่ยวอันจะก่อให้เกิดผลประ โยชน์ในท้องถิ่น			
17	ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว			
18	ประชาชนในท้องถิ่นสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตและการได้รับ ผลตอบแทนเพื่อกลับมาบำรุงรักษาและจัดการแหล่งท่องเที่ยว			

ตอนที่ 3 การรับรู้ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นเมื่อจัดให้มีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

คำชี้แจง ขอให้ท่านพิจารณาผลกระทบต่างๆ ในแต่ละข้อ แล้วโปรดเครื่องหมาย ✓ ลง

ในระดับสภาพการรับรู้ที่เป็นจริงของท่าน

ข้อ	ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	การรับรู้				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านเศรษฐกิจ					
1	ท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้น					
2	ท้องถิ่นเกิดการกระจายรายได้มากขึ้น					
3	เกิดการสร้างงานและอาชีพแก่ประชาชนในท้องถิ่น					
4	มูลค่าสินทรัพย์ในท้องถิ่นเพิ่มขึ้น เช่น อาคาร ที่ดิน					
5	ราคาสินค้าบริการ และค่าครองชีพในท้องถิ่นสูงขึ้น					
6	ผลผลิตทางการเกษตรลดลงแต่ความต้องการมากขึ้น					
7	กระตุ้นให้เกิดการลงทุนในธุรกิจ เช่น ธุรกิจ สถานที่พักผ่อน การขนส่ง บริการนำเที่ยว ร้านอาหาร					
	ด้านสังคม					
1	ชุมชนขยายตัว เนื่องจากมีการอพยพที่อยู่ของประชาชนมาจากชุมชนอื่นเพื่อมาประกอบอาชีพมากขึ้น					
2	อัตราการเคลื่อนย้ายถิ่นที่อยู่ของประชาชนไปยังถิ่นอื่นลดลง					
3	ประชากรแออัดในช่วงเทศกาลท่องเที่ยว					
4	อาชญากรรมบริเวณรอบ ๆ แหล่งท่องเที่ยวมีปริมาณเพิ่มขึ้น					
5	เกิดปัญหาความเสื่อมถอยด้านความประพฤติของคนในชุมชน					
6	มีการมั่วสุมของกลุ่มนักท่องเที่ยว ทำให้แหล่งท่องเที่ยวเป็นแหล่งยาเสพติด					

ข้อ	ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	การรับรู้				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
7	การหารายได้ในการใช้จ่ายในครอบครัวของคนในชุมชน ทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวเปลี่ยนแปลงไป ปริมาณการหย่าร้างเพิ่มขึ้น					
	ด้านสิ่งแวดล้อม					
1	มีการปรับปรุงภูมิทัศน์ที่สวยงามรอบ ๆ แหล่งท่องเที่ยว					
2	มีการสร้างสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและสถานบันเทิง เช่น ร้านคาราโอเกะ สวนสาธารณะ					
3	เกิดความเสื่อมโทรมในสภาพแวดล้อมจากการทิ้งขยะหรือของเสียบริเวณแหล่งท่องเที่ยว					
4	การใช้ยานพาหนะในการเดินทาง และการผลิตสินค้าต่าง ๆ ทำให้เกิดสภาวะอากาศ น้ำ และเสียงเป็นพิษ					
5	พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ทำให้เกิดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ เช่น พันธุ์พืชและพันธุ์ไม้ถูกทำลาย					
6	การก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น การสร้างกระเช้าไฟฟ้าขึ้นภูกระดึง ส่งผลให้เกิดการทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม					
7	ทัศนียภาพที่สวยงามถูกบดบัง จากการก่อสร้างอาคารที่ปราศจากการควบคุม					
8	มีการสร้างแหล่งศึกษาเรียนรู้มากยิ่งขึ้น เช่น ศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว					

ข้อ	ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	การรับรู้				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านศิลปวัฒนธรรม					
1	เกิดการฟื้นฟูอนุรักษ์ และเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่น					
2	มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม จากการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่มีถิ่นฐานต่างกัน					
3	ส่งเสริมและฟื้นฟูงานหัตถกรรมพื้นบ้านที่แสดงถึงวิถีชีวิตในชุมชน					
4	เกิดการบิดเบือนวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีในท้องถิ่น					
5	มีการผลิตสินค้าโดยการลอกเลียนศิลปะ					

ตอนที่ 4 ปัญหาการรับรู้สารสนเทศการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

คำชี้แจง โปรดพิจารณาปัญหาการรับรู้สารสนเทศการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตัวท่าน

แล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับปัญหาตามความคิดเห็นของท่าน

หรือเติมข้อความในช่องว่าง

ข้อ	ปัญหาการรับรู้สารสนเทศ	ระดับปัญหา				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านแหล่งสารสนเทศ					
1	ศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยว อ. ภูกระดึง ขาดการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่สารสนเทศที่ต่อเนื่อง					
2	อุทยานแห่งชาติภูกระดึงขาดการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่สารสนเทศที่ต่อเนื่อง					
3	อบต. ศรีฐาน ขาดการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่สารสนเทศที่ต่อเนื่อง					

ข้อ	ปัญหาการรับรู้สารสนเทศ	ระดับปัญหา				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4	อบต.ภูกระดึง ขาดการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่สารสนเทศที่ต่อเนื่อง					
5	ศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยว อ. ภูกระดึง ตั้งอยู่ในสถานที่ไม่เหมาะสม					
6	ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว อุทยานแห่งชาติภูกระดึง ตั้งอยู่ในสถานที่ไม่เหมาะสม					
7	ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว อบต. ศรีฐาน ตั้งอยู่ในสถานที่ไม่เหมาะสม					
8	หน่วยบริการข้อมูล อบต. ภูกระดึง ตั้งอยู่ในสถานที่ไม่เหมาะสม					
9	ผู้ให้สารสนเทศมีไม่เพียงพอ					
10	ผู้ให้สารสนเทศขาดความรู้ความเข้าใจที่เพียงพอ ทำให้ข้อมูลข่าวสารไม่ถูกต้อง					
	ด้านช่องทาง/สื่อ สารสนเทศ					
1	ป้ายประกาศ/บอร์ดประชาสัมพันธ์ มีน้อย ไม่เพียงพอ					
2	ป้ายประกาศ/บอร์ดประชาสัมพันธ์ เนื้อหาไม่ชัดเจน ภาษาเข้าใจยาก					
3	ป้ายประกาศ/บอร์ดประชาสัมพันธ์ มีรูปแบบล้าสมัย ไม่น่าสนใจ					
4	คู่มือ/แผ่นพับ/สิ่งตีพิมพ์ มีน้อยไม่เพียงพอ					
5	คู่มือ/แผ่นพับ/สิ่งตีพิมพ์ เนื้อหาไม่ชัดเจน ภาษาเข้าใจยาก					
6	คู่มือ/แผ่นพับ/สิ่งตีพิมพ์ มีรูปแบบล้าสมัย ไม่น่าสนใจ					
7	วิทยุชุมชนขาดการประชาสัมพันธ์ที่ต่อเนื่อง					

ข้อ	ปัญหาการรับรู้สารสนเทศ	ระดับปัญหา				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
8	หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน ขาดการประชาสัมพันธ์ที่ต่อเนื่อง					
9	อื่น ๆ โปรดระบุ					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม
นางสาวปาริชาติ แสงระชัญญ์

บรรณานุกรม

- กฤษดา ยะการ. (2543). *ความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนตำบลแม่ทราย อำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่*. วิทยานิพนธ์-ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กรมการปกครอง, สำนักบริหารการทะเบียน. (2549). *การตรวจสอบบ้านจากทะเบียนบ้าน*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. (2551). *เชิญเที่ยวงานฤดูกระดิ่ง เดือนเมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๒ วันเนา เข้าศึกษาพื้นที่ป่าปิดประจำปี 2552*. ค้นเมื่อ 5 เมษายน 2552, จาก <http://www.dnp.go.th/parkreserve/asp/style2/news.asp>
- กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. (2552). *การกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าไปในอุทยานแห่งชาติ*. ค้นเมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2552, จาก <http://www.dnp.go.th/parkreserve/asp/style2/news.asp>
- กรองแก้ว อยู่สุข. (2539). *พฤติกรรมองค์กร*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.). (ม.ป.ป.). *การดำเนินงานเรื่อง ecotourism ในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, กองอนุรักษ์. (2544). *แผนปฏิบัติการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.). (2551). *Tourism statistics in Thailand 1998-2007*. ค้นเมื่อ 28 เมษายน 2551, จาก http://www2.tat.or.th/stat/web/static_index.php
- จินดารัตน์ เบอรพันธุ์. (2544). *การวิเคราะห์และออกแบบระบบสารสนเทศ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะอักษรศาสตร์, ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์.
- ฉลองศรี พิมลสมพงศ์. (2544). *การวางแผนและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ชนสิทธิ์ กาญจนภากิน. (2544). *ความสนใจและโอกาสของประชาชนรอบเขตอุทยานแห่งชาติคอกผากล่องเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2534). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คนัย บวรเกียรติกุล. (2549). *ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและปัญหาสุขภาพ: จากการท่องเที่ยวและนันทนาการ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเคียนส์โตร์.
- ธีรพัฒน์ ตี๋อดัน. (2546). *ความรู้ทัศนคติและการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่วนอุทยานม่อนพระยาแช่ ตำบลพิชัย อำเภอเมืองจังหวัดลำปาง*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์-สุวีริยาสาส์น.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548ก). *การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน = Sustainable tourism development*. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิชาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548ข). *อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว = Tourism industry*. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิชาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- บุญยรัตน์ ชาญโลหะ. (2537). *การรับรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่บริเวณมาบตาพุดและความตระหนักเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นของผู้นำ*. ปริญญาานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประดิษฐ์ เมฆไชยภักดิ์. (2538). *การสื่อสารกับงานบริการสารสนเทศแก่ชุมชน*. *สารนิเทศ*, 2(2), 11-14.
- ประทุมพร แสนกล้า เฮสติงส์. (2534). *การรับสารนิเทศเพื่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างประเทศ*. ปริญญาานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประธานสิทธิ์ กระทบ. (2550). *ทัศนคติของราษฎรในชุมชนท้องถิ่น ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตำบลทรงคะนอง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ปรารธนา ยศสุข และเฉลิมชัย ปัญญาดี. (2545). รายงานผลการวิจัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เรื่อง ผลกระทบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่อชุมชนและครัวเรือน ในชุมชนที่มีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชนบทภาคเหนือของประเทศไทย = *Impact of ecotourism on rural communities and household in Northern Thailand*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- พงษ์ศักดิ์ สังข์บุญโญ. (2542). *โลกของสารนิเทศ*. นครศรีธรรมราช: สถาบันราชภัฏ-นครศรีธรรมราช, โครงการตำราวิชาการราชภัฏเฉลิมพระเกียรติ.
- เพ็ญแข แสงแก้ว. (2541). *การวิจัยทางสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 3). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, ภาควิชาคณิตศาสตร์-และสถิติ.
- ไพฑูริย์ พงสะบุตร และวิลาสวงศ์ พงสะบุตร. (2542). *คู่มือการอบรมมัคคุเทศก์* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ศูนย์การศึกษาต่อเนื่องแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภคนนท์ เอี่ยมเศรษฐี. (2544). *รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: กรณีศึกษาสวนหินผางาม ตำบลปวนพุก กิ่งอำเภอหนองหิน จังหวัดเลย*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันราชภัฏเลย.
- ภัสวดี นิตินทรสุนทร. (2535). ปัจจัยในการสื่อสารใน เอกสารการสอนชุดวิชา การสื่อสาร = *Communication* (พิมพ์ครั้งที่ 2, หน่วยที่ 2). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ภาคภูมิ น้อยวัฒน์. (2550). 10 สูดยอดแหล่งท่องเที่ยวไทยในดวงใจ. *อนุสาร อ.ส.ท.*, 48(4), 42-61.
- มหาวิทยาลัยบูรพา, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, คณาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์. (2548). *สารสนเทศและการศึกษาค้นคว้า* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เลียงเชียง.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย และองค์การบริหารส่วนจังหวัดเลย. (2547). *รายงานการวิจัย การศึกษาผลกระทบทางสังคมเกี่ยวกับการสร้างกระแสไฟฟ้าขึ้นภูกระดึง*. เลย: ผู้แต่ง.

- มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, สำนักประชาสัมพันธ์และประสานงานชุมชน. (2552).
 บรรยายภาพ 16 คู่รักจดทะเบียนบนยอดภูกระดึง. ค้นเมื่อ 5 เมษายน 2552,
 จาก <http://pr.lru.ac.th/main/content/view/238/26>
- มัลลิกา คณานุรักษ์. (2547). *จิตวิทยาการสื่อสารของมนุษย์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์-
 โอเคียนสโตร์.
- มานพ อัมพันธ์. (2548). *รูปแบบการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบยั่งยืน
 เพื่อเขาพระ-เขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์*. วิทยานิพนธ์-
 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ:
 นานมีบุ๊คส์.
- โรจนา โนนศรีชัย. (2548). *การตลาดเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูกระดึง
 จังหวัดเลย*. รายงานการศึกษาอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย-
 ขอนแก่น.
- วรฤทธิ วิสุเวส. (2547). *บทบาทของผู้ใหญ่บ้านในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และ
 สัตว์ป่าที่อยู่ในและรอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง จังหวัดเลย*. วิทยานิพนธ์-
 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันราชภัฏเลย.
- วินิจ วีรยางกูร. (2532). *การจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย-
 เกษตรศาสตร์, คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ, ภาควิชาบริหารธุรกิจ.
- วิมล จิโรจพันธ์, ประชิต สกฤษณ์พัฒน์ และอุดม เขยกีวงศ์. (2548). *การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*.
 กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- วิเศษศักดิ์ โคตรอาษา, เดชนันต์ บุญพันธ์, กฤษณา บุตรปาละ, สุดาใจ โลหะนิชชัย และ
 เสรี หราชเจริญ. (2542). *เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: เวิร์ดเวฟ
 เอ็ดดูเคชั่น.
- ศรัณญา วรากุลวิทย์. (2551). *ปฐมนิเทศอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว = Orientation to
 tourism industry* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ศลิษา หมัดลิ่ง. (2549). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกรณีศึกษาชุมชนบ้านคลองสน กิ่งอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด*. วิทยานิพนธ์-ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ศุภย์เพื่อการวางแผนการท่องเที่ยวและการแก้ปัญหาความยากจนแห่งเอเชีย. (2549). *แนวทางการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน*. ปทุมธานี: ผู้แต่ง.
- สนธยา พลศรี. (2550). *เครือข่ายการเรียนรู้ในงานพัฒนาชุมชน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- สมจิต พรหมเทพ. (2542). *บริการสื่อสารนิเทศกับการพัฒนาชนบท*. เชียงใหม่: สถาบัน-ราชภัฏเชียงใหม่, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.
- สมใจ ลักษณะ. (2542). *พฤติกรรมองค์การ = Organization behavior*. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา, คณะวิทยาการจัดการ.
- สุชาดา วรรณธานี. (2542). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ecotourism) กับความรู้ทัศนคติ และพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักศึกษามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์-วารสารศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุนี เลิศแสวงกิจ และพิศิษฐ์ กาญจนพิมาย. (2546). *ห้องสมุดกับการรู้สารสนเทศ*. กรุงเทพฯ: วังอักษร.
- สุนีย์ เลี้ยวเพ็ญวงษ์. (2546). *สรุปประสบการณ์การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศภาคอีสาน [สื่ออิเล็กทรอนิกส์]*. *วารสารศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 11(1), 69-75.
- สุภาวดี มีนาภา. (2549). *การยอมรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนชายฝั่งทะเล เขตบางขุนเทียน*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุวณี ทรัพย์พิบูลย์ผล. (2544). *การท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับการเปลี่ยนแปลงของชุมชนปกากะญอ (กะเหรี่ยง) บ้านแม่กลางหลวง และบ้านอ่ากาน้อย อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่*. การค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- สำนักงานจังหวัดเลย. (2551). *เขตหมู่บ้านโดยสังเขป ตำบลศรีฐาน*. ค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2551, จาก <http://www.loej.go.th/Pookadoung/pd1/Untitled-5.jpg>
- สำนักงานสถิติจังหวัดเลย. (2551). *สถิตินักท่องเที่ยว*. ค้นเมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2551, จาก <http://loej.nso.go.th>
- องค์การบริหารส่วนตำบลศรีฐาน. (2550). *บรรยายสรุปสภาพทั่วไป: องค์การบริหารส่วนตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ประจำปี 2550*. เลย: ผู้แต่ง.
- อนุชา ปัญจักษ์. (2545). *การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนบนพื้นที่สูง: กรณีศึกษาดำบลผาช้างน้อย อำเภอปง จังหวัดพะเยา*. การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อมรา จำรูญศิริ. (2546). *การท่องเที่ยวกับการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม: กรณีศึกษา ตำบลหนองบัว อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย*. วิทยานิพนธ์-ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันราชภัฏเลย.
- อารีย์ ชื่นวัฒนา. (2546). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริการและเผยแพร่สารสนเทศ ใน เอกสารการสอนชุดวิชา การบริการและเผยแพร่สารสนเทศ = Information services and dissemination (หน่วยที่ 1)*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- อุไรรัตน์ วรรณวิสันต์. (2550). *ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนตำบลเกาะช้างใต้ กิ่งอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด*. วิทยานิพนธ์-ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เอี่ยมพร ทักษนประสิทธิผล. (2542). *สารนิเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า = Information for study and research*. ฉะเชิงเทรา: สถาบันราชภัฏราชนครินทร์, คณะมนุษยศาสตร์-และสังคมศาสตร์, โปรแกรมวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์.
- Beefink, K. (2004). Perceptions of ecotourism: A case study of whitewater guides in the rural highlands of Fiji. *Dissertation Abstracts International*, 43(04), 1145-A. (UMI No.1424291)

- Burch, J. G., & Grudnitski, G. (1989). *Information systems: Theory and practice*. Singapore: John Wiley & Sons.
- Cambridge University Press. (2007). *Cambridge dictionaries online*, Retrieved December 10, 2007, from <http://dictionary.cambridge.org/define.asp?key=58771&dict=CALD>
- Cambridge University Press. (2008). *Cambridge dictionaries online*, Retrieved March 1, 2008, from <http://dictionary.cambridge.org/define.asp?key=24745&dict=CALD>
- Cook, R. A., Yale, L. J., & Marqua, J. J. (2002). *Tourism: The business of travel* (2nd ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson Education.
- Diedrich, A. (2006). Assessment of the impacts of tourism development in coastal communities in belize [Abstract]. *Dissertation Abstracts International*, 67(11). (UMI No. 3239904)
- George, J. M., & Jones, G. (2008). *Understanding and managing: Organizational behavior* (5th ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson Education.
- Hornby, A. S. (2000). *Oxford advanced learner's dictionary of current English* (6th ed.). New York: Oxford University Press.
- Huse, E. E., & Bowditch, J. L. (1977). *Behavior in organizations: A systems approach to managing* (2nd ed.). Reading, MA: Addison-Wesley.
- Lundberg, D. E. (1994). *The hotel and restaurant business* (6th ed.). Cincinnati, OH: Van Nostrand Reinhold.
- Narayanan, D. (2002). Impacts of tourism on economic and demographic developments in a rural spanish pueblo [Abstract]. *Dissertation Abstracts International*, 41(05), 1292-A. (UMI No. 1413257)

- Robbins, S. P., & Judge, T. A. (2007). *Organizational behavior* (12th ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson Education.
- Segall, M. H., Dasen, P. R., Berry, J. W., & Poortiga, Y. H. (1999). *Human behavior in global perspective: An introduction to cross-cultural psychology* (2nd ed.). Needham Heights, MA: Allyn & Bacon.
- Seid, B. S. (1994). The perceptions of residents of Monroe county on the impact of tourism in Monroe county, Pennsylvania [Abstract]. *Dissertation Abstracts International*, 55(08), 2568-A. (UMI No. 9434738)
- Yamane, T. (1970). *Statistics: An introductory analysis* (2nd ed.). New York: Harper.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวปาริชาติ แสงระชัญ
วัน เดือน ปีเกิด	20 ธันวาคม 2518
สถานที่เกิด	จังหวัดเลย
วุฒิการศึกษา	สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนเลยพิทยาคม จังหวัดเลย ปีการศึกษา 2536 สำเร็จปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์และ- สารนิเทศศาสตร์) จากมหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีการศึกษา 2541
ตำแหน่งหน้าที่ การงานปัจจุบัน	รับราชการ ตำแหน่งผู้ปฏิบัติงานห้องสมุด 3 ศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย